

● **Min favorittlærer** | 20 Sidsel ga omsorg og utfordringer ● **Stavanger** | 22 Gaming i skolen
● **Opplæringsloven kapittel 9a** | 26 Skjerping skapte merarbeid ● **Innspill** | 40 Vi trenger hjelp!

UTDANNING

2

31. JANUAR 2020

utdanningsnytt.no

Små barnehager
som millionbutikk

Kaja Mejlbo
Ansvarlig redaktør
kaja@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Redaksjonssjef
hw@utdanningsnytt.no

Paal Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Kari Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Debatt- og bokansvarlig
sj@utdanningsnytt.no

Linda Sjødal
Markedsjef
ls@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

2

31. JANUAR 2020

utdanningsnytt.no

Innhold

10

● Hovedsaken: HVER FJERDE KRONE HAR GÅTT TIL BARNEHAGEEIEREN

Lederlønninger og husleie har vært en gjenganger i økonomiske tilsyn. Mange av barnehagene er små, noe som medfører at en stor andel av inntektene går til eierne. I Oslo krever kommunen 1,5 millioner kroner tilbakebetalt fra eieren av 100meterskogen barnehage. Eieren har klaget saken videre til fylkesmannen.

Innhold

Aktuelt	4
Aktuelt navn	8
Kort og godt	18
Ut i verden	19
Min favorittlærer	20
Gaming i skolen i Stavanger	22
Opplæringsloven kapittel 9a	
krasjer med arbeidsmiljøloven	26
På tavla	32
Friminutt	34
Glimt	35
Innspill	36
Debatt	42
Kronikk	48
Minneord	51
Stilling- og kursannonser	54
Lov og rett	53
Fra forbundet	54
Medlemstilbud	58

● Innspill

36

Fra og med 10. skoleår i ungdomsskolen og i den videregående skolen bør det innføres obligatorisk undervisning i tema «samliv». Emnet må forberede ungdommene på rollen som unge voksne, fedre og mødre, skriver Steinar Larssen.

20

● Min favorittlærer

– Hun hadde evnen til å møte oss elevene der vi var, sier Lan Marie Nguyen Berg (t.v.) om sin favorittlærer, Sidsel Grüner.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

● Digitale eventyr – nå også i skoleøyemed

Revheim skole i Stavanger bruker dataspill i undervisningen. Det er overmåte populært.

26

● Parašraf-strev

I juni 2017 ble opplæringsloven skjerpet når det gjelder elevenes rett til et godt skolemiljø. Det har skapt bruduljer.

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2019: 185 296

issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Stibo Complete
<https://stibocomplete.com>

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktørplakatens og Vær Varsom-plakatens regler for redaksjonell uavhengighet og god presseskikk. Den som føler seg urettmessig rammet av Utdanning, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen.

Mer informasjon:
presse.no/pfu/etiske-regler

Forsidebildet

– Først har eieren av 100meter-skogen barnehage hentet ut penger gjennom ulovlig høy lønn og husleie. Nå ender foreldrene, skattebetalerne og barna opp med regningen for misbruket, sier Terje Morstøl, forelder og leder av Samarbeidsutvalget.

Foto: Jørgen Jelstad

Leder Steffen Handal

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Hege Valås

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

● Leder

Kaja Mejlbo | Ansvarlig redaktør

Gå for et delt tilsynsansvar

De siste årene har norske kommuner ført tilsyn med et par titall private barnehager. Forhåpentlig får de fortsette jobben.

– **Dagens regelverk** er tilpasset en periode hvor barnehagesektoren skulle bygges ut. Nå trenger vi et nytt og tilpasset regelverk som sikrer åpenhet og kvalitet, og at offentlige tilskudd kommer barna til gode, sa kunnskapsminister Jan Tore Sanner da regjeringen la frem forslaget til ny barnehagelov i april i fjor.

Der kom det frem at regjeringen vil forby barnehager å drive annen virksomhet. Private barnehager skal bare kunne stifte gjeld i et finansforetak. Hver eneste én av barnehagene skal være et selvstendig rettssubjekt, altså med egne årsregnskap. Dessuten, sa Sanner, ønsket regjeringen at tilsynsansvaret i fremtiden skal ligge hos Utdanningsdirektoratet. Årsaken var blant annet varierende kompetanse og kapasitet i kommunene. Agenda Kaupang hadde funnet at bare én prosent av de private barnehagene førte økonomisk tilsyn i perioden 2013 til 2016.

Da høringsfristen gikk ut i juli, var vel 200 hørings svar kommet inn. Noen av dem, som svaret fra ekteparet Anders og Elin Skrede, advarer mot å frata kommunene tilsynsansvaret. Foreldrepåret varslet om forhold i Risenga barnehage i Asker, som endte med et samlet tilbakebetalingskrav på over sju millioner kroner. Vi håper Sanner har lyttet til dem.

Det er ikke tvil om at tilsynene er krevende, men hvordan skal én statlig tilsynsinstans sikre mer åpenhet og kontroll, når antallet private barnehager i dette landet teller 3000? Kunnskapsdepartementet estimerer 30 årsverk ved kontoret, som skal ligge i Molde. De vil måtte prioritere hardt. Og da vil de sannsynligvis gå for de største fiskene.

Vårt råd er at innsynsansvaret deles mellom kommuner og stat. Bare slik kan kommunen kunne sikre at pengene de selv tildeler faktisk kommer barna til gode. Det vil også sikre at eventuelt misbruk av det offentliges penger avsløres både i store kjeder og enkeltstående barnehager. Så håper vi det statlige organet kan bli et sted for ekspertise, hvor kommunene også kan søke råd og få bistand.

Vi venter i spenning på nytt lovforslag. To ganger er det blitt utsatt allerede. Nå må forslaget foreligge før påske om de vil ha det behandlet før sommeren.

● Skoleresultater

Tror mange lærere opplever svak oppfølging

Høyre vil ha statlig styring av skoler som sliter. Staten har bedre forutsetninger enn lokalpolitikere til å finne gode tiltak, mener Henrik Asheim (H).

TEKST Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Jeg forstår at mange mener veiledning bør være frivillig. Men hva gjør du, når tiltak ikke er iverksatt? Eller der tiltakene som iverksettes, ikke fungerer? Vi ønsker å utfordre det lokale selvstyret, sier stortingsrepresentant Henrik Asheim fra Høyre.

16. januar kom nyheten om at han og partikollega Linda Helleland foreslår at skoler med svake resultater over lengre tid blir satt under statlig styring.

Det fikk Arbeiderpartiets Torstein Tvedt Solberg til å reagere: – I stedet for å gi fylker og kommuner ressursene de trenger for å kunne møte sine spesifikke utfordringer, til å ansette nok lærere og jobbe med tidlig innsats og spesialundervisning, vil de ta fra dem selvråderetten. Det viser hvor lite tillit Høyre har til at fagfolk, lærere og rektorer kan løse skolenes utfordringer, uttalte han.

– Vi har innført lærernorm, nye læreplaner, et løft for etter- og videreutdanning og en helt ny mobbelov. Men lokalt tror jeg også mange lærere opplever for svak oppfølging fra kommunen de jobber i, svarer Asheim.

Faglige resultater

Utdanningsdirektoratet tilbyr veiledning, det såkalte veilederkorpset, for skoler eller kommuner som selv ønsker det. I perioden 2017-2019 var korpset inne i 39 kommuner.

Ordningen koster 43 millioner kroner i året. Ifølge Asheim har Høyre tenkt at ordningen skal videreføres, men at skolenes resultater avgjør om en skole settes under styring.

– Er det kun de faglige resultatene dere vil gjøre vurderingen ut ifra?

– Ja, akkurat som i dag, med den nedre grensen for skolekvalitet.

– **En skole** der elevene har det veldig fint, men ikke lærer å lese, er ingen god skole, sier Høyres Henrik Asheim. Høyre ønsker statlig styring av skoler med lave resultater.

ARKIVFOTO MARIANNE RUUD

– Men avgjør det alene kvaliteten ved en skole?

– Jeg er fullstendig klar over at skolen har et bredt oppdrag. Men en skole der elevene har det veldig fint, men ikke lærer å lese, er ingen god skole.

Samler kunnskap

– Vil en slik ordning dere ønsker, klare å ta hensyn til at man har ulike utfordringer på forskjellige steder i landet?

– Ja. Vi vet at forskjellene er der, og at ulike utfordringer krever ulike tiltak. Det beste hadde også selsagt vært om kommuner tok i tak i det selv, men litt for mange steder er sjefen for skolen en frivillig politiker som ikke har kunnskapen og kompetansen som kreves.

– Men det har staten?

– Staten har en oversikt over erfaringer gjort på flere steder og kan samle kunnskap og sette inn best egnede tiltak.

– Dette kan gå ut over tilliten

Jeffrey B. Hall, førsteamanuensis ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo, mener Høyres forslag er dyptgripende.

– Norge har hatt og har en sterk tradisjon med kommunalt selvstyre. Styring handler ikke bare om kontroll og eventuelle sanksjoner, men like mye om samhandling og tillit mellom ulike ledd i hierarkiet. Det er grunn til å stille spørsmål ved om en hardere styring, ved at staten skal overta, skaper den nødvendige tilliten, sier han.

– Hva tenker du om utelukkende å måle skolens resultater i fag?

– Skolens oppdrag handler om så mye mer enn resultater; om sosial kompetanse, om medborgerskap og verdier – som også kommer frem i den overordnede delen i fagfornyelsen.

Lover flere kunnskapsrike lærere

Før regjeringssamarbeidet langet Trine Skei Grande ut mot Høyres skolepolitikk. Nå overtar Venstre-lederen kunnskapsministerstolen.

Tekst Kaja Mejlbo | km@utdanningsnytt.no

Det var en smilende Trine Skei Grande som entret slottsplassen ved siden av statsminister Erna Solberg om formiddagen fredag 24. januar. Da ble det bekreftet at Venstre-lederen forlater kulturministerposten og overtar som kunnskapsminister etter Høyres Jan Tore Sanner.

Damen som nå blir skolenes og barnehagenes øverste sjef, har selv erfaring fra klasserommet. I 1989 jobbet Skei Grande som lærer ved Hunn skole i Overhalla i Trøndelag, fra 1992 til 1994 var hun adjunkt ved Levanger videregående skole, og i 1993 foreleste hun i sosialfag ved Høgskolen i Levanger. Venstre-lederen har også vært tydelig på at skole er hennes hjertesak.

Sikre barna en best mulig start

– Kunnskap er makt, og makt er frihet. Den friheten ønsker vi at alle barn skal ha, skrev Trine Skei Grande i en tekstmelding til Utdanning da det ble klart at hun overtar som kunnskapsminister.

Grande gjør det klart at regjeringens fremste prioritering i skolepolitikken alltid være å sørge for at elevene våre sikres flere kloke og kunnskapsrike lærere.

– Samtidig vil vi gi de yngste barna en best mulig start på livet gjennom et mangfoldig barnehagetilbud og en skolefritidsordning med høy kvalitet, hvor også de familiene med dårligst råd får tilbud om gratis plass og/eller lavere pris, uttaler den nye kunnskapsministeren.

Langet ut mot Høyres skolepolitikk

Skei Grande har imidlertid ikke alltid vært like begeistret for Høyres skolepolitikk. På Venstres landsmøte i 2016 gikk hun hardt ut mot daværende kunnskapsminister, Høyres Torbjørn Røe Isaksen:

– Høyre har for lite tiltro til landets pedagoger, sa Grande.

Hun kritiserte Høyre for å fokusere for mye

Venstre-leder Trine Skei Grande er ny kunnskapsminister i Erna Solbergs nye trepartiregjering. Den består av 12 ministre fra Høyre, fire fra Kristelig Folkeparti og fire fra Venstre.

FOTO: TERJE BENDIKSBY / NTB SCANPIX

på ferdigheter fremfor kunnskap, dannelse og mestring.

– Det er et stort press på å kunne lese, skrive og regne. Skolen skal bygge hele mennesker, ikke bare gi et sett ferdigheter, understreket hun.

Lærer som beskyttet tittel

På Venstre-landsmøtet i 2016 sa Trine Skei Grande også at læreryrkets status er noe av årsaken til at for få ønsker å bli lærere. En av løsningene hun skisserte var at «lærer» burde bli en beskyttet tittel.

– For du vil ikke ha en lege som bare kaller seg lege, til å operere deg. Du vil ikke ha en advokat som bare kaller seg advokat, til å forsvare deg. Sånn bør det være for dem som skal gi ungene våre kunnskap også, sa Grande.

Mot lærernorm, for avskilting

At lærernormen skulle bli en suksess, hadde hun ikke tro på den gangen. Da normen ble vedtatt i 2018, stemte Venstre imot. Motstanden hadde Skei Grande flagget i mange år allerede.

– Det blir ikke flere lærere av å innføre en lov med lærere som ikke finnes. Det blir flere lærere

av å heve statusen for yrket, sa Grande til Dagbladet i 2013.

I 2018 sikret derimot Venstre og KrF flertall for Solberg-regjeringen i den såkalte avskiltingen av 33.000 lærerne, ved å gi kompetansekravene tilbakevirkende kraft.

Asheim får forskning

Når Skei Grande nå overtar kunnskapsministerstolen, får samtidig Jan Tore Sanner (H) overrakt nøkkelen til finansministerkontoret, mens avgått statsråd for forskning og høyere utdanning, Iselin Nybø (V), tar turen til Næringsdepartementet. Hennes stol er det Høyres Henrik Asheim som skal fylle.

Han sier til Utdanning at han gleder seg til å ta fatt på den nye jobben, og han kommer med noen første tanker om hva han vil ta tak i:

– Jeg vil utfordre universitetssektoren til å i større grad svare på næringslivets og folks behov. I dag opplever de fleste av oss at vi trenger påfyll for å henge med i en teknologisk utvikling som går fort. Skal vi klare ambisjonen fra «Lære hele livet», som snart legges frem – om at ingen skal gå ut på dato, så må vi sørge for at folk får de oppdateringene de trenger i løpet av karrieren, sier Asheim.

Egenbetaling

– Lærere skal ikke betale for materiell

Kunnskapsminister Jan Tore Sanner er tydelig på at det er skoleeier som har ansvaret for å betale for læremidler og undervisningsopplegg.

TEKST Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

I forrige utgave av Utdanning fortalte lærere at de har betalt opptil flere tusen kroner for materiell som de bruker i undervisningen. Det førte til at Torstein Tvedt Solberg (Ap) tok opp saken i Stortingets spørretime 15. januar.

– Hva mener statsråden om denne utviklingen, der stadig flere lærere selv tar regningen for undervisningen? spurte Torstein Tvedt Solberg.

– Jeg mener i utgangspunktet det er positivt at lærere deler undervisningsopplegg med hverandre. Skoler og lærere som har en kultur for å dele, kan spare tid og utvikle undervisningen. Men det er selv sagt ikke slik at lærere skal betale av egen lomme for materiell de trenger til undervisningen, understreket kunnskapsminister Jan Tore Sanner (H).

Forventer at skoleeiere tar ansvaret

Ministeren var krystallklar på at ansvaret ligger hos skoleeierne.

– Det står det også tydelig i opplæringsloven. Jeg forventer at skoleeierne følger opp dette ansvaret og at skolene kjøper inn nødvendig materiell og læremidler i tråd med reglene for offentlige anskaffelser, sa Sanner.

Kunnskapsministeren pekte på at fagfornyelsen også vil bety en fornyelse av læremidlene. I statsbudsjettet er det satt av 250 millioner kroner til nye trykte og digitale læremidler.

– Vi vet at læremidler har stor påvirkning på hvordan lærerne forstår læreplanen og legger opp undervisningen. Derfor er det viktig at skolene kjøper inn og bruker læremidler tilpasset de nye læreplanene, sa Sanner.

– Den nye overordnede delen av læreplanverket understreker også verdien av det profesjonelle fellesskapet på skolen. Lærere som i fellesskap vurderer og planlegger hvilke metoder og materiell de vil bruke, har et bedre grunnlag for å utvikle kvaliteten på undervisningen. Det forutsetter en skoleledelse som legger til rette for samarbeid og skaper en kultur for deling og læring.

Kunnskapsminister Jan Tore Sanner (H) gjorde det klart at han forventer at skoleeierne kjøper inn nødvendige læremidler.

FOTO STORTINGET.NO

Skolemiljø

Hamar Montessoriskole etterforskes

Politiet Innlandet etterforsker Hamar Montessoriskole etter beskyldninger om fysiske og psykiske krenkelser av elevene, ifølge NRK.

Beskyldningene skal blant annet handle om at elever skal ha blitt dratt i armene og båret ned i kjelleren når de har oppført seg dårlig. Politiet henla først saken, men etter flere klager og konkrete opplysninger valgte de å undersøke videre. Etterforskningen pågår fremdeles.

NRK skriver at Fylkesmannen bekrefter at det har vært flere klager mot skolen. I 2019 var det tre skolemiljø saker. I alle sakene konkluderte fylkesmannen med at skolen ikke har oppfylt noen

av pliktene de har etter opplæringslovens kapittel 9a.

I det ene vedtaket skriver fylkesmannen at to av tiltakene skolen brukte mot en åtte år gammel elev var både uegnet og ulovlige.

På bakgrunn av bekymringsmeldingene mot Hamar Montessoriskole, utførte Utdanningsdirektoratet tilsyn i fjor. Skolen fikk da en rekke pålegg om å skjerpe rutine sine. Tilsynet ble avsluttet, og skolens rutiner ble godkjent like før nyttår. Nå vurderer direktoratet å gjennomføre et nytt tilsyn.

Rektor ved Hamar Montessoriskole, Magnus Holmern, og styreleder Jennifer Varbanov vil ikke svare NRK på om de erkjenner at ansatte har

Hamar Montessoriskole.

FOTO GOOGLE

båret barn ned i kjelleren og om de i tilfelle mener det er nødvendig bruk av nødretten. Men de svarer at de har gode rutiner og tar alle klager på alvor.

● Ny eksamensordning

Kroppsøving kan bli eksamensfag. Det foreslår regjeringen, som en del av endringer i eksamensordningene.

ARKIVFOTO TOM-EGIL JENSEN

Handal ber politikerne lytte til lærerne

Utdanningsforbundets leder har store forventninger til høringen om nye eksamensordninger.

TEKST Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Vi har ønsket oss endringer i vurderings- og eksamensordningene. Jeg har store forventninger, sier leder i Utdanningsforbundet, Steffen Handal.

Men han vil ikke konkludere om forslagene som foreligger riktig ennå.

– Vi skal bruke god tid, og jeg ønsker å lytte til organisasjonen. Min anbefaling til politikerne er at de heller ikke trekker noen konklusjoner før lærerprofesjonen har diskutert og gitt svar i høringen.

Eksamen i praktiske fag

14. januar sendte regjeringen sine forslag til nye eksamensordninger på høring. Bakgrunnen for at det skal innføres nye eksamensordninger er de nye læreplanene som trer i kraft til høsten.

Blant forslagene til regjeringen er at det innføres eksamen i praktiske og estetiske fag på ungdomstrinnet. Denne eksamenen vil bli en del av trekkordningen og skal gjelde kroppsøving, mat og helse, musikk og kunst og håndverk.

Forslaget vekket debatt i kommentarfeltet hos Utdanningsnytt.no. Mens noen roper hurra på vegne av elever som har sin styrke i de estetiske fagene, er andre

urolige for større belastning for elevene. Handal tror imidlertid regjeringen kan ha rett i at tiltaket vil kunne gi disse fagene en høyere status.

– Det kan også bidra til at elever som liker praktiske fag, får vist frem kompetansen sin og får uttelling for den. Men det kommer veldig an på hvordan en slik eksamen blir. Vi kan risikere at formen blir teoretisk, som vil føre til en mer akademisk tilnærming til de praktisk-estetiske fagene. Det er ikke ønskelig, sier Steffen Handal.

● Noen av de foreslåtte endringene i eksamensordningene:

- Innføre eksamen i de praktiske og estetiske fagene, slik at de blir en del av trekkordningen på ungdomstrinnet. Dette gjelder fagene kroppsøving, mat og helse, musikk og kunst og håndverk.
- Foreslå muntlig-praktisk eksamen i stedet for muntlig eksamen i flere fag, også i grunnskolen.
- Prøve ut skriftlig-muntlig eksamen i flere fag.
- Endre skriftlige lokalt gitte eksamener i norsk på videregående trinn 2 (vg2), matematikk 1P-Y og 1T-Y til sentralt gitt eksamen.
- Forenkle og tydeliggjøre prinsippene for underveisvurdering og forholdet mellom underveis- og standpunktvurdering og at det ryddes i struktur og språk i forskriften.

● Foreldreutvalget for grunnskoleringen

Flest klager på samarbeidet med skolen

I 2019 fikk Foreldreutvalget for grunnskoleringen (FUG) 584 spørsmål fra foresatte og andre. De fleste av dem dreier seg om vanskelig og fastlåst kommunikasjon med skolen.

Kategorien «vanskelig kommunikasjon med rektor» utgjorde i 2019 44 prosent av alle spørsmålene som FUG fikk i fjor. Det viser deres egen oversikt over hvor mange foreldre som kontaktet dem i løpet av 2019, og hvorfor. Temaet har dominert rådgivningene til FUG i mange år, opplyser utvalget i en pressemelding.

32 prosent av henvendelsene dreide seg om skolens miljø; om bråk og uro i klassen, dårlig klasseledelse og bruk av vikarer.

Fersk FUG-leder Marius Chramer mener det at så mange kontakter dem om vanskelig kommunikasjon med skolen, er et tegn på ulike forventninger og at skolene ikke gir nok informasjon til foreldrene om skolehverdagen.

● Privatskoler

Flere enn noen gang

I fjor var det 261 private grunnskoler her i landet, det høyeste tallet noen gang. Siden 2009 har tallet økt med 62 prosent. I det samme tidsrommet har tallet på offentlige grunnskoler gått ned med 13 prosent. Likevel er det bare i tolv av tilfellene at en privat skole erstatter en offentlig som blir nedlagt, viser tallene fra Statistisk sentralbyrå. Av alle elever i grunnskolen i 2019 gikk 4,2 prosent – 27.000 elever – på private skoler. Det er en økning fra 2,6 prosent i 2009. (NTB)

Aktuelt navn

Taler Sanner midt imot

Sonja Lovise Berg i NHO mener regionene selv må få velge inntaksmodell, for der vet de best hva slags arbeidskraft og kompetanse som trengs framover.

TEKST OG FOTO Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

● Sonja Lovise Berg (42)

Hvem

Konstituert avdelingsdirektør for kompetanse og innovasjon i NHO.

Aktuell

Ny leder for Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY).

«Jeg blir skikkelig opprørt når jeg ser at voksne går løs på unge mennesker som engasjerer seg i viktige spørsmål.»

Hva er bakgrunnen for at NHO sier nei til karakterbasert inntak i alle fylker?

Inntaksmodell til videregående opplæring må de nye regionene selv avgjøre, som en del av ansvaret for kompetanse i sin region. Vi er for valgfrihet, men det er utfordrende å finne en inntaksmodell som sikrer reell valgfrihet ikke bare for de få.

I ditt nye verv skal du forsøke å holde styr på rekrutteringen til 180 lærefag? Hvordan gjør man det?

Gjennom NHOs landsforeninger, bransjeforeninger, faglige råd og opplæringskontorene. NHO har også et stort regionsapparat som kjenner særlig godt til regionale og lokale styrker og utfordringer i utdannings- og kompetansepolitikken. I tillegg gjør NHO undersøkelser der våre medlemsbedrifter spørres om hvilke lærefag de mangler lærlinger til. Da NHO Vestfold og Telemark og fylkeskommunen kartla bedriftenes behov for lærlinger høsten 2019, var nesten 100 læreplasser uten søkere!

Hva er de viktigste endringene som bør gjennomføres i fagfornyelsen?

At bedriftene får tak i kompetansen de trenger. De faglige rådene har avgjørende innflytelse på innholdet i læreplanene for videregående trinn 3 (vg3), som er viktig for at læreplanene gjenspeiler det bedriftene trenger. I tillegg er det viktig at vg3-læreplanene blir premissgivere for vg2-læreplanene, og ikke omvendt.

Hva slags elev var du på skolen?

Jeg tror jeg var en nokså vanlig elev, og så var jeg nok ganske pliktoppfyllende.

Hvilken lederstil er din favoritt?

Den mest underholdende stilen er den fra den britiske komiserien «Kontoret» (The Office), i rollen

spilt av Ricky Gervais. Aldri en kjedelig dag på jobb, men kanskje ikke så ideelt i virkeligheten.

Hvem ville du gitt straffelekse?

Alle nett-trollene som kun bidrar til å polarisere, skape frykt og undergrave de opplyste debattene. Jeg blir skikkelig opprørt når jeg ser at voksne går løs på unge mennesker som engasjerer seg i viktige spørsmål, som for eksempel klimadebatten.

Du får holde en undervisningstime for den norske befolkning. Hva handler timen om?

Jeg ville ha snakket om trepartssamarbeidet og hva dette har å si for hver enkelt av oss.

Hva liker du best med deg selv?

Jeg kan finne stor glede i små og hverdagslige ting.

Hvilke lag og foreninger er du medlem av?

Ingen, men jeg har et kjært forhold til Lambertseter svømmeklubb og Bækkelaget sportsklubb via mine barn.

Hvilken bok har du ikke fått tid til å lese?

To som venter er «Blå» av Maja Lunde og «Insektenes planet» av Anne Sverdrup-Thygeson.

Hva gjør du for å få utløp for frustrasjon?

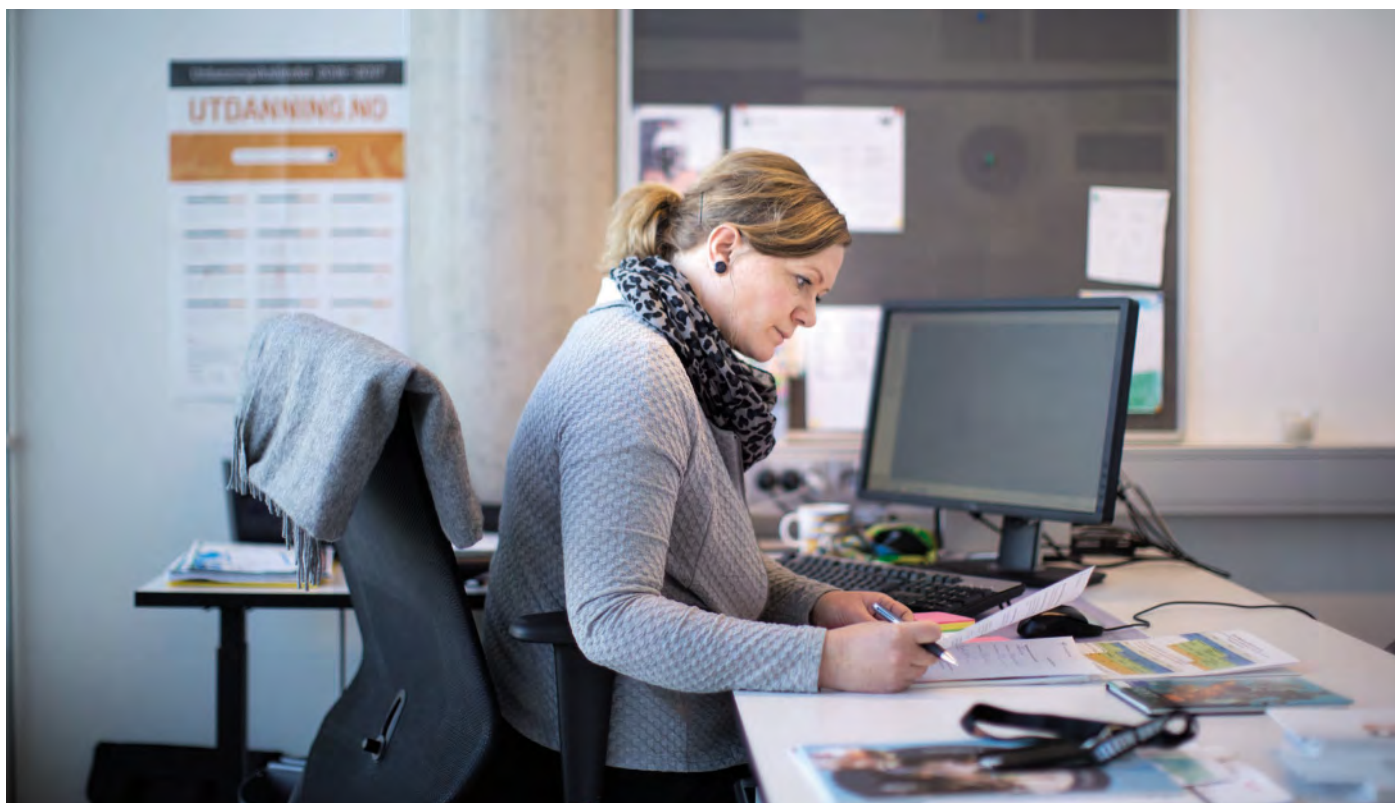
Det aller beste er en tur i Sunnmørsalpene. Men jeg kommer langt med en løpetur, gjerne i Oslo-marka.

Hva er ditt bidrag i kampen for å redde verden?

Jeg er så heldig å få lede NHOs avdeling for kompetanse og innovasjon. Vi er krumtappen når det gjelder å sikre et omstillingsdyktig næringsliv. Bedriftene er løsningen på mange av utfordringene som skal løses.

Søk videreutdanning innen 1. mars!

Vi i Utdanningsdirektoratet administrerer en rekke ulike videreutdanningstilbud.
Søknadsportalen vår åpner 1. februar.

Søk videreutdanning for

- ➔ Lærere
- ➔ Lærerspesialister
- ➔ Yrkesfaglærere
- ➔ Barnehagelærere

Du kan også søke

- ➔ Opptak til rektorutdanningen
- ➔ Styrerutdanning
- ➔ Stipend for minoritetsspråklige lærere
- ➔ Stipend til praktisk-pedagogisk utdanning eller yrkesfaglærerutdanning

Søknadsfrist er 1. mars

Les mer og søk på udir.no/sok-videreutdanning

Hovedsaken

Barne

Barnehagen på Grefsen i Oslo har en lang og turbulent historie som handler om økonomi. Siden 2008 har over 20 millioner kroner blitt overført til den nåværende eieren gjennom lederlønn, utbytter, konsernbidrag og husleie.

barnehagebutikkken

Denne lille barnehagen har vært en kilde til rikdom i over 20 år. Nå krever kommunen 1,5 millioner kroner tilbakebetalt for brudd på barnehageloven. Men hvem må betale prisen – eieren eller barna?

TEKST Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no og Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no FOTO Jørgen Jelstad

– Hvis ingen bryr seg, vil ingenting endre seg. Noen må være villig til å ta denne kampen, sier Terje Morstøl.

Fra vindusbordet i kafeen på samfunnshuset «Svetter'n» på Grefsen i Oslo ser han over gjerdet til barnehagebygget til 100meterskogen barnehage. På den røde veggen er det et stort veggmaleri av Ole Brumm som stiger til værs med en ballong i hendene. Morstøl har nettopp levert sønnen i barnehagen.

– Sønnen min trives der. De ansatte gjør en kjempejobb foreldrene er veldig fornøyd med, så dette handler ikke om dem, men om eierens bruk av penger som skulle gått til barna, sier Morstøl, som også leder samarbeidsutvalget i barnehagen.

Denne lille barnehagen, med under 50 barn, har en lang historie som handler om penger. I nesten 20 år har barn gått inn og ut av dørene, mens eierne har hentet ut millionbeløp fra driften. Den forrige eieren endte i fengsel for bedrageri.

Den nåværende eieren har siden 2008 hentet ut over 20 millioner kroner fra barnehagedriften, som hun styrer fra et hjemmekontor i en eksklusiv leilighet på Tjuvholmen i Oslo.

Underskuddet

Nå har hun hatt tilsyn fra myndighetene, og kravet om tilbakebetaling er på 1,5 millioner kroner. I tilsynet undersøkte kommunen kun to av de 11 årene hun har drevet barnehagen. Eieren bestrider kravet og har klaget saken videre til fylkesmannen.

Da tilsynsresultatet ble kjent, satte eieren av 1,5 millioner kroner i regnskapet til 100meterskogen barnehage til å håndtere kravet. Det er regnskapsført et dundrende underskudd, og egenkapitalen i selskapet er tomt.

Det kan se ut som tilbakebetalingen skal dekkes inn gjennom barnehagens framtidige inntekter. Er det barna som nok en gang vil betale prisen?

Spørsmålene

I debatten om private barnehager har mange spurt

Terje Morstøl, leder av Samarbeidsutvalget i 100meterskogen barnehage.

hvordan det er mulig å tjene millioner av kroner på barnehagedrift. Tilskuddene er slik at hvis den årlige kostnaden er 200.000 kroner per barn i de kommunale barnehagene, får de private driverne tilsvarende sum per barn. 70–80 prosent av inntektene går til bemanning, og det finnes ingen millionlønninger i de kommunale barnehagene.

Regjeringen vil endre barnehageloven for å få mer kontroll med pengestrømmene i sektoren. Kunnskapsministeren har pekt på behovet for mer kontroll med storkonsernene. For eiere som driver mange barnehager, kan små overskudd i hver enkelt barnehage gi stor fortjeneste.

Men gjentatte saker har vist at det er fullt mulig å bli mangemillionær uten å eie mange barnehager. Hvordan kan én enkelt barnehage med under 50 barn være grunnlaget for millioninntekter? År etter år. Og hva blir konsekvensene når kontrollørene kommer på døra og krever penger tilbake?

Historien til det røde barnehagebygget på Gref-

Faksimile fra Dagbladet i 2008 om den forrige barnehageeieren. Han ble til slutt dømt for bedrageri. I 2008 skrev Nordre Aker Budstikke om ny eier og en ny start for barnehagen på Grefsen, hvor barna hadde med familie på sommerfest i barnehagen.

sen i Oslo kan gi noen svar. For 20 år siden sto et ungt ektepar for driften. De forteller i en e-post at de solgte barnehagen i 2001 fordi det var vanskelig å få økonomien til å gå rundt.

Dermed begynte to turbulente tiår.

Varsleren

«'Barnehagegribb' sponset av staten. Bor i luksurvilla. Kjører Porsche. Elsker dyre klokker.»

Overskriften i Dagbladet våren 2008 var starten på en rekke saker om en barnehageeier som i årevis hadde melket penger ut av de fire barnehagene han drev sammen med kona. En av dem var barnehagen på Grefsen i Oslo, som da het Tusse-ladden.

I 2012 ble begge dømt til fengsel for grovt bedrageri og grov økonomisk utroskap. Ifølge rettsdokumentene sitert i Dagbladet hadde barnehageeierne blant annet beriket seg gjennom å leie ut barnehageeiendommene til seg selv til overpris. I tillegg skal de ha hentet ut høye lønninger som daglige ledere av barnehagene.

– Det ble tidlig klart for meg at noe var galt. Barnehagen gikk konkurs hvert eneste år, og ingen fikk feriepengene, sier Palma Kleppe.

Hun er nå styrer i Askeladden barnehage på Nesodden sør for Oslo og en profilert barnehage-debattant. Men for rundt 16 år siden jobbet hun deltid i Tusse-ladden barnehage mens hun studerte til barnehagelærer.

Eieren hevdet at det ikke fantes penger til å bedre tilbudet eller oppgradere og vedlikeholde barnehagen. Men på et møte mellom eier, ansatte og foreldre sprakk boblen.

– Han kom kjørende i en Porsche til det møtet, sier Kleppe og ler oppgitt.

Hun valgte til slutt å ta ordet.

– Da fortalte jeg åpent om hvordan situasjonen var, så alle fikk vite det. Eieren ble rasende, sier hun.

Da foreldrene skjønte hvordan det lå an, tok de affære. Etter hvert fikk mediene snus i saken, og barnehageskandalen på Grefsen ble rullet opp. Da solgte eieren plutselig barnehagen for 6,3 millioner kroner.

– Vi håper han har solgt barnehagen til en som kan drive den på en forsvarlig måte, sa bydelsdirektør i Nordre Aker, Mona Tåsen, til Dagbladet.

Den nye eieren het Irina Jonsson. Hun døpte om barnehagen til 100meterskogen barnehage. Senere skal også hun ende i klinsj med foreldre.

Nybegynneren

Preben Winger husker godt at Jonsson kom inn som ny barnehagedriver i Nordre Aker bydel. Nå er han pensjonist, men da var han avdelingsleder i bydelen og var glad for at Tusse-ladden barnehage var historie. Den nye eieren så imidlertid ut til å vite lite om barnehagedrift.

– Det virket som hun ikke hadde erfaring med å drive barnehage. Det er jo ingen krav om at eier skal ha erfaring med barnehagedrift, så lenge de har ansatte med den riktige kompetansen, sier Winger.

Han forteller at hun var innom kontoret hans flere ganger for råd og veiledning. Foreldreutvalget sendte også en bekymringsmelding til bydelen hvor de klaget på bemanningssituasjonen og informasjonsflyten. Snart ansatte Jonsson en egen styrer i barnehagen, og situasjonen gikk seg til. Den nye styreren sa til Nordre Aker budstikke at de hadde satt seg et mål: Å bli den beste barnehagen i bydelen.

100meterskogen er en liten barnehage med inntekter på 7–8 millioner kroner i året. Pengene kommer fra offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Det skal dekke lønninger, mat til barna, leker, utstyr, vedlikehold av bygg og uteplasser, turer og alt annet som koster penger i en barnehage.

Allerede det første hele driftsåret, i 2009, tok

Jonsson ut 700.000 kroner i utbytte og 187.000 i styrehonorar, ifølge regnskapene. Året etter var lønn og utbytte på nærmere 1,3 millioner kroner. I tillegg eide hun barnehageeiendommen personlig. Dermed betalte barnehageselskapet husleie til Jonsson. I 2009 var den på 1,2 millioner kroner i året.

Hver fjerde krone barnehagen fikk inn, gikk til lønn, utbytte og husleie til Irina Jonsson. Og slik skal det fortsette de neste ti årene. Nettopp lederlønn og husleie skal stå helt sentralt da bydel Nordre Aker ti år senere konkluderer med at Jonsson har brutt barnehageloven.

Hjemmekontoret

Fem år etter at hun ble barnehageeier, solgte Jonsson leiligheten hun bodde i på Snarøya utenfor Oslo for rundt 5,5 millioner kroner. Så kjøpte hun et nytt hjem på en av Norges mest eksklusive adresser, ytterst på Tjuvholmen i Oslo. En 140 kvadratmeter stor leilighet til 13,5 millioner kroner. De neste årene er Tjuvholmen-leiligheten postadressen til barnehagen og hjemmekontoret til Jonsson.

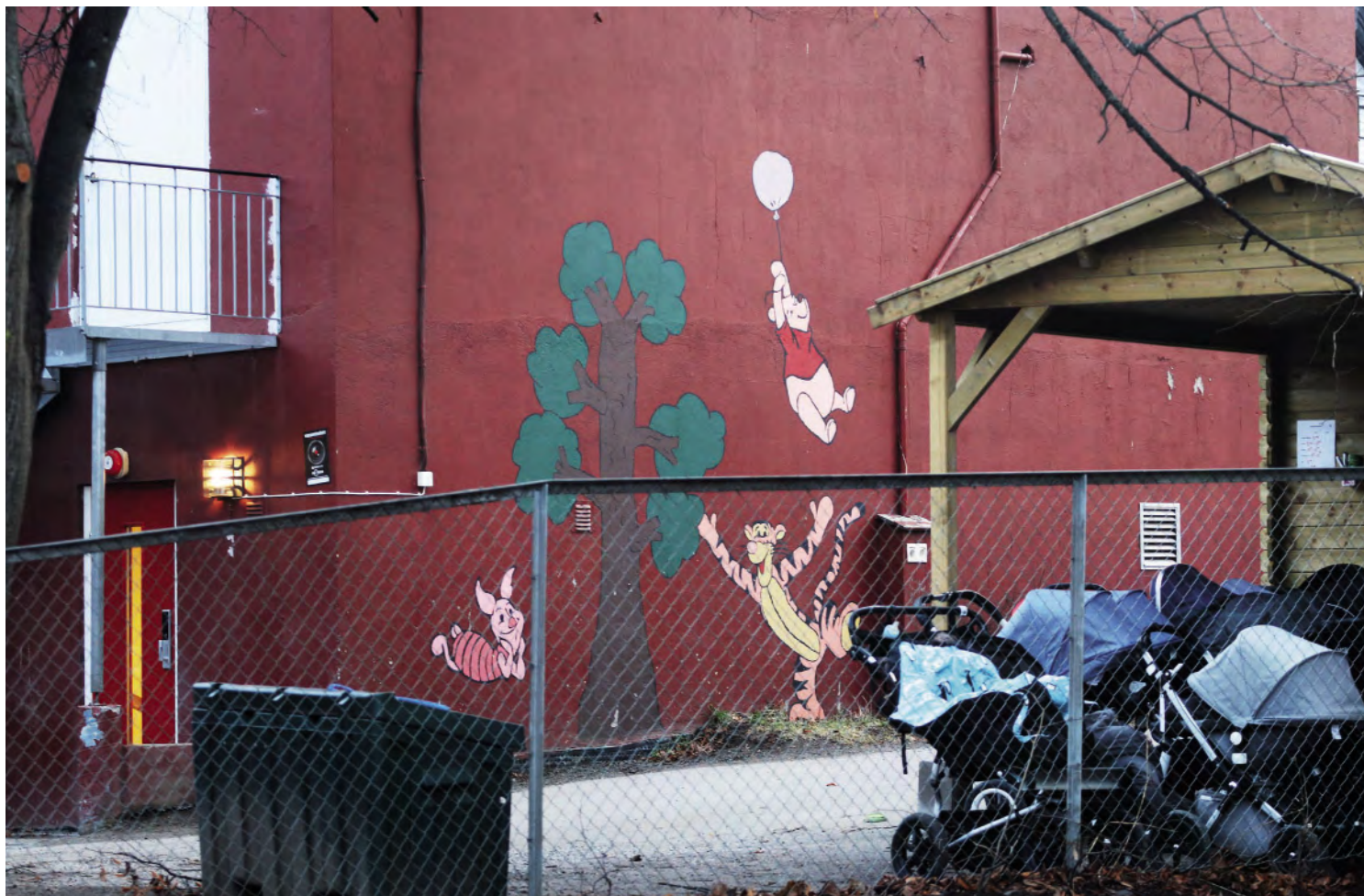
Hun sjekket også muligheten for å utvide barnehagebedriften. I 2014 sendte hun to forespørsler til bydel Nordre Aker. «100meterskogen AS (...) tenker seg å bygge en 10-avdelings barnehage i Søndre Tåsen Gård» og «100meterskogen AS (...) tenker seg å bygge en 8-avdelings barnehage i Bøler Gård» skrev Jonsson til kommunen i to brev med helt lik ordlyd.

Hun søkte om lån i Husbanken på 23,5 millioner kroner for å bygge barnehage, men fikk avslag.

Snart oppdaget hun en annonse på finn.no. Fra Sandefjord.

Morselskapet

Ekteparet Geir og Nina Fjordboe eide to små barnehager i Sandefjord, Prestekragen og Krokusen. I 2015 la de ut Prestekragen barnehage for salg på

Både den nåværende og den forrige lederen av samarbeidsutvalget sier at foreldrene helt siden 2017 har stilt spørsmål ved hvordan barnehageeieren forvalter pengene hun får inn gjennom offentlig tilskudd og foreldrebetaling. De reagerer på høye lederlønninger og lite vedlikehold av barnehagen tross høye husleier som går til eieren personlig.

I 2013 kjøpte barnehageeieren en 140 kvadratmeter stor leilighet til 13,5 millioner kroner ytterst på Tjuvholmen i Oslo. Barnehageselskapene har i flere år hatt post-adresse her.

finn.no. Jonsson kjøpte barnehagen for drøyt tre millioner kroner, ifølge regnskapene. Nå begynte hun også en omorganisering av barnehagedriften.

Siden 2009 hadde hun eid et annet selskap ved navn 100 Meter Skogen AS som ikke hadde noe med barnehagedriften å gjøre. Ifølge regnskapene drev selskapet «utleie av fast eiendom» de første to årene. Fra 2011 sto det at selskapet «driver treningssenter i Oslo». De fleste av årene var det ingen inntekter. Det var et nokså dødt selskap.

I 2015 ble det vekket til liv. Prestekragen barnehage i Sandefjord ble et datterselskap under 100 Meter Skogen AS. I 2017 ble 100meterskogen barnehage i Oslo lagt inn under samme selskap, og selskapet kjøpte også Krokusen barnehage fra ekteparet Fjordboe.

100 Meter Skogen AS var nå morselskap til tre barnehager. Alle barnehagene driftes fra hjemmekontoret ytterst på Tjuvholmen. Jonsson sier hun regelmessig pendler til barnehagene.

«Heldigvis kan de fleste administrerende oppgaver gjøres fra en datamaskin og per telefon fra kontoret. Slikt er vanlig i dag», svarte Jonsson via e-post høsten 2018.

På dette tidspunktet hadde det imidlertid begynt å murre blant foreldrene i 100meterskogen barnehage.

Foreldrevarselet

– Det som fikk varsellampene til å blinke, var at det var så stor utskifting av ledere. Vi gikk gjennom tre ledere bare i vår tid i barnehagen, sier Frode Helland.

Datteren hans gikk i 100meterskogen barnehage i fem år fram til våren 2018, og han var leder av Samarbeidsutvalget (SU) i deler av denne tiden. Ifølge Helland reagerte flere foreldre på pengebruken i barnehagen, og at det samtidig var dårlig vedlikehold av bygg og uteplasser.

– Ting var ikke så veldig innbydende da vi sammenlignet med nabobarnehager, sier han og peker på at det kun ble gjort små oppgraderinger av uteområdet i løpet av de fem årene han var SU-leder.

De fikk få svar fra Jonsson om hvordan pengene ble disponert, men fikk etter hvert ut et regnskap de mente hadde store mangler. Foreldrene varslet bydelen om bekymringene mot slutten av 2017. Bydel Nordre Aker satte i gang et økonomisk tilsyn med barnehagen.

Helland sier han aldri så eier Jonsson i barnehagen i de fem årene datteren hans gikk der. Samarbeidsutvalget spurte flere ganger om et møte, uten at noe skjedde.

– Jeg har kun møtt henne én gang, og det var fordi bydelen tok initiativ til et møte, sier han.

10 år med husleie og led

	Husleie	Lønn som eier og daglig leder		
	100meterskogen	100meterskogen	Prestekragen	Krokusen
2009	1 200 000	187 000		
2010	1 100 000	828 000		
2011	1 200 000	1 075 000		
2012	1 000 000	822 000		
2013	687 000	1 001 000		
2014	454 000	1 027 000		
2015	1 211 000	997 000	133 000	
2016	1 305 000	643 000	424 000	
2017	1 300 000	530 000	467 000	192 000
2018	1 101 000	281 000	350 000	370 000
Sum	10 558 000	7 391 000	1 374 000	562 000

Årene med tilsyn

Totalt i perioden 2009–2018

Inntekter fra
offentlige tilskudd
og foreldrebetaling:

103 000 000

Lederlønn og husleie: **19 885 000**

Utbytter: **2 598 000**

Konsernbidrag: **2 244 000**

24 717 000

Tallene er hentet fra regnskapene og Basil-rapporteringene inn til kommunene og er rundet av til nærmeste tusen.

Tilsynet konkluderer med at barnehageeieren i 2015 og 2016 har tatt ut rundt 550.000 for mye i husleie og litt over en million kroner for mye i lønn. Eieren har klaget saken inn til Fylkesmannen i Oslo og Viken.

● Striden om lønningene

100meterskogen barnehage har en heltidsansatt styrer som står for den daglige driften. I tillegg har Irina Jonsson tatt ut lønn som daglig leder. Jonsson mener lønnen hennes samsvarer med arbeidsmengden.

I tilsynet har bydelen sammenlignet med 12 andre private barnehager i bydelen for å anslå behovet for administrativt personale. 11 av disse har 1,3 årsverk eller mindre til administrasjon. De viser til lignende vurderinger fra tidligere tilsynssaker. Bydelen aksepterer at barnehagen kan ha en daglig leder i 40 prosent stilling, og at en markedsmessig lønn da vil være 280 000 kroner. De godtar et styrehonorar på maksimalt 30.000 kroner.

● Striden om husleien

Jonsson viser til en vurdering fra DnB Næringsmegling i 2019, hvor de vurderer at en husleie på 1,2 millioner kroner er innenfor markedsmessige betingelser.

Bydelen har i tilsynet tatt utgangspunkt i en gjennomsnittlig leiepris for private barnehager i Oslo med over 30 barn. De har akseptert en husleie 25 prosent høyere enn dette, noe som gir en maksimal markedsleie på rundt 2500 kroner per kvadratmeter. Husleien i 100meterskogen barnehage har vært rundt 3300 kroner per kvadratmeter.

erlønn

● Ver dipapirtapet

I 100meterskogen barnehage AS var det i 2011 oppført et ulovlig lån til eier på rundt 700 000 kroner, i tillegg til et ulovlig utbytte på rundt 500 000 kroner. Selskapet oppga også å ha investert i obligasjoner for 700 000. Året etter var alt borte fra regnskapet. Samtidig var det oppført et «Tap på verdipapirer» på over 1,3 millioner kroner. Jonsson har ikke villet besvare spørsmål om verdipapirene eller det ulovlige aksjonærlånet og utbyttet.

● Skattelistene

I perioden 2012–2014 hadde Jonsson en skattbar inntekt på rundt en halv million kroner og ingen formue. Fra 2015 endret det seg brått. Den skattbare inntekten gjør et kraftig hopp til over to millioner kroner i året, og i 2018 har formuen vokst til nærmere ni millioner kroner.

På møtet la foreldrene fram sine bekymringer, men Helland opplevde at Jonsson var lite interessert i å lytte til dem.

– Hvis det var så mye rot, hvorfor byttet dere ikke barnehage?

– Fordi vi trivdes med de ansatte som var der, de gjorde en flott jobb. Datteren vår hadde gode venner og var trygg.

Forfallet

29. mai 2018 holdt Samarbeidsutvalget møte. I referatet står det at Irina Jonsson meldte forfall til tross for at hun lovet å komme: «Styrer har, ved gjentatte anledninger etterlyst eiers tilstedeværelse på dette møtet, men har fått lite respons fra eier». Styresen fortalte videre at han ikke kunne legge fram noe budsjett for foreldrene, fordi han ikke hadde fått noe budsjett fra Jonsson.

Kjell Endre Aasmundtveit var styrer inntil i fjor vår, da han flyttet til Vestlandet. Nå forteller han om en barnehagehverdag i 100meterskogen med en eier som ikke rant ned dørene.

– Irina var innom barnehagen ved behov. Noen ganger to–tre ganger i uka, andre ganger kunne det gå en måned eller mer mellom hver gang, sier Aasmundtveit.

– Fikk dere midlene dere trengte for å drive godt?

– Det gjorde vi nok ikke. Bygget var slitt og burde ha vært pusset opp. Det var et gap i forhold til andre barnehager i hvor mye vi kunne bruke per barn, derfor ble det kjøpt inn lite nye leker og andre ting. Vi etterspurte et driftsbudsjett som aldri kom, sier han.

– Så bygget har ikke blitt pusset opp i de tre årene du var der?

– Vi fikk på plass soveskur og uteboder etter noen runder med eier. Det ble også gjort bytte på noen av vinduene, hoveddøra og litt av gulvet. Men det var fortsatt mye annet med barnehagen som burde vært gjort, for eksempel med isolasjon, kledning og deler av uteområdet. Det meste som inkluderer større penger, har vært tungvint, sier Aasmundtveit.

Han understreker allikevel at det var en fin barnehage å jobbe i på grunn av flotte kollegaer.

– Vi var flinke til å finne på ting som ikke kostet penger, men hadde i liten grad muligheter til å gjøre ting som kostet noe, sier Aasmundtveit.

Totalreoveringen

Irina Jonsson reagerer på påstandene om dårlig vedlikehold. Hun sier at barnehagen er totalrenovert, og at alt på uteplassen er revet ned og bygget opp.

Barnehageeieren sier det er fem nye bad i barnehagen. Dette bildet er fra ett av dem.

«Samt støyskjerm, ny lekeplass, asfaltering, drenering og nye utehus. Inne har det vært totaloppussing med nye gulv, fem nye bad, tre nye kjøkken, nye trapper, vindu etc. Vi har gjort alt for å holde barnehagen opp til beste standard. Det koster og bygge selskapene og ikke minst arbeid», skriver Jonsson i en e-post.

Nåværende leder av Samarbeidsutvalget, forelder Terje Morstøl, reagerer når han får høre om «fem nye bad» og «opp til beste standard».

– Nå er det ingen entydig definisjon av «bad», men jeg tror de fleste har en oppfatning om at et bad enten har et badekar eller en dusj. Noe slikt er det ikke i barnehagen. Det er derimot fem separate toalettrom. To for voksne og tre for barna, sier Morstøl.

Han peker på at i foreldreundersøkelsen skårer barnehagen dårligst av alle barnehagene i bydelen på spørsmål om ute- og innemiljø. På en skala fra 1–5 skårer barnehagen 3,3 mot et nasjonalt gjennomsnitt på 4,1.

Morstøl hentet til slutt ut de offentlig tilgjengelige regnskapene.

– Jeg mener det ikke er tvil om at mye penger er brukt i strid med barnehageloven, sier han.

Fortjenesten

Hva er det foreldrene reagerte på? Det handler om tre ting:

- Lønnen Irina Jonsson har betalt seg selv som daglig leder.
- Husleien barnehagen betaler til Jonsson.
- Utbytter og konsernbidrag.

Ti år med barnehagedrift har gitt drøyt 100 mil-

«Først har hun hentet ut penger gjennom ulovlig skattebetalering og barna i barnehagen ende opp

lions kroner i inntekter fra offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Av dette har rundt 25 millioner kroner gått til Irina Jonsson gjennom lønn, utbytter, husleie og konsernbidrag.

Morstøl skjønner ikke hvorfor lønnen har vært så høy.

– Hun er nok av og til innom på møter med styret, men ingen av foreldrene har noensinne sett henne så vidt jeg vet. Hun jobber aldri med barna. Barnehagen har en styrer ansatt i full stilling som står for driften. Så det er i så fall en liten administrativ stilling hun har, sier Morstøl.

Irina Jonsson mener på sin side at lønnen er akseptabel for å drive barnehager hun sier hun har investert mye tid og penger i. «Bruttolønnen har vært i overkant av én million. Dette er absolutt innenfor hva man finner i omsorgsbransjer blant ledere,» skriver hun i en e-post.

Hun mener det er irrelevant hvor mye hun er til stede i barnehagen, så lenge driften fungerer og barna har det godt. Ifølge Jonsson er hun der når det trengs, også etter stengetid og i helger. Hun peker på at «det meste skjer ved e-post og telefon uten at man fysisk møtes».

Men lønn er bare én måte å føre penger ut av barnehagen på. En annen er konsernbidrag.

Pengeflyttingen

De to små barnehagene i Sandefjord driftes med overskudd etter at Jonsson tok over driften. Det samme gjelder 100meterskogen i Oslo. Men pengene blir ikke værende i barnehagene.

Da 100meterskogen barnehage ble gjort til et datterselskap under 100 Meter Skogen AS i 2017, tømte Jonsson barnehageselskapet for egenkapital og overskudd. Over 600 000 kroner flyttes opp i morselskapet.

Denne flyttingen av penger skal bli et mønster. Alt overskudd i barnehagene, nesten på krona, flyttes gjennom konsernbidrag opp i morselskapet. I 2017 går over 600 000 kroner fra de to Sandefjord-barnehagene ut i konsernbidrag og utbytte. I 2018 er summen nesten 1,1 millioner kroner.

Morselskapet hadde knapt egenkapital i 2014. Fire år senere er den 2,6 millioner kroner.

Jonsson svarer at det er naturlig «når konsernet eier barnehagene, at de betaler avdragene».

«Hvordan driften foregår regnskapsmessig er selskapets anliggende. De spekulasjoner og slutninger som Utdanningsnytt trekker, som virker utelukkende å være preget av en misunnelig politisk agenda, har ingenting med hvorvidt barnehagen drives i h.h.t. barnehageloven så lenge barna har det bra», svarer Jonsson.

Når pengene flyttes over i et morselskap, har

ikke lenger barnehagemyndighetene noe med hvordan pengene forvaltes. Tilbake i barnehagene står det knapt penger igjen.

Det kan få konsekvenser for barna i 100meterskogen barnehage når myndighetene nå krever barnehagen for penger.

Skuffelsen

I juni 2019 kom resultatet fra det økonomiske tilsynet med 100meterskogen barnehage. Bydel Nordre Aker mener Jonsson i 2015 og 2016 har tatt ut rundt én million kroner for mye i lønn og en halv million kroner i for høy husleie til seg selv. Bydelen krever tilbakebetalt 1,57 millioner kroner de mener er brukt i strid med barnehageloven.

Jonsson har klaget vedtaket inn for fylkesmannen. Hun mener lønnen samsvarer med arbeidsmengden. Angående husleien viser hun til en vurdering fra DnB Næringsmegling som tilsier at en husleie på 1,2 millioner kroner er innenfor normal markedsleie. Hun har ikke redusert husleien etter tilsynet.

Tidligere SU-leder Frode Helland er skuffet over at bydelen kun har tatt for seg to år i tilsynet.

– For meg er det sjokkerende. Særlig når man ser hvor mye penger hun har tatt ut fra driften også tidligere, sier Helland.

Nåværende SU-leder, Terje Morstøl, peker på at Jonsson har hentet ut tilsvarende høy lønn og husleie i alle år som eier.

– Estimerer man over en tiårsperiode, får man et relativt høyt millionbeløp. Det føles da som en hån mot foreldre og skattebetalere i Oslo kommune at hun kun må tilbakebetale en brøkdel, sier Morstøl.

Han gikk ut i mediene og mente tilbakebetalingskravet burde vært mye høyere. På dette tidspunktet hadde han vært SU-leder i halvannet år. Han hadde aldri møtt barnehageeieren Irina Jonsson.

Møtet

I august hadde Morstøl som SU-leder avtalt et møte med den nye styreren av barnehagen for å diskutere situasjonen før et kommende foreldremøte. Men da han kom til møtet, var det Irina Jonsson som satt på kontoret. Ingen andre. Han sier han ble konfrontert med hvorfor han hadde kommet med negative uttalelser i media.

– Hun lurte på hvorfor jeg ødela for driften av barnehagen og slike ting. Jeg sa da at denne saken begynte lenge før min tid som SU-leder, og at det nå også var avgjort gjennom tilsyn at penger var brukt i strid med loven, sier Morstøl.

Møtet varte i rundt en halvtime.

– Det var et rart møte, og jeg var uforberedt. Hun hadde jo ikke gitt meg beskjed om at hun

skulle komme, sier Morstøl.

Jonsson kjenner seg ikke igjen i SU-lederens beskrivelse av møtet.

«Han har tatt seg til rette og organisert et møte i arbeidstiden både med styrer og andre ansatte som skal passe på barna og deres sikkerhet», skriver hun. «Som administrerende direktør og styreleder er det mitt ansvar og ta vare på sikkerheten til barna, som han tydelig ikke er interessert i, men bare for å ta meg».

Til slutt skriver hun: «Dette er også for at den informasjon som formidles utad er korrekt og ikke baseres på rykter, synsing eller misunnelse. Derfor skal jeg da også ha full innsikt i hva som foregår.»

Morstøl sier utgangspunktet for møtet var et kommende foreldremøte, hvor spørsmål kunne komme opp.

– Da var det ikke unaturlig at den nye styreren, den tidligere fungerende styreren og SU-lederen hadde et kort møte om en alvorlig økonomisk situasjon i barnehagen, sier Morstøl.

Han har klaget på tilsynsresultatet, fordi han mener eieren slipper for billig unna. Klagen er sendt videre til Fylkesmannen for behandling sammen med resten av saken.

«Som far til to barn i 100meterskogen barne-

lig høy lønn og husleie, og så skal foreldrene, opp med regningen for misbruket.»

Terje Morstøl, SU-leder

Barnehageeier Irina Jonsson vil ikke svare på hvordan hun planlegger å betale tilbake kravet på 1,5 millioner kroner om avgjørelsen opprettholdes av fylkesmannen. «Hvordan 100 Meterskogen barnehage AS drives som et privat selskap har offentligheten ingenting med,» skriver hun i en e-post.

hage AS, og leder av barnehagens samarbeidsutvalg (SU), ønsker jeg å bli hørt. Det er foreldrene og alle barna i barnehagen som er den skadelidende part, og da må noen tale vår sak,» skriver Morstøl i klagen.

Barnebidraget

Jonsson har forberedt seg på å måtte betale penger tilbake. I 2018 gikk 100meterskogen barnehage med underskudd på over 760.000 kroner. Det har en enkel årsak. I regnskapet står det at selskapet på grunn av tilsynet har satt av 1,57 millioner kroner av «forsiktighetshensyn».

«(...) styret er optimistisk med tanke på helt eller delvis medhold i klagen til Fylkesmannen. Videre vil et eventuelt endelig krav om tilbakebetaling fordeles over en viss periode», står det i regnskapet,

Overskuddene i barnehagen er flyttet opp i morselskapet, og det finnes ingen egenkapital igjen til å håndtere tilbakebetalingskravet. I regnskapene ser det ut til at pengene skal hentes fra barnehagens framtidige budsjetter.

I så fall er det nok en gang barna i 100meterskogen barnehage som får smellen.

– Først har hun hentet ut penger gjennom ulov-

lig høy lønn og husleie, og så skal foreldrene, skattebetalingene og barna i barnehagen ende opp med regningen for misbruket. Det blir helt feil, sier Terje Morstøl.

Irina Jonsson ønsker ikke å kommentere hvordan hun planlegger å betale tilbake et eventuelt krav.

«Hvordan 100 Meterskogen barnehage AS drives som et privat selskap har offentligheten ingenting med så lenge barnehagen oppfyller barnehagelovens vilkår og godkjenning, samt sørger for at barna som har plass i barnehagen har det godt», svarer hun via e-post.

Barnehageeier erstatter streikende med eksterne ansatte

Konflikter om tariffavtaler

Det har vært flere konflikter mellom Irina Jonsson og ansatte grunnet mangel på tariffavtaler. I 100meterskogen barnehage ble det tariffavtale, etter at Jonsson til slutt meldte barnehagen inn i arbeidsgiverforeningen Private barnehagers landsforbund (PBL).

I Krokusens barnehage i Sandefjord tok Fagforbundet ansatte ut i streik høsten 2018. Jonsson forsøkte å drive barnehagen videre gjennom å jobbe der selv og hente inn vikarer fra Oslo.

– Jeg er rystet over hvordan eieren prøver å overkjøre de streikende, sa streikeleder John-Ole Engnes.

Det ble til slutt tariffavtale, og Jonsson mente det kunne vært løst tidligere. «Jeg hadde informert om at barnehagen ville få en tariffavtale på plass gjennom medlemskap PBL. Fagforbundet insisterte på en øyeblikkelig virkning, og det var selve tonen på dialogen mellom meg og Fagforbundet som utløste konflikten», skrev Jonsson i en e-post.

Flere små barnehager i tilsynstrøbbel

Cultiva barnehage i Bergen (24 barn):

Må tilbakebetale 1,8 millioner kroner grunnet høy lederlønn.

Klengstua barnehage i Halden (37 barn):

Kommunen krever 2,8 millioner kroner grunnet høye lønninger og husleie. Deler av saken er påklaget, og barnehagen har skiftet eier.

100-Meterskogen barnehage i Røyken (56

barn): Kommunen krever 1 million kroner, blant annet grunnet høy lederlønn og penger brukt på private utgifter. Saken er ikke avsluttet.

En rekke større barnehager har også fått tilbakebetalingskrav knyttet til for høye lederlønninger og husleie.

Kenya

Rår lærarar til å reise

Dersom styresmaktene ikkje kan sørgje for tryggleiken, må lærarane reise sin veg, seier leiaren for den største lærarorganisasjonen i Kenya. 13. januar vart tre lærarar drepne aust i landet.

TEKST Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

– **Vi seier** til lærarane at ingen vil verne dykk bortsett frå de sjølve, seier Wilson Sossion, generalsekretær i lærarorganisasjonen KNUT, ifølgje avisa The Star.

Ifølgje politiet vart tre mannlege lærarar skotne og drepne av væpna menn på ein skule landsbyen Kamuthe i Garissa-fylket aust i landet, nær grensa mot Somalia. Ein fjerde mann vart sår i åtakket, ifølgje nettavisa Standard Digital.

Styresmaktene i Kenya meiner islamistgruppa Al Shabaab står bak åtakket. Standard Digital skriv at gøymestadene deira i Somalia er under press på grunn av flyåtak frå USA, og at Al Shabaab difor har byrja å operere på kenyansk territorium.

Barn i landsbyen Kamuthe ser på ei øydelagd telemast etter åtakket som kosta tre lærarar livet.

FOTO AP/NTB SCANPIX

Hongkong

Lærarar vert åtvvara mot kritiske ytringar

Måten lærarar uttrykkjer seg på, kan få følgjer for jobben, seier utdanningssjefen i Hongkong.

TEKST Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

– Ytringsfridom er ikkje utan restriksjonar og må brukast på ein lovleg og fornuftig måte, sa utdanningssjef Kevin Yeung Yun-hung (biletet) på eit møte 15. januar, skriv avisa South China Morning Post.

Han peikar på at lærarar sine personlege kommentarar på sosiale plattformer, inkludert private nettsider, er regulert av loven og profesjonelle etiske reglar, og at det vil få konsekvensar for dei som ikkje ter seg på ein høveleg måte. Samtidig understrekar han at dette ikkje er ei avgrensing av retten til å kome med politiske synspunkt og kommentere sosiale spørsmål, ifølgje avisa. Utdanningssjefen i Hongkong er utnemnd av den kinesiske sentralregjeringa i Beijing.

Rundt 80 lærarar og undervisningsassistentar er blitt arresterte i samband med demonstrasjonane mot den lokale regjeringa og for meir demokrati, som har vart sidan juni i fjor.

Den største lærarorganisasjonen i Hongkong, Professional Teachers' Union, har oppretta eit fond til lærarar som vert suspenderte og dermed mistar inntekta si.

FOTO LINEPOST/WIKIMEDIA COMMONS

OSLOMET

Klar for videreutdanning?

Våre tilbud gir barnehagelærere, lærere og yrkesfaglærere kompetanse i å tilrettelegge for systematisk og tilpasset opplæring.

- lederutdanninger
- spesialpedagogikk
- veilederutdanning
- barnehagens fagområder
- skolefag og programmering
- yrkesfaglige temaområder

Videreutdanningene er praksisnære og forskningsbaserte. Tilbudene er nett- eller samlingsbaserte og tilpasset lærere i jobb.

Les mer på oslomet.no/studier

Søknadsfrist 1. mars 2020

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

● Eleven

Lan Marie Nguyen Berg (32)

Mastergrad fra Senter for Utvikling og Miljø, Universitetet i Oslo. Har jobbet for Utlendingsdirektoratet, Melafestivalen, Cicero senter for klimaforskning, og også som lærervikar og leksehjelper ved Lusetjern barneskole i Oslo ved siden av studiene. Byråd for miljø og samferdsel i Oslo for Miljøpartiet De Grønne.

● Læreren

Sidsel Grüner (63)

Utdannet fra Hamar lærerskole 1979. Videreutdanning i småskolepedagogikk og skoleledelse Lærer til 1997, så undervisningsinspektør til 2011, ved Vassbonn skole i Oppegård kommune. Rektor ved Vevelstadåsen skole i Ski kommune i Akershus frem til 2019, nå undervisningsinspektør ved samme skole.

Lærer Sidsel Grüner bidro sterkt til at Lan Marie Nguyen Berg aldri følte seg annerledes.

TEKST Kirsti Hovland FOTO Tom-Egil Jensen

– Ved Vassbonn skole var det få minoritetsbarn. Jeg følte meg likevel aldri annerledes da jeg gikk der. De årene var av en så stor verdi for meg og ga meg en trygghet videre i livet, sier den profilerte politiker for Miljøpartiet De Grønne.

Vi møter Lan Marie Nguyen Berg, som siden 2015 har vært byråd for miljø og samferdsel i Oslo, sammen med den tidligere barneskolelæreren hennes på Vassbonn skole i Nordre Follo kommune i Viken.

Lan er i barselpermisjon og triller datteren på åtte måneder inn i den gamle skolegården. Elever i 10–11-års-alderen løper mot henne: «Er det ikke du som er leder av Miljøpartiet De Grønne?»

Lan slår av en lang prat med elevene.

– Det er veldig rørende å møte skoleelever og at noen kjenner meg igjen. Det er jo for barna og framtiden vi gjør dette, sier hun.

Skolen ligger fredelig til i et nabolag på Kolbotn rett sør for Oslo. Her følte Lan seg hjemme fra første time.

– Læreren blir jo den viktigste voksenpersonen ved siden av foreldrene. Sidsel ga meg omsorg, trygghet og utfordringer da jeg begynte i 1. klasse.

Tilbake i klasserommet 25 år senere. Lan med sin datter sovende i barnevognen. – Jeg var opptatt av å lage trygge rammer for hvordan vi ønsket å ha det i klassen. Læring går ikke, hvis det ikke er et trygt sted å være, sier lærer Sidsel.

Opplevelsen av å lære kom veldig fort. Den gleden har fulgt meg hele livet, sier Lan Marie Nguyen Berg.

Sørget da Sidsel sluttet

Det eneste hun bebreider Sidsel Grüner der de møtes igjen, er at læreren sluttet som Lans kon-taktlærer etter 3. trinn. Sidsel ble inspektør ved samme skole og forsvant ut av Lans skolehverdag.

– Jeg var, og er, fortsatt så glad i Sidsel. Jeg sørget veldig da hun forsvant og har tenkt masse på henne siden. Hun hadde en evne til å møte oss elevene der vi var. Det ble en sorg da den tryggheten forsvant, og også litt kjedeligere på skolen, sier Lan.

Glemmer aldri det første møtet

Lan Marie Nguyen Berg glemmer aldri det første møtet med Sidsel Grüner. Det skjer en førskoledag, Lan er sju år. For ei lita jente som går i barnehagen, er det veldig spennende. Hun får papir og blyant og skal skrive bokstaven E. Lan, som vil forme bokstaven så perfekt som mulig, er ikke fornøyd og begynner å viske ut.

I klasserommet er det flere lærere.

– En lærer sa litt strengt at «det trengte jeg jo ikke gjøre, det var jo bare kladding». Jeg følte meg dum og ble lei meg. Så tittet jeg på Sidsel og fikk

for et og læreglede

Her på Vassbonn skole har Lan Marie Nguyen Berg dype røtter. Ikke minst skyldes det de tre første betydningsfulle skoleårene med læreren, Sidsel Grüner.

- Relasjonen mellom lærer og elev er helt grunnleggende og vesentlig for å lære, sier Sidsel.

et smil fra henne som beroligende uttrykte «dette går bra», sier Lan.

- Det var ikke teit å viske ut på kladdearket. Det er ikke alltid så viktig å korrigere, sier Sidsel og oppsummerer samtidig sin pedagogiske innstilling:

- Det gjelder å tilpasse, slik at eleven tidlig opplever mestring og trygghet. Får man opplevelsen av å bli unødvendig korrigert, er det noe man kan huske resten av livet; det at noen skulle ta deg på en bagatell.

- Det må være skummelt å være lærer for de små barna, sier Lan Marie Nguyen Berg.

– Se hele mennesket

Sidsel Grüner sier, etter 40 års fartstid i skolen:

- Barn tilbringer store deler av dagen sin på skolen. Da gjelder det å se hele mennesket. Hvis bare læring er i fokus, og ikke trygghet og trivsel, vil mye stenge for det.

Ved Vassbonn skole hadde de i Lan og Sidsels tid «De fire T-er» som satsingsområde; toleranse, trivsel, trygghet og tilhørighet.

- Dette kom før mobbeprogrammene på nasjonalt nivå. Ved Vassbonn skole var det absolutt nulltoleranse for mobbing, sier Sidsel Grüner.

- Det som gjør en lærer god, er kanskje også det at eleven ikke legger merke til det som måtte

skje i kulissene. Først senere har jeg fått høre at en av guttene kalte meg noe som ikke var pent og som handlet om at jeg så annerledes ut. Det ble håndtert overfor foreldrene hans. Moren kom til meg etterpå og sa at jeg bare måtte si ifra til henne, skulle det skje igjen. Det virket ikke som om moren følte seg truet av at det ble fulgt opp. Sånt skjedde visst ett par ganger i løpet av de første årene, men det husker jeg absolutt ikke. Alt dette har jeg blitt fortalt senere, forteller Lan.

- Det viktigste var at dette ikke fikk lov til å utvikle seg, sier lærer Sidsel.

Skyss med faren i rullestol

Sidsel husker at Lan kunne komme kjørende til skolen på sin fars fang i rullestolen hans.

- Det var heller ikke noe vi tenkte noe på. Du var så trygg på omgivelsene her, og man følte ikke noen usikkerhet rundt deg.

Faren, Khanh Thanh Nguyen, kom til Norge som 14-åring fra Vietnam til Norge for å få medisinsk behandling. Til tross for at han bare hadde ett års skolegang fra hjemlandet, tok han hovedfag i statsvitenskap på Universitetet i Oslo.

- Jeg lærte tidlig at det ikke finnes hindringer og alt er mulig, men også indirekte at det heller ikke finnes noen unnskyldninger, sier Lan Marie Nguyen Berg.

Lan som ni-åring i klasse 3a.

«Sidsel ga meg omsorg, trygghet og utfordringer.»

Lan Marie Nguyen Berg om Sidsel Grüner

Dataspill i skolen

Spiller seg til **løsninger** o

Mye står på spill når Revheim-elevene har undervisning.

TEKST OG FOTO Kari Kløvstad

– **Vi gleder oss** til å være i spillrommet. Det er annerledes og kjekt. Og vi lærer ofte mer her, sier Elida Birkeland (13).

Hun sitter i en stor svart stol, side om side med Ingunn Bjustveit (13) i spillrommet på Revheim skole i Stavanger.

I dag spiller de «Frostpunk» på engelsk. Spillet går ut på å sørge for at innbyggerne i en by som er rammet av ekstrem kulde, overlever. Den ene utforsker spillet, mens den andre søker etter informasjon, noterer og svarer på spørsmål underveis.

– Vi tar masse valg for at menneskene i spillet

skal få det best mulig, forklarer Ingunn.

Duoen ved siden av dem diskuterer muligheten for å blande sagflis i maten, for at det skal se ut som det er nok å spise.

– Men da blir jo folk syke. Da har dere nye problemer og folk må på sykehus, advarer jentene.

Rektor som pådriver

I ett år har Stavanger-skolen hatt sitt eget spillrom, og sin egen spillpedagog i lærer og kontaktlærer John Arne Gaard Nilsen.

Tilbudet oppsto ved en tilfeldighet. En morgen

Elida Birkeland og Ingunn Bjurstveit spiller Frostpunk i samfunnsfagtimen og forsøker å ta vare på de 80 personene på det iskalde stedet.

I rommet **Fredriksbjerg** kan elevene spille på en storskjerm. Her er 8A i Boston på 1750-tallet.

g læring

da rektor Eirik Jåtten sjekket en Facebook-side for spill i skolen, kom han over en professor ved universitetet i Århus som lette etter en partner til et Erasmus-prosjekt. Revheim skole søkte og ble tatt opp for å se på spillbasert læring som ny metode.

– Jeg har spilt mye selv og har også ledet et Nintendo DS-prosjekt i barneskolen, om hjernetrim. Den enkle konklusjonen er at øving med spill nytter, mener Jåtten.

Med Erasmus-prosjektet fulgte det også med lønnsmidler til egen spillpedagog. Av Gjensidigestiftelsen fikk de 515.000 kroner til utstyr. 20

maskiner av god kvalitet og et tilpasset nettverk ble kjøpt inn. De myke, høyryggede spillstolene er gitt av næringslivet.

– I tillegg er mye gjort på dugnad. Vi har også fått god støtte fra IT-avdelingen i Stavanger kommune, opplyser Revheim-rektoren.

Nå brukes rommet 13 timer om dagen, sju dager i uka. Alle de 300 elevene i de 11 klassene på ungdomsskolen har undervisning her. På kvelder og helger har e-sportsklubben Einherjar dette som arena for å spille.

– Alle lærerne har vært på kurs for å få basiskompetanse. Når klassen deres er i spillrommet, jobber de i tospann med spillepedagogen som står for selve undervisningen. For lærerne er det nyttig å øve, prøve og feile, sier Jåtten.

Egnet for dybdelæring

De siste ti årene er det gjort flere forskningsprosjekter i bruk av dataspill i skolen.

Forsker Helga Sigurdadottir ved Nord Universitet har tatt doktorgrad om spillbasert læring. Hun fant at barn kan lære og trene opp språk, problemløsning, finmotorikk, kommunikasjonsferdigheter og praktiske ferdigheter via dataspill. Ifølge Statped kan både underholdningsspill og pedagogiske spill være godt egnet for tverrfaglig arbeid og dybdelæring. Barnevakten.no lister opp råd og tips til lærere som ønsker å komme i gang.

Men en doktorgrad fra Astrid Camilla Wiig ved

Universitetet i Sørøst-Norge viser at selv om elever er flinke i dataspill, strever lærere med å bruke det i undervisningen. Utfordringer oppstår når læreren forsøker å bruke elevenes erfaringer og digitale utstyr i en annen sammenheng enn det ungdommene er vant til.

Spillpedagog ved Revheim skole, John Arne Gaard Nilsen (24), lærte om hvordan han kunne legge til rette for bruk av spill i undervisningen da han tok lektorutdanning ved Universitetet i Stavanger.

Det er ingen tilfeldighet at Nilsen, som også er trener i e-sport på fritiden, har plukket ut nettopp dataspillet Assassin's Creed III til åttendeklassingene på Revheim.

– Jeg spilte det selv da jeg gikk på ungdomsskolen. Da jeg lærte om den amerikanske revolusjonen i videregående, kjente jeg igjen personene. Jeg hadde «vært» i Boston og snakket med Benjamin Franklin. Jeg oppdaget også at en del i spillet var feil, så jeg måtte sjekke kilder for å finne de rette svarene, sier han.

Nysgjerrige foreldre

I spillrommet bruker Nilsen spill som et supplement til annen undervisning.

– Vi øver på mange ferdigheter; problemløsning, samarbeid og refleksjon. Vi løfter frem læringen og unngår å spille for å spille, sier han.

Men dataspillingen har enda en funksjon, >

John Arne Gaard Nilsens tips

Dataspilling i undervisningen

Utstyr

Utstyret må ikke være fancy, bruk det du får tak i! Med konsoller som Playstation, Xbox eller Nintendo Switch kan man spille felles i klassen hvor kontrollen går på omgang mellom noen elever. Med Chromebook kan man kjøre spill i nettleseren. Til eldre datamaskiner med Windows finnes mange, grafisk «lette» spill.

Forberedelse

Som lærer må du bruke minst et par timer til å sette deg inn i et spill, teste det ut og vurdere hva det kan brukes til i undervisningen.

Gjennomføring

Lærere som vil bruke spill i undervisningen, må alltid sikre at elevene lærer noe mer enn ren spilling av spillet. Faglige mål og kriterier for spillingen må forklares for elevene. I etterkant av spillet må læreren holde en solid gjennomgang for å se hva elevene har lært, at elevene selv forstår mål for spillingen og at tankene elevene gjør seg om spillingen, luftes. Siden spill er taktile så vel som audiovisuelle, er sjansen større for at læringen forsterkes.

Hjelp

På nettet finnes mye god hjelp fra lærere med erfaring fra spill i undervisningen: www.spillpedagogene.no
www.iktogskole.no (privat blogg av Odin Hetland Nøsen, Spillpedagogene)

Se også <http://playspent.org>. Spillet «Spent» kan testes ut uten mye forarbeid eller spilletid i timen og passer både i engelsk, samfunnsfag og religion. Det går ut på å holde ut i en måned som amerikansk borger på minstelønn og ta ulike dagligdagse valg som blir vanskeligere og vanskeligere budsjettmessig.

mener Nilsen. Han har hatt suksess med å bruke spillrommet som motiverende for elever som ellers ikke har så lyst til å dukke opp på skolen.

– De hjelper meg med å oppdatere pc-ene og gjøre annet som trengs her inne. Det fungerer veldig fint, sier Nilsen.

– *Har dere møtt kritikk får at dere bruker tid på spill i undervisningen?*

– Jeg har ikke fått noen negative tilbakemeldinger hverken fra foreldre eller elever. Mange foreldre er nysgjerrige på hvordan det foregår, men de har ikke vært skeptiske.

Nilsen tror at spillrom vil være standard på de fleste skoler om fem til ti år. Han advarer mot å avvise dataspill som metode, selv om man ikke har sansen for spennings- og strategispillet Fortnite eller FIFA-fotballspillene.

– Det er det samme som å lese én kriminalroman du ikke liker, og konkludere med at bøker ikke er noe for deg.

Midt i revolusjonen

Ved siden av spillrommet ligger «Fredriksbjerget», et lite amfi med brede benker og en stor flatskjerm. Her er 8a samlet i samfunnsfagtimen for å ta turen tilbake til den amerikanske revolusjonen, i spillet Assassin's Creed III. Det rasler i sverd der hovedpersonen tar seg gjennom Boston

på 1750-tallet på leting etter en viktig nøkkel.

– Sorry, sier en av guttene idet noen fiender blir feid av banen. Uten blod, vel å merke. Den funksjonen er skrudd av i spillet.

I slutten av timen er det gjennomgang av hva elevene har sett. Hva slags båter hadde de på den tiden? Hvilken religiøs retning tilhørte de?

– Og hvem var Benjamin Franklin, og hva var hans rolle? spør kontaktlærer Gunn Kathrin Sjursæther.

Til neste samfunnsfagtime må elevene finne svar på dette før historien kan rulle videre på skjermen. Sjursæther synes det fungerer godt.

– Spillet blir et supplement til bøker. Elevene blir med inn i et annet univers og opplever historien virtuelt. Dette opplever jeg som bare positivt, sier hun.

Kontaktlærer i 8a,
Gunn Kathrin Sjursæther.

Støtte fra foreldrene

Leder for foreldrenes arbeidsutvalg ved skolen, Jahn Inge Engeseth, bekrefter at de foresatte er positive.

– Vi er veldig fornøyde med at vi prøver ut spillbasert læring ved Revheim. Vi synes det er positivt med nye måter å lære på, og at barna får brukt sin kreativitet på andre måter enn før. For mange av elevene er spillingen ren motivasjon i seg selv. Dette er jo en arena de er kjent med og bruker mye fra før, sier han.

Nå håper de alle lærerne ønsker å ta den ekstra jobben det er å sette seg inn i og bruke verktøyet.

– Vi forstår at det krever noe av dem å bli komfortabel med nye undervisningsmetoder, men FAU har poengtert at vårt mål er at alle lærerne gjennomfører minst ett undervisningsopplegg i spillrommet før året er omme, sier Engeseth.

Alle beskjedene Vegard Støle Helvig får opp på skjermen, er på engelsk. Bak får Alexander Tuntland og Eirik Dyrøy assistanse av spillpedagog John Arne Gaard Nilsen.

Interessen sprer seg

Skolesjef i Stavanger, Jan Pedersen, støtter satsingen med spill i undervisningen. Men han har noen advarsler.

Spill i skolen gir muligheter for personlige opplevelser med mange læringsmuligheter, men dette avhenger av at lærerne setter spill inn i kontekst og mål for undervisningen, sier Pedersen.

Interessen for spill i skolen er i ferd med å spre seg til andre Stavanger-skoler. Tastarustå ungdomsskole har fått spillrom, og Lunde skole er også i gang. Ressursgruppen for IKT i kommunen sitter på kompetanse og utstyr og har som mål å tilby spill i undervisningen, forteller skolesjefen.

– Hvilke reaksjoner møter dere hos politikerne?

– Ut fra responsen fra politikere lokalt og nasjonalt er inntrykket mitt at tiltaket blir oppfattet som nyskapende og interessant.

Nordisk Pensjonisttreff 2020

**Blir arrangert i Alta på Scandic Alta hotell
15. juni – 19. juni 2020.**

Utdanningsforbundets pensjonistråd og Utdanningsforbundet Finnmark Norge inviterer til Nordisk pensjonisttreff 2020, med ankomst Scandic Alta Hotell, Alta mandag 15. juni og avreise fredag 19. juni.

I programmet inngår utflukter blant annet til Alta museum, Samisk høyskole, Mazi og Alta-Kautokeino-vassdraget. I tillegg presentasjon av filmen: The Teachers Protest.

Utgiftene for oppholdet utgjør ca. NOK 6.400 per person i dobbeltrom og ca. NOK 9.100 per person i enkeltrom. Prisen dekker rom, frokost lunsj og middag, utflukter og hotellet. Vi tar forbehold om eventuell justering av de oppgitte priser. Reise til/fra Alta må den enkelte deltaker selv bestille og betale.

Søknad om deltakelse:

1. Deltakere fra Norge må være pensjonistmedlem av Utdanningsforbundet, og prioriteres slik:

- Medlemmer i sentralt pensjonistråd.
- Leder av fylkespensjonistråd.
- Pensjonisttillitsvalgte i lokallag og fylkeslag.
- Andre pensjonistmedlemmer.

2. Hvis det settes opp venteliste, blir denne satt opp etter overstående prioritet. Hvis noen trekker seg, må førstemann på lista få første ledige plass.

I søknaden må du oppgi: Navn, adresse, alder, mobiltelefon, tillitsvern og om du ønsker dobbeltrom eller enkeltrom. I tillegg opplysninger om eventuelle allergier eller spesialkost.

Den forutsettes at den enkelte deltaker kan ferdes rundt ved egen hjelp.

**Skriftlig søknad må du sende innen 1. mars 2020
til Utdanningsforbundet, e-post til:
per.satre@utdanningsforbundet.no**

Mette Karin Nordeng, rektor:

«Det er skapt en **fryk**

For å verne elevene bedre mot mobbing og trakassering i skolen ble opplæringslovens kapittel 9a styrket i 2017. Vel to år etter innskjerpinga svarte 57 prosent av de tillitsvalgte på arbeidsplassene at lærernes rettssikkerhet er svekka.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

ILLUSTRASJON Åshild Irgens

«tkultur hos ansatte»

– **Juss har overtatt for pedagogikk** på viktige områder i skolen, og det er skapt en fryktkultur hos ansatte i skolen med den nye loven, mener Mette Karin Nordeng.

Hun er rektor ved Hammer skole i Lørenskog på Romerike og sier at loven som skal sikre et godt skolemiljø, i mange tilfeller kan føre til det motsatte for både elever og ansatte.

Alltid flere parter

– Kapittel 9a sikrer ikke at vedtak om skolemiljø gjøres ut fra barns beste. I hvert fall hvis vi med barns beste mener det beste for alle barna i en konflikt, sier hun.

Mette Karin Nordeng understreker at hun ytrer seg på egne vegne, ikke på kommunens.

– Svært få saker om dårlig skolemiljø er entydige. Det er alltid flere parter, og det er sjelden bare den ene parten i en konflikt er snill og den andre slem. Men klager foreldre skolens håndtering av en konflikt inn til fylkesmannen, tar fylkesmannen stilling uten å ha hørt mer enn den ene parten, sier Nordeng.

– Vi kan få inntrykk av at noen tror at løsninga er å flytte på mobberne. Hadde det vært så enkelt, ville vi jo gjort det. Men løsninga på problemet må omfatte alle barns beste, understreker hun.

Skolen kan ha arbeidet ut fra at konflikten omfatter flere barn. Men Fylkesmannen kan avgjøre at arbeidet ikke fyller lovens krav om å tilfredsstille ett barns subjektive opplevelse av et godt skolemiljø og komme med krav om hva skolen skal gjøre.

– Langt fra skolen sitter ansatte hos fylkesmennene og tar avgjørelser om for eksempel å nekte barn å oppholde seg forskjellige steder i skolegården, eller å bruke bestemte dører og ganger, sier Mette Karin Nordeng.

– Husk at i skolen har vi barna i alle politisakene som involverer barn. Alle barna som barnevernet arbeider med, har vi også. Vi har alle barna med psykisk eller fysisk diagnose.

– Det er flott og riktig, men også krevende. Vi voksne ville også hatt utfordringer med å takle et så komplisert og sammensatt arbeidsmiljø, sier Nordeng.

Denne mosaikken meiner hun dagens rettighetsbelagte system ikke håndterer godt nok.

– I opplæringsloven heter det at barnas opplevelse skal legges til grunn. Lærere har en viktig oppgave med å sette grenser for barn og korrigere oppførsel. De skal også rette feil i elevenes arbeid. Som oftest går det jo greit. Men barn, særlig hvis de er sårbare, kan få en dårlig opplevelse av slikt, sier Nordeng.

– Herjing med de minste

Eskild Dahl Rotherud har vært både rektor og

– **Juss har** overtatt for pedagogikk på viktige områder i skolen, og det er skapt en fryktkultur hos ansatte i skolen med den nye loven, mener Mette Karin Nordeng, rektor ved Hammer skole i Lørenskog i Viken.

FOTO KIRSTEN ROPEID

– **Dette får** lærere til å føle seg rettsløse, sier Eskild Dahl Rotherud, leder av lederrådet i Utdanningsforbundet Viken.

FOTO KIRSTEN ROPEID

kommunal utdanningssjef. Utdanning møter ham i kontorkomplekset rett bak Tinghuset i Oslo sentrum, der han leder lederrådet i Utdanningsforbundet Viken. Her er fylkeslaget nærmeste nabo til ett av landets største advokatkontor.

– Jeg veit av egen erfaring hvordan det er å være liten elev i en skolegård der det ble opplevd at de ansatte ikke bryr seg om de eldre barnas herjing med de minste. Jeg er svært glad for framskrittet vi har fått for barnas rettigheter, understreker han.

Rotherud er likevel, som Hammer, opptatt av at rettsliggjøringa kan føre til at konflikter mellom elever ikke blir håndtert på rett nivå.

– Som rektor har jeg hatt mange samtaler med bestevenner i krangel eller konflikt. Ofte har jeg prøvd å si at det å krangle er noe venner gjør. Like-

57 %

av de tillitsvalgte på arbeidsplassene sier lærernes rettssikkerhet er svekka etter innføringa av Opplæringslovens kapittel 9a.*

91 %

av rektorene har behandla saker etter 9a siden innføringa høsten 2017.*

69 %

av rektorene meiner loven har ført til merarbeid.*

789

9a-saker blei ferdig behandla hos fylkesmennene første halvår i fjor.**

448

av de ferdigbehandla sakene fikk konklusjonen at skolens aktivitetsplikt var brutt.**

3

tvangsmulker for brudd på 9A ble vedtatt.**

Kilder:

* Undersøkelse fra Respons analyse utført for Utdanningsforbundet, august 2019.

** Utdanningsdirektoratet: Statusoppdatering om håndhevingen kap. 9A perioden 01.01.- 30.06. 2019.

vel kan slike saker bli til formelle mobbesaker, sier Rotherud.

Han minner om at barn, som voksne, ikke alltid forteller sannheten, og at systemet må ta større høyde for det.

– Vi hadde et tilfelle der et barn fortalte at læreren slo. Til slutt kom det imidlertid fram at det var et nært familiemedlem, ikke læreren, som slo, sier Eskil Rotherud.

– Jeg kan godt forestille meg at et barn må omforme sannheten og legge skylda på en utenfor familien for å makte å leve i en slik situasjon.

Rotherud mener også det er klart at loven kan brukes til å «ta» lærere man ikke liker uten saklig grunn.

– Det kan være ubehagelig når læreren peiker på feil i skolearbeid eller opptreden. Jeg har ikke tall og statistikk for hvor ofte slikt blir til klagesaker. Jeg veit likevel at det skjer. Grunnen kan like gjerne være å ta hevn som å skjerme seg sjøl, som i eksempelet over. Dette får lærere til å føle seg rettsløse, sier Rotherud.

Elevers subjektive opplevelse

Rektorer som Rotherud møter gjennom sitt til-litsverv, er urolige over at elevers subjektive opplevelse av en situasjon vektlegges i for stor grad. Lærere og ledere er opptatt av at kontradiksjons-prinsippet skal ha større betydning. Lærere og ledere får imidlertid ikke uttale seg i saker som omhandler dem sjøl.

– Ikke engang når læreren er den klagen går ut over, skal lærerens oppfatning av situasjonen

tillegges vekt. Argumentet er at læreren ikke kan være part i en sak om enkeltelevers læringsmiljø, sier Rotherud.

I de to samlingene som lederrådet i Utdanningsforbundet Viken har hatt siden oppstarten, har halvparten av tida gått med til å diskutere opplæringslovens kapittel 9a. Ingen er uenige i intensjonen, men de er bekymra for resultatet.

Hull i kunnskapen

Utdanning har vært til stede på ett av møtene i lederrådet i Utdanningsforbundet Viken der de diskuterte kapittel 9a. Her fikk medlemmene stille spørsmål til en advokat. Det viste at rektorene hadde hull i sin kunnskap om 9a.

Ett problem var hva rektor gjør når foreldre

klaga på dårlig skolemiljø, men nekter skolen å snakke med barnet. Svaret var at barnet har en sjølstendig rett til å uttale seg som foreldre ikke kan ta fra det. Rektor må høre barnet sjøl si at det ikke vil si noe.

Det var også usikkerhet om hva det betyr at barnet skal bli hørt. En tolkning av dette var at barnets syn alltid skulle bestemme. Men advokaten understreka at barnet skal høres, og barnets synspunkt skal tillegges vekt. Det er imidlertid de voksne som skal bestemme.

– Hvorfor veit ikke alle rektorer dette?

– Det er vel et uttrykk for redselen for å gjøre feil. Folk er helt klart usikre, sier Mette Karin Nordeng, medlem av rådet.

Raugland Advokatene:

— Rektorer misforstår loven

Barn får definisjonsmakt i skolemiljø saker fordi rektorer misforstår loven. Da går det lett galt, mener to advokater.

I loven heter det at barnets subjektive opplevelse skal legges til grunn i en skolemiljø sak.

– Det betyr likevel at barnets opplevelse skal behandles som en opplevelse, ikke som et faktum. Enkelte rektorer er imidlertid redde for at de gjør feil om de ikke ukritisk handler ut fra barnets versjon av det som har skjedd. Dermed gir de barnet definisjonsmakt over faktum i saka. Slik kan tiltaka som settes i verk, bli feilretta, sier advokat Vilde Riiser hos Raugland Advokatene.

– En annen utfordring vi stadig ser, er å skille mellom vold og lovlig fysisk maktbruk, sier hennes kollega advokat Susanne Azevedo Stiro.

– Det er ikke vold når en lærer holder fast et barn for å beskytte barnet mot seg selv, sier hun.

Hun viser til en konkret sak der læreren holdt fast et lite barn som var på vei ut i en trafikkert vei.

Riiser og Stiro er advokater i Raugland Advokatene. Firmaet får mange saker fra skolesektoren.

De erfarer at en stor del av skolesakene som kommer til kontoret, har sammenheng med opplæringsloven kapittel 9a. Men de har ikke tall som sier noe om hvor stor andelen er.

– I det siste har det særlig vært mange saker der det er gitt begrensninger i hvor læreren kan bevege seg på skolen, sier Riiser.

– Vi er kritiske til denne måten å bruke styringsretten på, og vi spør om den i det hele tatt er lovlig. Og hva gjør en lærer, som etter en klage har fått forbud mot å ha kontakt med visse elever, hvis

disse elevene oppsøker læreren?

– Lærere sier de har følt seg rettsløse etter beskyldninger om krenking. Er de det?

– Jeg forstår at lærere kan føle det slik, men det er feil bruk av begrepet rettsløs, sier Susanne Azevedo Stiro.

Begge understreker at opplæringsloven, som skal sikre barna et trygt og godt skolemiljø, og arbeidsmiljøloven, som skal sikre arbeidstakers arbeidsmiljø, er likeverdige lover. Det er fullt mulig å ivareta begge samtidig. Opplæringsloven understreker at læreren skal høres om eleven klager på læreren.

– Samtidig er det helt klart krevende for skolen å ivareta alle hensyn like godt i slike saker, sier Vilde Riiser.

– Tar all tid

Fra fagforeningskontoret til Utdanningsforbundet Viken ramser Eskild Dahl Rotherud opp:

– En av fem delplikter under aktivitetsplikten er undersøkelsesplikten. Vi skal undersøke og se saken fra alle vinkler. Deretter skal det lages tiltaksplan innen fem dager etter at saken er gjort kjent eller oppstått, sier han, og fortsetter: – Vi kan føle at innsatsen gir resultater, planen er god, og elever og lærere kan gi uttrykk for at den fungerer. Er foreldrene likevel ikke fornøyde, går den videre til fylkesmannen.

– Samtidig skal vi gjøre alt det andre; rapportere, ha ledermøter i kommunen, personaloppfølging, innføring av fagfornyelse og all daglig drift, sier han.

God dialog er viktig

– Hva skal til for å gjøre loven lettere å praktisere uten å svekke intensjonen?

– Både som tillitsvalgt og som skoleleder tror jeg god dialog kan dempe konflikter og være et skritt mot et godt samarbeid. Dagens rettsliggjøring kan hindre den gode dialogen, sier Rotherud, og fortsetter: – For bedre dialog ønsker jeg meg et bedre faglig nettverk rundt elevene. Jeg ønsker mer ressurser til sosiallærere og miljøarbeidere, og en annen og tettere kontakt med barnevern, pedagogisk-psykologisk tjeneste, psykisk helsevern og politi, sier Eskild Dahl Rotherud.

Ønsker seg mer bundet tid

– Vi må organisere skoledagen annerledes. Med så mange sårbare elever kan vi ikke fortsette å satse på den enestående læreren, sier Mette Karin Nordeng på Lørenskog.

– Lærerkollegiet må samarbeide i mye større grad enn i dag. Å ha en kontaktlærer for ei stor gruppe elever, for eksempel, er svært ukløkt. Mange kontaktlærere, med få elever på hver, er ett viktig tiltak for at disse problema ikke skal eskalere.

– Og så må vi møtes for beskjeder og informasjon morgen og ettermiddag, slik at alle veit hva som skjer. Lar vi hver og en av oss aleine ta ansvar for sårbare, kanskje voldelige elever, blir det for vanskelig, sier hun.

– Du vil med andre ord ha mer bunnet arbeidstid for lærere?

– Ja. Og jeg snakker av erfaring. Ved Hammer skole har vi mange kontaktlærere på få elever, og vi har daglige møter som krever tilstedeværelse ut over egen undervisningstid. Jeg er sikker på at det er grunnen til at vi har hatt svært få 9a-saker.

– Hva bygger du uttalelsene dine på om hvordan 9a preger skolene, hvis du har liten erfaring sjøl?

– Jeg bygger på erfaringer fra å ha jobba i grunnskolen i over 30 år på alle nivå. Og jeg bygger det på å ha vært tillitsvalgt for Utdanningsforbundet nesten like lenge, blant anna som hovedtillitsvalgt, sier Mette Karin Nordeng.

«Foreldrenes advokat»

Firmaet Deloitte har evaluert 9a-kapitlet for Utdanningsdirektoratet. I rapporten deres står det om uro for at fylkesmannen opptre som «foreldrenes advokat», at skolens faglige vurderinger blir ignorert, at andre involverte ikke blir hørt og at terskelen for hva som regnes som en skolemiljøsak er for lav.

Rapporten konkluderer blant anna med at det er viktig å vurdere om fylkesmannen skal kunne fatte detaljerte tiltak som skolen skal gjennomføre. Det er risiko for at tiltaka ikke treffer, og at alle forhold ikke blir vurdert godt nok.

Barneombudet er bekymra for lærerne

Barneombudet etterlyser en veileder om forholdet mellom opplæringsloven og arbeidsmiljøloven.

– **Skolemiljøsaker skal** være godt opplyst. Det betyr å lytte til lærerne i slike saker, sier seniorrådgiver Kjersti Botnan Larsen hos Barneombudet.

Barneombudet vil at Utdanningsdirektoratet og Arbeidstilsynet samarbeider om en slik veileder.

– Er det uheldige sider ved at fylkesmennene kan

bestemme hvordan problemer ved en bestemt skole skal løses?

– Barneombudet er glad for at fylkesmennene har hjemmel for å kreve konkrete tiltak. Før de fikk det, opplevde vi for ofte at det ikke skjedde noen endring, sjøl om problemer var erkjent.

– Hva sier dere til rektorenes bekymring over at vurderingene om barns beste ikke gjelder det beste for alle barna i en konflikt?

– Vi meiner at både fylkesmennene og skolene kan og bør bli bedre til å gjøre vurderinger om hva som er barns beste. Samtidig understreker vi at dette er krevende. Å gjøre denne skjønsmessige vurderinga fordrer både trening og kunnskap, sier Larsen, og fortsetter: – En god

vurdering tar hensyn til de bakenforliggende forholda. Det betyr blant anna å se at barn kan ha ulike roller i en skolemiljøsak og ut fra det gjøre avveininger av ulike hensyn, sier Kjersti Botnan Larsen.

Hun forteller at ombudet gikk gjennom alle vedtaka fra fylkesmennene i skolemiljøsaker i de fire første månedene etter lovendringen i 2017. Der så de særlig på vurderingene av barns beste.

– Vurderingene om barns beste var ikke gode nok. Sjøl om ombudet ikke har fulgt sakene like nøye etter det, er de fortsatt bekymra for kvaliteten på vurderingene om dette, sier Kjersti Botnan Larsen.

– Fylkesmannens tiltak har hjulpet

Det er ikke skrevet ut noen tvangsmulkt i Troms og Finnmark på de drøye to åra etter at opplæringslovens kapittel 9a ble endret.

Eivind Bratsberg, leder for skoleseksjonen hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark, tar det som et tegn på at barna har hatt nytte av vedtaka fylkesmannen har gjort.

Fylkesmannen kan gi skoler som ikke følger pålegg, tvangsmulkt. Men skolene følger opplegga, og det er svært sjeldent at saker kommer i retur etter at Fylkesmannen har gitt sine pålegg.

– Av det bør vi kunne tolke at tiltaka virker, sier han.

I saker der lærere blir beskyldt for å krenke barn, minner han om at fylkesmannens mandat er å sikre at barn har det trygt og godt.

– Det er ingen motsetning mellom vårt mandat og lærernes profesjonsetiske plattform på dette punktet. Barn skal beskyttes mot krenking uansett hvem som krenker, sier han.

Samtidig understreker Bratsberg at lærernes syn skal komme fram når skolene undersøker slike saker.

– Vi snakker også med ansatte i noen av sakene som berører dem. Men som oftest ber vi skolene få fram de ansattes syn. Vårt fokus er barn som ikke har det bra, gjentar han.

– Det er hevda at fylkesmennene ikke alltid tar hensyn til alle barnas beste når barn er i konflikt. Er det riktig?

– Barnets beste skal vurderes og vektas mot andre hensyn. I noen tilfeller kan det beste for ett

barn være i strid med andre barns beste. Da må vi avveie. Dette er tatt opp i de generelle kommentarene til Barnekonvensjonen. Ett eksempel på dette er muligheten som opplæringsloven gir til å flytte en elev til en annen skole enn nærskolene, sier Eivind Bratsberg.

Samtidig understreker han sterkt at å arbeide med disse sakene er svært krevende, både for skolene og for fylkesmannen.

– Jeg møter ofte fortvilte rektorer. Da sier jeg gjerne at det er greit å være oppgitt, bare de ikke gir opp. To områder peiker seg ut som særlig vanskelige. Det er saker knytta til skolevegving, og saker knytta til utagerende barn, sier Eivind Bratsberg.

Opplæringslovutvalget om 9a

9a er nylig blitt vurdert og endringer er foreslått av et utvalg, Opplæringslovutvalget. Utvalget leverte sitt forslag 13. desember 2019. Her er noen av bemerkningene:

Terskel for varslingsplikt

«En lærer irettesetter en elev som vipper på stolen, og eleven føler seg krenket. Utvalget antar slike saker er sjeldne unntak. Utvalget foreslår likevel under tvil at det innføres en terskel for rektors varslingsplikt»

For kort tidsfrist

«I mange saker det behov for undersøkelser og vurderinger som tar med tid enn fem dager»

Fylkesmannen må høre alle elevene saken gjelder

«Fylkesmannen må i hvert fall høre alle elevene som saken gjelder»

Kommunens ansvar

«Utvalget mener fylkesmennene som hovedregel bør pålegge kommunen selv å finne en løsning som gir eleven et trygt og godt skolemiljø»

Forholdet til arbeidsmiljøloven

«Statlige myndigheter må derfor utforme vedtakene slik at kommunen får et tilstrekkelig handlingsrom til å følge opp saken innenfor styringsretten og arbeidsmiljøloven.»

Objektiv vurdering

«Det er en objektiv vurdering av saken som skal ligge til grunn for valg av tiltak, også i skolemiljø saker.»

Ønsker du å jobbe i et mindre skolemiljø med elever som trenger tettere oppfølging?

For deg som ønsker å bidra til å utvikle ungdom til fremtidens arbeidsmarked søker vi:

- Avdelingsleder/inspektør
- Programfaglærer ved Bygg- og anleggsteknikk

Mer informasjon finnes på:
<http://blaakors.no/seiersborg/>

Søknadsfrist 14. februar

Bøker

Aktuell bok ANMELDT AV Finn Stoveland

Et mesterstykke av en biografi

Reiulf Steen.
Historien, triumfene
og tragediene

Av Hans Olav Lahlum
Cappelen Damm 2019
670 sider

Hans Olav Lahlum gir oss et interessant innblikk i en dramatisk politisk virkelighet bak kulissene i et statsbærende parti, skriver anmelderen.

Søndag 16. mars 1941 er det vårsol og flott skiføre i Hurum, Buskerud fylke. Den gangen et lokalsamfunn på rundt tusen innbyggere. Det er fagbevegelsens skirenn for barn og unge. Selv om det er krig, prøver foreldrene å gi ungene sine en god opplevelse. Plutselig blir idyllen brutt. En av de voksne segner om i løypa. Blant dem som kommer løpende, er en sju år gammel gutt.

– Hva skal det bli med deg nå da? hvisker mannen i snøen. Fabrikkarbeideren, fagforeningsmannen og lokalpolitikeren Nils Steen døde der i skiløypa, 41 år gammel. Dette skulle for all tid prege sjuåringen Reiulfs liv.

Omtrent slik åpner forfatteren, Hans Olav Lahlum, prologen som starter en dramatisk berg- og dalbane med historien om livet til Arbeiderparti-legenden Reiulf Steen, et liv så fullt av oppturer og nedturer at det er vanskelig å legge en slik medrivende livshistorie fra seg.

Hvem var Reiulf Steen?

Spør du folk under femti som er middels interessert i politikk, er det nok mange som ikke kjenner til politikeren Reiulf Steen. De har kanskje lest tabloidene som interesserte seg mest for Steens forhold til Gro Harlem Brundtland. Forfatteren har blitt nødt til å ta opp dette temaet, og hans konklusjon er klokkeklar: Her står ord mot ord. Punktum finale! Noen mener nok at penger spiller inn her, men Lahlum har vist i praksis at han ikke er veldig glad i penger. Nylig betalte han tilbake til staten 100.000 kroner ekstra. Han mente han tjente nok.

Reiulf Steen kan trygt betegnes som et politisk dyr. Han var for eksempel bare 14 år da han ble valgt til nestleder i Hurum Arbeiderparti. Kort fortalt ble han blant annet samferdselsminister og handels- og sjøfartsminister, han var i ti år nestleder i Ap og fra 1975–81 leder i partiet. Den politiske kampen med Gro Harlem Brundtland skal ikke nevnes her. Den må leses!

Kunne blitt både utdanningsstatsråd og utenriksminister

Reiulf Steen var klokkeklar ateist, men de siste årene ble han mer og mer agnostiker. Hans religiøse overbevisning var ifølge forfatteren grunnen til at han aldri ble kirke- og undervisningsminister. Man måtte den gang tilhøre statskirken. Steen var gløddende interessert i skole, utdanning og internasjonal politikk. På det skolepolitiske området utmerket han seg allerede i 1965 da han ble leder for den historiske Steen-komiteen, der man for

første gang diskuterte mulighetene for å slå sammen et treårig løp for alle «under samme tak». Dette ble grunnlaget for den videregående skole vi har i dag.

På slutten av sitt liv fulgte Steen skuffet med på de rødgrønnes gjøren og laden. Selv om han sammen med Stein Ørnhøj i 2005 hadde fått gjennom tanken om en trepartiregjering, ble det ikke slik han hadde tenkt.

Få måneder før stortingsvalget i 2005 kom en politisk skuffelse som skulle forfølge Reiulf Steen livet ut, skriver Hans Olav Lahlum, og fortsetter: «I mai 2005 inngikk Ap sammen med Høyre, KrF, Venstre og Senterpartiet en avtale om hovedprinsippene for et bredt pensjonsforlik i Stortinget.» – Dette er den første gangen i Arbeiderpartiets historie at partiet har tatt initiativ til en prosess som bidrar til økte klasseskiller. Jeg må lete etter ord, uttalte Reiulf Steen til Klassekampen under overskriften «Ap øker klasseskillene».

Alkoholmisbruk og nerver var hovedårsakene til Steens dramatiske liv, både politisk og privat. I tillegg var han ustabil i sitt forhold til kvinner. Det har forfatteren presentert på en ærlig og solid måte: «Det ble et stort spørsmål for ham hvordan livet og den politiske karrieren ville ha utviklet seg hvis han alt i tenårene tidlig på 1950-tallet hadde søkt og fått den profesjonelle hjelpen mot nerveproblemene, som først kom 40 år senere. Det blir stående som et kontrafaktisk spørsmål.»

Hans Olav Lahlum har laget et mesterstykke av en biografi om en av våre mest begavete norske politikere de siste tiårene. Lahlum gir leseren et innblikk i en både dramatisk og personlig politisk virkelighet bak kulissene i et statsbærende parti som har preget hele vårt samfunn etter 1945. I dag er dagens videregående skole på nytt i sentrum. Nye problemer har dukket opp og et nytt utvalg har nylig avgitt sin innstilling. Men historisk sett er det liten tvil om at grunnlaget ble lagt av Reiulf Steen og hans «Steen-komite» i 1965.

«Hans Olav Lahlum har laget et mesterstykke av en biografi om en av våre mest begavete norske politikere de siste tiårene.»

Nå kan du nominere kandidater til tegnspråkprisen 2020

Språkrådets tegnspråkpris er opprettet for å fremme, utvikle og bevare det norske tegnspråket. Prisen er på 25 000 kroner og skal deles ut 23. september.

Tegnspråkprisen deles ut annethvert år til enkeltpersoner, grupper, organisasjoner, foreninger og institusjoner som har gjort en viktig innsats for å fremme norsk tegnspråk. Prisen kan deles mellom flere prismottakere. Den kan også deles ut posthumt.

Prisen ble første gang utdelt i 2018, da den gikk til NRK og til forsker Marit Vogt-Svendsen, som blant annet var den første som tok doktorgrad på norsk tegnspråk.

Du kan sende forslag til kandidater innen 1. april til post@sprakradet.no. Forslag og begrunnelse kan sendes skriftlig eller som videofil.

ILL.FOTO KERSTIN MERTENS/SAMFOTO/NTB/SCANPIX

Er du lærer eller barnehagelærer og har behov for å styrke din faglige kompetanse?

Studieåret 2020 - 2021 tilbyr Høgskolen i Østfold en rekke spennende videreutdanningstilbud, skreddersydd nettopp for deg som er barnehagelærer, lærer i grunnskolen eller i VGS.

Vi tilbyr videreutdanning innen:

➤ Engelsk ➤ Fransk ➤ Norsk ➤ Matematikk ➤ KRLE ➤ Andrespråkspedagogikk ➤ Profesjonsfaglig digital kompetanse
➤ Pedagogiske metoder og yrkesdidaktikk ➤ Veilederutdanning for praksislærere i barnehagen

Utforsk vårt studietilbud på www.hiof.no/studier eller send en epost til videre@hiof.no

Søk støtte til videreutdanning

Fra 1. februar kan du søke om støtte til videreutdanning på Utdanningsdirektoratets nettside www.udir.no

Petit

Ole Foss

Tilbakeblikk

For 50 år siden

Tysk-skandinavisk konferanse i Lübeck

Særlig fra svensk hold ble det advart mot at vi setter likhetstegn mellom «Tyskland» og «Bundesrepublik», og det ble kritisert hvorledes nordiske lærebøker i tysk her er meget snevre og ofte har en tendens til å fortie DDR. Gir i det hele skolens lærebøker et riktig bilde av dagens «Tyskland»? Får elevene det inntrykk av at Tyskland fremdeles er preget av idyllisk landsbyliv, og gir vi dem kanskje et noe ukurant vokabular?

Den Høgre Skolen
nr. 2/1970

For 25 år siden

Ønsker ikke flere studenter

Mange høgschooler er lite lystne på flere førskolelærerstudenter. Akutt plassmangel og for få øvingslærere er flaskehalsen mange steder. 1000 nye høgschoolplasser er avsatt i statsbudsjettet for 1995, men er foreløpig ikke fordelt. – Større kull enn dagens vil kunne gå ut over kvaliteten på utdanningen. Ikke vet jeg hvordan vi skulle fått flere praksisplasser heller, sier kontorsjef Agnar Eikeland ved Høgschoolen i Vestfold.

Norsk Førskolelærerblad
nr. 2/1995

Instagram, instakilo, instatonn!

Mammaer er en uvurderlig ressurs, men om man både skal måle verdien av mors nærvær i et barns liv og barns nærvær utenfor mors underliv, altså etter fødselen, så er gigabyte den mest relevante målestokken.

De fleste nybakte mødre greier seg i dag med 10 GB tilgjengelig datamengde per måned, og da snakker vi kvantitativt online mobiltid tid før og etter fødselen. Noen må over 50 GB. Da er vi inne på høyfrekvente bloggere eller stor-influensere.

Men obs! Det finnes noen merkelige, forskrudde mødre som ikke engang har mobiltelefoner, og sikkert noen fedre også. Det er forstemmende at noen så elegant blåser i alle Telias, Telenors, One-Calls, IceNets og TalkMores ambisjoner i å få alle på nett, når som helst. Eller 24/7, som det kalles.

Hvor mye tid folk tilbringer uten å være på nett, er skremmende å tenke på. En har observert flokker med barn gående hvileløst omkring uten verken nettbrett eller mobil i aktiviteter som tidligere kunne kalles lek, med den risiko dette fører med seg. Eller stirrende tomt ned i analoge bøker, noe som ifølge forskere innenfor visuell persepsjon kan føre til digital lammelse.

Mors kognitive føring er noe barnet spiller seg i. Det er signifikant for mødre på tur å forevige alt. For barna. Og for seg selv, for venner, for slekt og for ettertiden er det et ansvar å dokumentere at de virkelig gjør det de gjør. De som ikke har påmontert selfiestang på Emmaljunga-vognen, bør selvsagt få andre til å forevige dette. I motsatt fall kan barndommen oppleves som et traumatisk vakuum. Et ujevnelig sort hull, vil noen si.

Digital anemi rammer tusener av barn som aldri noensinne blir lagt ut eller blir lagt merke til. Mulige katastrofale følger for selvbildet, og enda verre om barnet selv fornemmer i sanntid at det ikke blir filmet. I tidligst mulig alder må barnet

ILL. ALEUTI/ISTOCK

Ole Foss

skribent og humorist

FOTO PRIVAT

vite at det de ser på mobilskjermen er virkelig-heten.

Venteromterapi er særdeles viktig i våre dager, og noe er på gang. Her skal voksne sitte med hver sin mobiltelefon og ikke snakke med hverandre, mens barn ideelt sett også bør ha sin mobil eller sitt nettbrett.

Smartventerom er bare starten. Smartskoler har vi jo allerede, smartbarnehager og. Så følger smart-sentre, smartbusser, smarttog, smartlekeplasser og smartferiekolonier, der alle kan forenes i store, digitale opplevelser og bedrive e-sport sammen. Søndag samles alle til e-høymesse i en smartkirke. Den er bygget på ruinene av en dum-kirke, men det er det ingen som vet.

«Hvor mye tid folk tilbringer uten å være på nett, er skremmende å tenke på.»

Fotografiske
tilbakeblikk
fra skole og
barnehage.

Spreke jenter i snøen

Elevar ved Kasfjord Handelsskole i Trondanes ved Harstad er klare for gymnastikk. Bak jentene står Gunelius Mikkelsen, etter alt å dømme i eigenskap av kroppsøvlingslærer. Biletet er mest sannsynleg teke mellom 1910 og 1915, ifølgje Sør-Troms Museum.

FOTO HALFDAN HOLM/SØR-TROMS MUSEUM TEKST HARALD F. WOLLEBÆK

Undervisning i foreldrerollen må inn i skolen

● **Steinar Larssen**
Cand. polit., cand. philol.,
master i spesialpedago-
gikk

FOTO ARNFINN JOHNSEN

I mange familier er ikke foreldre i stand til å opptre med autoritet. De har ikke ressurser til grensesetting og konsekvente reaksjoner når barna bryter familiens regler.

NRK brakte 9. november 2019 en sak om ungdomsvold i de største Østfold-byene der yngre barn og unge deltar i grove slåsskamper. Politiet mener barn helt ned i niårsalderen skal ha vært involvert. Tre politikere, statssekretær i Justisdepartementet Kristoffer Sivertsen (FrP) og stortingsrepresentantene Erlend Wiborg (FrP) og Freddy André Øvstegård (SV) ble intervjuet.

Hovedpoenget i saken hos NRK er kravet om at foreldrene må gripe inn. Som også Aps byrådsleder i Oslo, Raymond Johansen, har uttalt, er det foreldrene som har ansvaret for sine barn. Jeg har også notert meg at polititjenestemenn, nå sist ved Majorstua politistasjon i Oslo og Innlandet politidistrikts driftsenhet Vest, har kommet med utspill om at foreldrene må være sitt ansvar bevisst i bekjempelse av kriminalitet og stoffmisbruk.

Min yrkeserfaring omfatter også 20 år som lektor i den videregående skolen og mange år som kontaktlærer. I oppslaget hos nrk.no etterlyser altså sentrale politikere reaksjoner fra «foreldre». Hva skyldes det?

De politikerne som er omtalt hos NRK, går trolig ut fra følgende forutsetninger:

- Foreldre er voksne med oppdragelse som gjør at de er kjent med «normal oppførsel» og krav til høflighet.
- Foreldre gjennomfører en oppdragelse, også kalt sosialisering, av sine barn der grensesetting er en viktig del. Med grensesetting menes her at foreldre klargjør hva som er tillatt og ikke tillatt for barna sine.
- Foreldre er ressurssterke og har autoritet overfor sine barn slik at barna adlyder dem.

Gjennom mine år i den videregående skolen har jeg erfart at disse tre nevnte forutsetningene ofte er delvis eller totalt fraværende. I mange tilfeller er det meningsløst å henstille til foreldrene om at de skal reagere for å dempe vold og uønsket adferd blant unge. Hva skyldes det?

Mangler autoritet

I mange familier er ikke foreldre i stand til å opptre med autoritet eller har ressurser til grensesetting og konsekvente reaksjoner når barna bryter familiens regler. Dette fordi:

- Foreldre klargjør ikke hva som er tillatt og ikke tillatt for barna sine.
- Foreldre er ikke voksne med oppdragelse som gjør at de er kjent med «normal oppførsel» og krav til høflighet, eller de gir blaffen i dette.
- Foreldre gjennomfører ikke oppdragelse, også kalt sosialisering, av sine barn der grensesetting er en viktig del. Foreldre klargjør ikke hva som er tillatt og ikke tillatt for barna sine.
- Foreldre er ikke så ressurssterke at de har autoritet overfor sine barn slik at barna adlyder dem.

Passiv stat

Kriminalpolitikk og utdanningspolitikk er ideologisk basert. Den rådende liberalistiske ideologien og virkelighetsbeskrivelsen tar utgangspunkt i at den enkeltes frihet skal gå foran andre. Staten skal forholde seg mest mulig passiv. Ut fra denne ideologien skal initiativ og ansvar overføres til hvert enkeltmenneske uansett dets forutsetninger. Rettledning og veiledning skal reduseres. Bevilningene til offentlig sektor, der vi finner skoleverket og politiet, skal holdes på et minimum. Derfor kom også oppslaget hos nrk.no til å dreie seg om politikeres henstilling til at foreldre skal gripe inn. Ideologisk og i henhold til liberalistisk politikk hos Høyre og FrP skal staten passiviseres og forholde seg passiv. Men som jeg har påpekt ovenfor, er mange mødre og fedre ikke i stand til å opptre som sosialisierende foreldre. Derfor trenger vi en sosialiseringsprosess i offentlig regi som forebygger svikten i familiene.

«I mange tilfeller er det meningsløst å henstille til foreldrene om at de skal reagere for å dempe vold og uønsket adferd blant unge.»

Obligatorisk undervisning

Fra og med 10. skoleår i ungdomsskolen og i den videregående skolen bør det derfor innføres obligatorisk undervisning i tema «Samliv». Denne undervisningen må forberede ungdommene på rollen som unge voksne, fedre og mødre. Undervisningen bør blant annet ta for seg hvordan man sosialiserer sine barn, hvordan det etableres grenser for dem, hvordan man bidrar til konfliktløsning, og opplæring i hva som er høflig, akseptert oppførsel. Målet med en slik skoleing er å gjøre kommende fedre og mødre i stand til å sosialisere barna sine på basis av grunnleggende fellesnormer i samfunnet. Og i hvert fall ikke slik at personlig frihet koples med egoisme uten grenser.

«Målet med en slik skoleing er å gjøre kommende fedre og mødre i stand til å sosialisere barna sine på basis av grunnleggende fellesnormer i samfunnet. Og i hvert fall ikke slik at personlig frihet koples med egoisme uten grenser.»

UiO : **Institutt for lærerutdanning og skoleforskning**
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

SØKNADSFRIST: 1. MARS

LEDER DU LÆREPLANARBEIDET PÅ SKOLEN DIN?

I høst starter vi videreutdanningen Ledelse av lærings- og læreplanarbeid

Utdanningen er et gratis deltidsstudium over et år med oppstart høsten 2020. Studiet gir 15 studiepoeng og er lagt til rette for å kunne kombineres med en krevende jobb. Tilbudet er for deg som har gjennomført den nasjonale rektorutdanningen eller tilsvarende.

Fagmiljøet ved ILS er landets største innen utdanningsledelse. De ansatte har høy kompetanse når det gjelder forskning og formidling. På studiet møter du engasjerte forelesere som er genuint opptatt av å tilrettelegge for læring gjennom tett oppfølging.

Informasjon om emnet finner du på hjemmesiden vår:
www.uio.no/studier/emner/uv/ils/UTLED4226B

Rektorutdanningen tilbys på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

Det handler om inkludering!

● **Anne Beate Eide**
faglærer i helse- og opp-
vekstfag, med veiledning,
migrasjonspedagogikk og
erfaringsbasert master-
grad i interkulturelt arbeid
FOTO PRIVAT

Å si at undervisning er årsaken til frafall fra videregående skole, er en avsporing.

I november 2019 ble min kronikk «Vi gjør nyan-
komne elever til Norge en bjørnetjeneste» publi-
sert i Bergens Tidende. Kronikken ble deretter
publisert på Utdanningsnytt.no og Norsk lek-
torlags «lektorbloggen». I innlegget pekte jeg på
sammenhengen mellom elevers svake forutset-
ninger for mestring i videregående skole, og den
alarmerende høye frafallsstatistikken. Særlig blant
innvandrergrutter på yrkesfaglig studieretninger er
frafallet høyt. Kronikken fikk relativt mye opp-
merksomhet. Den ble hyppig delt i sosiale medier,
og av flere organisasjoner som er opptatt av ung-
dommer og integreringspolitikk. Selv om det ikke
er første gang noen har satt ord på utfordringene,
var tilbakemeldingene fra lærere, skoleansatte og
politikere lokalt og nasjonalt gode. Jeg ble i tillegg
oppfordret til å dele teksten med Liedutvalget, som
innspill til NOU-en «Med rett til å mestre».

Derfor var det med undring jeg leste kronik-
ken «Elever trenger tilrettelegging, ikke mer tid
i segregerte tilbud» av Adrianne Skjold i Utdan-
nings papirutgave nummer 14/6. desember 2019,
som var et svar på min kronikk. Når Utdanning
velger å trykke deler av debatten, uten at leseren
av papirutgaven blir satt inn i debattens utspring,
fortjener leserne en oppklaring.

At debatten dreier seg om frafall av minoritets-
elever med kort botid i Norge, synes ikke Skjold å
forstå når hun forteller om hvordan sent ankomne
elever kan lykkes på skolen gjennom god under-
visning. Å fokusere på eleven «Fadumo», som
klarer seg fint i det tenkte eksempelet mitt er
behagelig. Men kjernen i debatten er bekymringen
for de mange innvandrergruttene med kort botid
som ikke er i nærheten av å forstå hva kompe-
tansemålene de vurderes etter innebærer. Eleven
jeg kalte «Ibrahim», er nemlig hovedpersonen i
debatten om frafall i videregående skole.

Med klokskap bidro Malgorzata Wild med
debattinnlegget «Når bør ikke strekker til», der
hun peker på ulikheter mellom opplæringstil-
budene. Innføringsklasser, som Skjold snakker
om, gir et stort språklig spillerom til både lærere
og elever, og ungdommer forberedes til kravene
i videregående opplæring, uten at elevene blir
karaktervurdert. I videregående er det motsatt; det
settes karakterer i alle fag, på alle studieretninger.
Fokuset ligger på det faglige framfor det språklige.
Wild tilfører debatten et nytt perspektiv når hun,
gjennom eleven «Yosef», beskriver manglende til-
bud til voksne elever som til tross for en fagutdan-
ning fra et annet land, må gjennom det ordinære
skoleløpet for å få fagbrev i Norge (Wild, 2019).

Kjernen i debatten er bekymringen over unge
menn som «Ibrahim» og «Yosef» og den høye fra-
fallsstatistikken. Ifølge Statistisk sentralbyrå har
innvandrede gutter som startet på et yrkesfaglig
utdanningsprogram lavest gjennomføring. Blant
denne gruppen hadde kun 39,9 prosent gjennom-
ført innen fem år etter påbegynt videregående
trinn 1 (vg1). Som for all ungdom har grunnsko-
lekarakterer stor betydning for sannsynligheten
for å gjennomføre (SSB 2017).

I tillegg til elevenes tidligere skoleprestasjoner
som den største enkeltfaktoren, har familiebak-
grunn en betydelig indirekte effekt på gjennom-
føringen. En del elever har også ikke-faglige
bekymringer. Noen har traumer og «tung бага-
sje». Dette er forhold som kan gjøre det vanskelig
å vie full oppmerksomhet til skolearbeidet, slik at
læringsutbyttet blir redusert (Liedutvalget, 2018).
Det er da på sin plass å gi elevene mer tid og flere
rettigheter slik at de har større sjanser til å ta et
kompetansebevis eller et fagbrev. Å tilegne seg
språkferdigheter i et trygt miljø er en forutsetning
for videre læring. Når kompetansekravene blir
høyere, må det mest elementære være på plass.
Mange gutter søker seg til studieretninger der
matematikk gjennomsyrrer alle programfagene.
Har du lite forkunnskaper i matematikk, hjelper
det lite med høyt læringstrykk og gode relasjoner.

I sin kronikk bruker Skjold begrepet «segrege-
ring», som er et svært negativt ladet ord, om den
tilrettelagte undervisningen elever med kort botid
i Norge får tilbud om. Hun mener elever vil tape
på å bruke lengre tid på språkopplæringen for de
tar en fagutdanning.

Ja, om det er noe lengre tid i en tilrettelagt
gruppe som skal til for å øke elevenes lærings-
utbytte av ordinær undervisning og dermed øke
gjennomføringen, er jeg og svært mange med meg
enig i det. For det er nettopp i grupper der ansatte
har spisskompetanse på norsk for minoritets-
språklige elever med kort botid at det språklige
læringsutbyttet er størst. Ikke før språkferdighe-
tene er på et visst nivå, kan læringsutbyttet bli
godt i et ordinært utdanningsløp, og inkludering
bli resultatet på sikt. For når nøkkelferdighetene
mangler, øker frafallet.

Å peke på undervisningen i videregående skole
som hovedårsak til frafallproblemene er en avspo-
ring. Når den pedagogiske anbefalingen er høyt
læringstrykk og treffsikker støtte, er det nettopp
det høye læringstrykket, på et for høyt faglig nivå,
som er problemet for eleven. Og når de økono-
miske rammene gjør at det er lite støtte, ja da er
det ikke godt å sitte i et klasserom dag etter dag

uten å oppleve mestring. Når antall «stryk» øker i alle fag, står en som lærer kun igjen med den gode relasjonen du har til eleven.

Videre skriver Skjold: «Dersom videregående skole velger å stenge elever med kort botid ute fra opplæring i frykt for å mislykkes, er dette strukturelt diskriminering». Det har da aldri vært snakk om å stenge noen ute. Tvert imot handler det om hva som må til for å inkludere flere. Slik strukturene er i dagens videregående skole opplever alt for mange elver lite mestring. Håpet er at denne elevgruppen skal få flere rettigheter, og kan oppleve verdighet i norsk skole.

Når Skjold siterer Jim Cummins: «Om vi vil at elevene skal gå ut av skolen etter tolv år som intelligente, fantasirike, og språklig begavede mennesker, må vi behandle dem som intelligente, fantasirike og språklig begavede mennesker fra første dagen i skolen», viser hun med all tydelighet at hun ikke har oppfattet essensen i debatten. Ikke bare fornærmer hun alle de lærere som jobber knallhardt hver dag med å differensiere undervisningen, men hun får det til å se ut som det handler om elevsyn. Elever det her er snakk om har ikke hverken gått ti eller tolv år på skole. Vi kan ikke sette strek over mange års skolegang, og tro at bare undervisningen er god nok og læreren empatisk nok, vil alt løse seg.

Nettopp når vi ser på elever som intelligente og språklig begavede, kan vi forvente at de kan klare å tilegne seg nye språk og fag for å være i stand til å konkurrere med elever som har gått lenge på skole, og ta en fagutdanning på videregående nivå.

Elever med kort botid har et stort behov for yrkesrelatert norskopplæring. Når det ordinære norskfaget nå tas vekk fra vg1 på yrkesfag, sier det noe om manglende interesse for denne sårbare elevgruppen, fra politisk hold. Men anbefalinger fra Lied-utvalget gir håp for fremtiden. Den ferske NOUen «Med rett til å mestre» bekrefter at det trengs store strukturelle endringer i videregående skole, for å øke gjennomføringen. Den peker på viktigheten av elevenes språkferdigheter og fagkunnskaper for å kunne følge ordinær undervisning, og for senere kunne ta fagbrev. For minoritetsspråklige elever med kort botid betyr det kanskje flere år i videregående opplæring, men da med tettere oppfølging og en lovfestet rett til å fullføre en utdanning (NOU 2019: 25).

For «Ibrahim» som mangler flere nøkkelferdigheter er dette gode nyheter. Hans muligheter for å fullføre en utdanning vil øke. I stedet for å bli en belastning for samfunnet kan han bli en ressurs.

Kilder:

Innspill til Liedutvalget:

www.liedutvalget.no/utvalgsmoter/innspill/

Nifu-rapporten:

Karakterene fra tiende betyr (nesten) alt

<https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2624310/NIFUrapport2019-20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

SSB 2017:

Hvordan går det med innvandrere og deres barn i skolen

www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen

Wild 2019: Når «bør» ikke strekker til
www.utdanningsnytt.no/malgorzata-wild-minoritetsspraklige-barn-sprakopplaering/nar-bor-ikke-strekker-til/221250

NOU 2010: 7: Mangfold og mestring
www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2010-7/id606151/

NOU 2018:15: Kvalifisert, forberedt og motivert
www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-15/id2621801/?ch=1

NOU 2019: 25: Med rett til å mestre
www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-25/id2682947/

OSLOMET

INN
Høgskolen
i Innlandet

Til deg som skoleleder

OsloMet i samarbeid med Høgskolen i Innlandet, tilbyr utdanninger på masternivå for skoleledere i grunn- og videregående opplæring.

Rektorutdanningen

Tre modulbaserte videreutdanninger:

- Skolemiljø og ledelse
- Ledelse av lærings- og læreplanarbeid
- Ledelse av utviklings- og endringsarbeid

Les mer på oslomet.no

Skriv «rektorutdanning» i søkefeltet

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Vi er en bygd i Oslo – som trenger hjelp!

● **Lise Ones**
Bydelslagsleder,
Utdanningsforbundet
Oslo, Søndre Nordstrand
FOTO PRIVAT

Hvorfor har ikke barnehager og skoler i de multikulturelle områdene i Oslo en minoritetsrådgiver?

Det er berikende med et multikulturelt miljø og mange forskjeller. De aller fleste av oss står side om side og har respekt for hverandre og et godt naboskap. Men her, som alle andre steder, har vi noen som faller utenfor, og kanskje noen flere her enn mange andre steder i landet.

Identitetsdanning skjer i sosialiseringssprosesser. Identitet handler om å oppleve tilhørighet og egenverd, både psykologisk og sosialt. Det psykologiske handler om emosjonell og kognitiv tilknytning, og det sosiale handler om identitetsdanningens betydning for hvor individet plasserer seg selv i den sosiale referanserammen. Herunder er den viktige kulturelle identiteten som beskriver individets tilhørighet i gruppe, å være en del av et «vi» som er gjenkjennelig og identifiserbart, spesielt med tanke på språk og verdier.

Integrering og inkludering er svært viktig for disse barna. Ikke bare deres egen integrering, men også de foresattes. Men integreringen feiler for mange i de multikulturelle områdene. Prosessen er ikke aktiv, slik det kreves. Integrering handler om innsats fra majoritetsbefolkningen så vel som fra minoritetsbefolkningen. Det krever et ønske og en interesse om å høre til og å bli kjent med. I de multikulturelle områdene er behovet for å integrere seg mindre. Minoritetsfamilier er majoriteten her. Og majoriteten er ofte det som regjerer i små og store lokale og nasjonale samfunn.

Barnehage og skole er den største integrerings- og inkluderingsarenaen. En arena der felles verdier er rådende for et inkluderende fellesskap som favner hvert enkelt individ. Men vi mangler både ressurser og god nok kunnskap, samt en balansert debatt for å belyse hva som er viktig. Vi tør ikke si noe fordi det som belyses, ofte blir oppfattet som negativt og i verste fall rasisme. Uttalelser blir sjelden oppfattet som velmente eller som et ønske om bedring. Dette svekker inkluderings- og integreringsarbeidet, som jo er aktive prosesser og derfor ferskvare.

Regjeringen og politiet lukker øyne og ører når utfordringer i de multikulturelle områdene

belyses. Et godt tiltak som skal bedre forutsetningene for god identitetsdanning, er «minoritetsrådgivere». Dette er et tilbud til noen utvalgte ungdomsskoler og videregående skoler. Det er vanskelig å forstå at en skole på Nordstrand har en slik rådgiver, men ikke ungdomsskolen på Mortensrud.

Minoritetsrådgiverne har flere hovedmål:

- å avdekke om elevene utsettes for vold i nære relasjoner
- å avdekke om de står i fare å bli tvangsgiftet eller kjønnslemlestet
- å avdekke om de utsettes for alvorlig begrensning av sin frihet

Noen vil mene at arrangerte ekteskap ikke er et problem for disse ungdommene og begrunner det ofte med at det «er deres egen kultur» og den er helt naturlig å følge. Selv om historien langt tilbake støtter dette, er det naturlig å tro at slike religiøse eller kulturelle tradisjoner kan være vanskeligere for ungdom å imøtekomme når de vokser opp i et samfunn der majoriteten går på date og gifter seg med den de blir forelsket i.

Det kan være utfordrende å måtte bruke hijab i et samfunn der andre venninner er opptatt av frisyre og hårfarger. Det kan være vanskelig å balansere ønsker og forventninger fra hjemmet med forventninger fra miljø og samfunn, hvis disse forventningene er svært forskjellige. Det er barna og ungdommen selv som bærer ansvaret for balansering, som jeg selv ville opplevd som vanskelig.

Barn i barnehagealder har i svært ung alder også et slikt ansvar. I barnehagen ser og hører vi barn som ikke ønsker å spise mat som er ny i barnehagen. De spør voksne om det er halal først. Barn på tre til fem år har fått dette fra foreldrene, ikke fra seg selv. Det er selvfølgelig viktig for en muslimsk familie. Men deres del av integreringen handler om å ha tillit til oss som jobber i barnehager, å stole på at vi respekterer det. Min del av integreringen og inkluderingen er å gi dem grunn til å gi meg den tilliten.

«Vi tør ikke si noe fordi det som belyses, ofte blir oppfattet som negativt og i verste fall rasisme.»

Ett av punktene som er uthevet som viktig i minoritetsrådgiveres arbeid, er vold i nære relasjoner. Det er ikke uten grunn, men er basert på undersøkelser og faktatall. Søndre Nordstrand har et av Norges største barnevern. I barnehagen hører vi fortsatt for ofte at barn uttaler at de blir slått. I debatten og spørsmålet om hva som er norsk kultur og hva som er viktig fra norsk kultur, er det ofte mangel på svar. Men vi kan være trygge på det skandinaviske barnesynet som en god kultur, det samme kan vi om nasjonale og internasjonale forskrifter for barns rettigheter.

Men hvem skal opplyses om dette? Er det bare barn og ungdommer, slik som blir praktisert i dag? Eller skal foresatte få den samme muligheten til å

lære det elever ved noen videregående skoler får høre hos en minoritetsrådgiver?

Identitetsdanningen foregår gjennom hele utviklingen. Å bli trygg og sikker på sin egen identitet for barn som står med ett bein i to kulturer, kan være svært krevende. Hvis tryggheten om hvem de er utfordres, kan redusert psykisk helse være inngangsbillett til atferdsproblemer. Vedvarende atferdsproblemer kan sette unge mennesker på siden av samfunnet, og da er veien til kriminalitet kort. Det er tross alt bedre å føle seg hjemme ett sted enn å streve med å balansere rett og galt mellom barnehage, skole og hjem.

Så hvorfor har ikke barnehager og skoler i de

multikulturelle områdene en minoritetsrådgiver? Jeg har et ønske om å forstå den prioriteringen som er gjort.

I barnehagene bør man ha minoritetsrådgiver for foresatte. Barnehager og skoler er den første sentrale integrerings- og inkluderingsarenaen. Får foresatte denne veiledningen i barnets tidlige år, vil barn og unge ha tryggere identitet og større utbytte av minoritetsrådgiver senere i utdanningsløpet.

Nå må regjeringen snart tørre å hjelpe en bydel som trenger det. Ikke sett oss i en sparesituasjon som gir økt negativt bilde og større avstander.

Videreutdanning for matematikklærere

Universitetet i Bergen har flere gode tilbud til deg som er matematikklærer og ønsker å videreutdanne deg.

1.) Matematikk for lærere nivå 1 (8. – 13. trinn) (15 stp.)

Mangler du studiepoeng for å fylle de nye kompetansekravene i faget er dette et passende tilbud for deg.

2.) Matematikk for lærere nivå 2 (8. – 13. trinn) (15 stp.)

Underviser du på VGS og vil du fordype deg i matematikkfaget eller mangler du studiepoeng er dette et passende tilbud for deg.

3.) Algoritmisk tenkning og programmering i matematikkfaget (VGS) (15 stp.)

Algoritmisk tenkning og programmering vil være en del av de nye læreplanene i matematikk som kommer i 2020. Vi har skreddersydd et kurs for deg som trenger en grundig innføring i nettopp dette.

4.) Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i matematikk

Ønsker du å fordype deg i matematikkfaget og elevenes læring og vil du gjerne videreutvikle deg som matematikklærer er dette det rette tilbudet til deg.

Alle tilbudene er samlingsbasert med god og tett oppfølging mellom samlingene og kan lett kombineres med jobb i skolen. Tilbud 1 og 2 er del av den nasjonale videreutdanningsordningen Kompetanse for kvalitet som innebærer at man får frikjøp fra jobb eller stipend for å videreutdanne seg. Du kan søke støtte om alle tilbudene, også tilbud 3 og 4. Alle som har tatt tilbud 3 har fått støtte.

Tilbudene ved UiB får høy skår på Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelser og gjennomføringsprosenten er svært høy.

<http://www.uib.no/math> Klikk på «Videreutdanning for lærere»

Kommentar til «Kvar vart nynorsken i Utdanning av?» av Arne Nydal

Krever målfolket for mye?

Arne Nydal skriver i sitt innlegg i Utdanning nr. 1 at han synes det er for lite nynorsk i bladet. I de to siste numrene har han funnet henholdsvis 4-5 sider nynorsk av 50 sider bokmål, og 6 sider nynorsk av 58 sider bokmål. Med tanke på at andelen nynorskelever i grunnskolen er ca. 12 prosent, og andelen er synkende, synes jeg denne fordelingen er ganske rettferdig.

Jeg vil også nevne at målfolket krever at 25 prosent av sendingene i NRK skal være på nynorsk. Hvor er logikken i dette?

Målfolket krever dessuten at alle lærebøker som utgis på bokmål, også skal foreligge på nynorsk. Resultatet er at det finnes store lagre med nynorske lærebøker som aldri blir brukt.

Hvor er fornuften i dette?

Det er også slik at det er antall nynorsktalende kommuner i et fylke som skal bestemme fylkets målform. Mange av disse kommunene har ganske få innbyggere. I det nye fylket Vestfold og Telemark slo dette så galt ut at 25.000 innbyggere med nynorsk som skriftspråk fikk bestemme over 250.000 innbyggere med bokmål som skriftspråk. Hvor er rettferdigheten her?

Jeg synes også at det er rimelig at nynorsk skriftlig fjernes i ungdomsskolen i kommuner/fylker som har bokmål som skriftspråk. Jeg tenker her spesielt på elever med dysleksi som har mer enn nok med å lære seg ett norsk skriftmål, om ikke de skal være nødt til å lære seg to! At det

leses litteratur på nynorsk/dialekt, synes jeg derimot er helt greit. Og jeg har heller ikke noe imot at journalister i NRK får bruke sin egen dialekt.

Det er også en annen ting som forundrer meg: Hvorfor er målfolket så ivrig etter å tviholde på et skriftspråk som jo, når alt kommer til alt, er et konstruert språk satt sammen av elementer fra flere nynorsktalende områder? Jeg er også fullstendig klar over at bokmål er sterkt danskinfluert, men historien er det ikke lett å få gjort noe med. Hadde vi ikke vært 400 år under Danmark, hadde kanskje språket vårt i dag vært noe i likhet med islandsk? Men det får vi aldri vite.

Ellen Marie Sveistrup

Clemens Saers-saken

Skal arbeidsmiljøloven også gjelde for offentlig ansatte?

For fem og et halvt år siden ble lektor Clemens Saers ved Oslo Handelsgymnasium angrepet av en elev i klasserommet og livstruende skadet. Et drøyt år senere ble gjerningsmannen dømt til seks måneders fengsel i tingretten. Saers endte opp med uopprettelige skader i halsen. Nav har vurdert ham til å være 25 prosent invalid etter hendelsen. Saers er nå pensjonist.

Da saken var oppe i tingretten, kom det frem at skoleledelsen ved Oslo-skolen visste at det var en åpenbar risiko for voldshandlinger fra denne eleven, uten at alle lærerne ble informert om at det var en slik elev ved skolen. Assisterende rektor sendte en bekymringsmelding til barnevernet tidligere samme år hvor hun skrev at eleven var «en stor fare for sine medelever, lærere og også for sin nærmeste familie».

Saers fremmet derfor også et krav om oppreisningserstatning fra sin arbeidsgiver. Men selv om retten ga ham medhold i at kommunen ved skoleledelsen hadde opptrådt kritikkverdig, blant annet fordi de burde ha informert alle lærerne om at det var en potensielt farlig elev ved skolen, vurderte ikke retten de kritikkverdige forholdene som grov uaktsomhet eller sterkt klanderverdig.

Saers anket saken til Lagmannsretten, men tapte også der. Retten dømte Saers til å betale

kommunens saksomkostninger (193.675 kroner). Han har anket saken videre til Høyesterett og avventer nå ankeutvalgets beslutning. Saers har hittil i saken betalt ca. 1,5 millioner kroner av egen lomme. Pr. 10.01.20 har enkeltpersoner og fagforenings-klubber samlet inn ca. 715.000 kroner i økonomisk støtte til ham.

Saken berører viktige prinsipielle forhold. Lovverket skal sikre at alle skal føle trygghet på jobb og at det er arbeidsgivers ansvar å legge til rette for det. Dette er nedfelt både i arbeidsmiljøloven og opplæringsloven. Det handler både om å forebygge og forhindre skader og om hvordan en skal håndtere hendelser som fører til skader. Ingen bør risikere å bli skadet på skolen eller arbeidsplassen.

Denne saken viser at arbeidstakers rettsvern ikke er godt nok, og at man våger en stor økonomisk risiko ved å prøve en arbeidsmiljøsak for retten. Saers har tatt belastningen ved å fronte en sak som angår alle arbeidstakere. Det er trist at han har tapt i to rettsinstanser og har blitt sittende igjen med ei skyhøy regning.

Vi oppfordrer alle som jobber i skolen, og arbeidstakere for øvrig, om å gi et økonomisk bidrag til Saers. Vi håper samtidig at han får prøvd saken for landets høyeste rettsinstans og at dommen fra Lagmannsretten blir omgjort.

Lektor Clemens Saers krever erstatning fra sin tidligere arbeidsgiver etter at han ble angrepet og skadd på jobben.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

– Vinner jeg i Høyesterett, får det ringvirkninger, ikke bare for lærere, men for alle offentlig ansatte i landet, skriver Saers på sin blogg.

(Gi et økonomisk bidrag til bankkonto nr: 9713 26 33324)

Utdanningsforbundets klubb ved Stinta skole, Arendal

Har du noko på hjartet?

Dine meiningar er viktige for oss. Send debattinnlegg, innspel og kronikkar til debattansvarleg Ståle Johnsen på debatt@utdanningsnytt.no. Debattinnlegg kan vere på maks 2000 teikn, inklusive mellomrom. For innlegg på innspelsplass er lengda 2000-8000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 8000 og 12.000 teikn. Vi ber alle oppgi fullt namn, adresse og telefonnummer. Redaksjonen set retten til å kutte og redigere i innlegga som vilkår. Innlegg kan òg bli publiserte på Utdanningsnytt.no.

● Kommentar til «Kvar vart nynorsken i Utdanning av?» av Arne Nydal

Takk for mål-påminning!

I førre utgåva av Utdanning (nr. 1/2020) spør Arne Nydal om kor nynorsken i Utdanning vart av. Han har rekna på kor mange sider av dei siste utgåvene som er skrivne på nynorsk og meiner det bør stillast språklege krav til det redaksjonelle innhaldet i Utdanning. Nydal spør også om kor mange av dei redaksjonelle medarbeidarane som har nynorsk som sitt prioriterte skriftspråk.

Svaret er at ingen av dei fem skrivande journalistane har det. Men når det er sagt: Vi nyttar oss av frilansarar som føretrekkjer å skrive på nynorsk, og blant våre journalistar er det fleire som både meistrar målforma svært godt og leverer saker på nynorsk i dag.

Eg har inga oversikt over om det var meir nynorsk i Utdanning tidlegare. Og eg vil ikkje sette nokre kvantitative krav. Krava eg set, handlar først og fremst om det redaksjonelle innhaldet. Vårt mål er å levere relevant og interessant stoff frå heile landet. I den anledning tar eg innlegget til Nydal som ei hyggeleg oppfordring og ei god påminning om at det innhaldet også kan skrivast på nynorsk.

Kaja Mejibo
ansvarleg redaktør

Kopinor

DET LILLE EKSTRA

Gjennom kopieringsavtalen kan skolene supplere læremidlene ved å kopiere fra for eksempel bøker, aviser og innhold på internett. Det kan være av verdi når lærerne skal tilpasse undervisningen, være oppdatert, dekke spesielle emner, søke inspirasjon eller skape en personlig vri på et opplegg. Vi snakker om «Det lille ekstra».

Les mer og se filmer på Kopinor.no/skole

Miljøvern

Lærerstreik for klimaet!

Det er mandag kveld. Datteren min sitter overfor meg og skriver på et innlegg hun har blitt bedt om å holde på Kontaktkonferansen, en samling for ledere ved norske universiteter og høyskoler. Hun skal svare på spørsmålet «Hva forventer ungdommen av universiteter og høyskoler i miljøkampen?». Hva kan man egentlig forvente av dem som forvalter kunnskapen i Norge? Ikke så rent lite, vil jeg tenke. Og jeg stiller meg samtidig spørsmålet: Hva kan ungdom forvente av lærere i miljøkampen? Eller, for å flytte ansvaret fra ungdom over til voksne, der det strengt tatt hører hjemme: Hva kan vi lærere forvente av oss selv i miljøkampen?

Ifølge Klassekampen mener Utdanningsforbundets gjenvälgte leder Steffen Handal at «lærerne må lede an i kampen mot klimakrisa» (09.11.2019). Det ble jeg glad og inspirert av å lese! Jeg, og mange lærere med meg, har behov for å gjøre mer enn å drive god undervisning om bærekraftig utvikling, mer enn å oppfylle Miljøfyrtårn-krav på egen arbeidsplass. Om det er fjorårets rekordvarme, de pågående skogbrannene i Australia, eller det å leve sammen med unge miljøaktivister som påvirker meg mest, vet jeg ikke, men jeg kjenner at det haster å gjøre mer.

Dessverre er det skuffende å lese hva Utdanningsforbundet legger i å «lede an i kampen mot klimakrisa». I vedtaket fra landsmøtet i november 2019 heter det blant annet: «Det skal gjennomføres en bred prosess i organisasjonen for å utvi-

kle ny politikk og praksis. (...) En ny handlingsplan for klima og berekraftig utvikling skal handsamast av representantskapet på første møtet i 2021.» Dette er landets nest største fagforening, en samling av høyt utdannede pedagoger. Det er vi som tilbringer størstedelen av vår hverdag sammen med barn og ungdom som frykter for fremtiden, og at vi kaller disse vage formuleringene å «lede an» i kampen mot klimakrisa, er nedslående.

Klimakrisa og kampen mot den angår oss alle. En uheldig konsekvens av at vi har latt ungdommen streike alene i over et år, er at mange nå oppfatter miljøkampen som ungdommens kamp. Som lærer er man liksom med i kampen så lenge man ikke gir ugyltig fravær til elever som streiker for klima. Streikende ungdom har blitt applaudert fra sidelinja, men også latterliggjort og parodierte. Og vi er mange som har latt det skje. Som profesjon har vi vært usynlige i klimakampen.

Er vårt ambisjonsnivå virkelig ikke høyere enn at vi skal vedta en handlingsplan i 2021, «som skal inneholde konkrete mål og tiltak som skal gjennomføres i egen organisasjon»? Tiltak for å redusere eget CO₂-avtrykk burde vi hatt for lengst! Og hvor mye utredning trenger vi for å vite at vi må kutte antall flyreiser innad i organisasjonen?

Jeg ønsker meg en fagforening som leder an på ordentlig! Jeg syns vi lærere skal være der elevene våre er, i første linje i miljøkampen. Kanskje er det ikke like lett å latterliggjøre ungdommen hvis

Vi lærere skal være der elevene våre er, i første linje i miljøkampen, skriver Ingebjørg Lundevall. Bildet er fra demonstrasjonen utenfor Stortinget i mars i fjor.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

lærerne står sammen med dem? La oss streike sammen med ungdommen, la oss voksne ta støytten fra dem som vil hate og som nekter å innse at jorden er i krise.

Utover våren er det nye skolestreiker. Vi rekker antageligvis ikke å behandle streikespørsmålet i en bred prosess i denne omgang, men kanskje vi kan være en gjeng lærere som faktisk leder an, og streiker sammen med elevene våre? Jeg vil streike for klimaet – blir du med?

Ingebjørg Lundevall | lærer

Svar til Ingebjørg Lundevall

Å lede an i klimakampen krever både tiltak nå og forankring

Ingebjørg Lundevall framfører et viktig budskap i Utdanning. Hun peker på at Utdanningsforbundet vil lede an i klimaarbeidet, men legger samtidig opp til en organisasjonsprosess som først vil gi oss en demokratisk forankret handlingsplan i 2021. Hun viser oss et dilemma som vi alle må tenke gjennom: Vi trenger å handle raskt, men vi trenger også legitimitet og opplevd rettferdighet bak de endringer som må komme.

Men Lundevall har rett i at vi ikke trenger å vente med alle tiltak, og det gjør vi heller ikke. Vi trenger for eksempel ikke å vente på en handlingsplan for å starte med å kutte flyreiser. Alle ledd i organisasjonen har startet en omlegging av møtevirksomhet,

fra fysiske møter som krever mye reisevirksomhet, til mer nettbasert kommunikasjon. Men på lang sikt trenger vi også på dette området å ha en omforent forståelse av at det er forskjell på behovene i ulike deler av organisasjonen.

Utdanningsforbundet er en stor organisasjon, med over 180 000 medlemmer. Vi kan, på nasjonal basis, utgjøre en forskjell – når vi opptre samlet og koordinert. Landsmøtet har gitt klar beskjed om at nettopp det er målet. Vi kommer ikke dit uten å ta medlemsdemokratiet i bruk.

Det er vanskelige veivalg som skal drøftes. Hvordan organisasjonen skal redusere sitt eget klimaavtrykk kan vise seg å være blant de minst

krevene. Det vil bli mer utfordrende å finne svarene på hvordan vi lærere skal ivareta vårt opplæringsansvar, på en måte som tar klimakrisen på alvor. Eller hva klimakrisen skal bety for vår tariffpolitikk.

Klimakrisen er her nå, som Lundevall peker på. Vi skulle hatt strategien klar. Når det likevel ikke er slik, mener jeg landsmøtet ga oss et ambisiøst oppdrag. Jeg håper mange, som Lundevall, engasjerer seg i prosessen og deltar i det viktige arbeidet som pågår akkurat nå, og som også ligger foran oss.

Steffen Handal | leder i Utdanningsforbundet

● **Mytologi**

Nye tider

Jeg er en gammel lærer på 79 år som kan se tilbake med glede på et langt lærerliv.

Jeg har alltid vært interessert i norrøn mytologi, og jeg brukte en del norsktimer i håp om at det ville fenge. Etter en stund ville jeg gjerne se hvor mye som satt igjen hos elevene og spurte: «Hva het nå dette skipet som var så stort at det kunne romme alle æsene, men som også kunne brettes sammen og bli så lite at det kunne puttes i ei lomme?»

Det var helt stille i klassen, jeg ventet, men fikk ikke noe svar.

– OK, jeg skal hjelpe dere litt. Skipet het det samme som en gammel hjulbåt som går på Mjøsa med passasjerer.

– Da vet jeg det, sa ei av jentene og viftet ivrig med handa.

Jeg tok en liten pause før jeg spurte:

– Og svaret er?

– «Color Line»!

Riktig svar var ikke Color Line.

FOTO ANDREZ/WIKIMEDIA COMMONS

Harald Aagaard

UiO : **Institutt for lærerutdanning og skoleforskning**
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

SØKNADSFRIST: 1. MARS

Velkommen til **REKTORUTDANNINGEN** ved Universitetet i Oslo!

Utdanningen er et gratis deltidsstudium over tre semestre for ledere i grunnopplæringen. Studiet gir 30 studiepoeng og er lagt til rette for å kunne kombineres med din daglige praksis som leder i skolen! Rektorutdanningen gir også innpasning til Masterprogrammet i utdanningsledelse ved ILS. Oppstart er høsten 2020.

Fagmiljøet ved ILS er landets største innen utdanningsledelse. De ansatte er blant landets ledende aktører på forskning og formidling om ledelse og styring i skolen. På studiet møter du engasjerte forelesere som er genuint opptatt av å tilrettelegge for læring og utvikling gjennom tett oppfølging av studentene der gruppecoaching er en av flere suksessfaktorer.

Alt om utdanningen og opptak finner du på hjemmesiden vår:
www.uv.uio.no/ils/studier/evu/rektorutdanningen

Rektorutdanningen tilbys på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

● Testing

Norsk PISA-deltakelse bør avvikles

Senterpartiet skulle ønske oppmerksomheten nå var på elevenes og lærernes utbytte, og muligheten for læringsstøttende prøver, heller enn PISA-resultater. Senterpartiet vil avvikle norsk deltakelse i elevtesten PISA.

Vi har over tid utvikla et enormt omfang av prøver og tester for å kartlegge hva elevene kan, og nærmest hva lærernes og kommunenes innsats er. Faktum er at slike prøver bare gir deler av bildet. Til tross for all oppmerksomheten PISA-resultatene får, kan man ikke uten videre måle elevenes kompetanser uten å ta hensyn til flere variabler som kultur, nasjonalitet og sosiokulturell bakgrunn. Dette sier også professor emeritus Svein Sjøberg ved Universitetet i Oslo, sammen med flere kritiske eksperter verden over.

Senterpartiet er selvfølgelig ikke imot informasjon som kan si oss noe om kvaliteten i undervisningen eller elevenes kunnskap og kompetanse i fag – slik Høyre forsøker å stemple vår kritikk. Vi er ikke redde for mer kunnskap, men vi er bekymret for at PISA-fokuset vil føre til mindre kunnskap. Et for ensidig fokus på resultatene i disse prøvene, og dette som grunnlag for ny skolepolitikk, gir feil styring og utvikling av skolen.

Vi har nok prøver og tester i skolen i dag til å drive god skoleutvikling både nasjonalt og lokalt uten å bygge skolepolitikken på snevre, standardiserte tester utarbeidet av OECD, som har et helt

Vi trenger ikke OECDs elevtest PISA, skriver Marit K. Strand. På bildet: hovedkvarteret til OECD, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, i Paris.

ARKIVFOTO OECD/CHRISTIAN MOUTARDE.

annet formål enn å drive skoleutvikling. Det er oppsiktsvekkende at når temaet er kunnskap, veier et så tynt kunnskapsgrunnlaget så tungt. PISA-testen er i flere år kritisert for å være mangelfull og med metodiske svakheter. Allikevel får den så stor oppmerksomhet og innflytelse på skolepolitikken.

Lærerne har ikke behov for PISA-testen for å vite hva elevene i klassen trenger. Senterpartiet vil bruke mindre tid og ressurser på snevre tester, og isteden gi lærerne mer tillit til å gjøre skolen bedre og tilpasse undervisningen i tråd med den enkelte elevs behov. Det er dette tilpasset opplæring og tidlig innsats handler om.

Høyre bruker PISA-resultatene til å legitimere test- og konkurranseskolen og kritiserer redusert testing i Oslo-skolene. Men hvordan skal PISA-

resultatet kunne si noe om kvaliteten i skolen, når PISA ikke tar hensyn til nasjonale læreplaner eller det brede samfunnsoppdraget den norske skolen har?

PISA er verdens største elevtest og er utviklet for alle verdens landsdeler. Nå er det på tide at samfunnsoppdraget i skolen får mer fokus. Nye læreplaner skal gi mer rom for lek og praktisk læring. Dette gleder Senterpartiet seg stort over! Vi må ikke la PISA-testing tåkelegge oss på veien mot en bedre skole.

Marit Knutsdatter Strand

stortingsrepresentant for Oppland Senterparti Utdannings- og forskningskomiteen

● Samisk barnehage

Uakseptabelt

For å spare har bydel Grünerløkka i Oslo foreslått å kutte i den samiske barnehagen «Cizáš» (Spurven). Byrådspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har i sin erklæring slått fast at hovedstaden har en spesiell forpliktelse for samisk språk, kultur og identitet. Nå må byrådspartiene følge opp og styrke, ikke svekke den samiske barnehagen i Oslo. Kommunen har i en avtale med Sametinget pålagt seg å videreutvikle barnehagetilbudet for barn med samisk bakgrunn. Kuttene er et brudd på dette målet. Bydelens forslag er å flytte administrasjonsdelen i lederstillinga til Bielluvægården, en norsk barnehage ved siden av.

Cizáš' brukere er bekymret for hva kuttet vil bety administrativt og faglig i en barnehage som allerede mangler folk og ressurser. Frykten er at barnehagen etter 33 år reduseres til en samisk avdeling i en norsk barnehage.

Tor Gunnar Nystad

leder for Oslo Sameforening
sametingsrepresentant for Norske Samers
Riksforbund

Sametingsrepresentant

Tor Gunnar Nystad reagerer på forslaget om kutt i den samiske barnehagen i Oslo.

FOTO NSR/WIKIMEDIA COMMONS

Selvforsvar på timeplanen

Det burde være unødvendig for en lærerstudent å stille seg selv spørsmålet: Er jeg klar for å møte trusler om vold i skolen?

● Frank Aleksander Bræin

leder for Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet

FOTO JONAS OHLGREN ØSTVIK

Steffen Handal, leder av Utdanningsforbundet og Aina Skjefstad Andersen, leder av Utdanningsforbundet Oslo, retter i Dagsavisen oppmerksomheten mot arbeidsgivers ansvar for at lærere skal være trygge på arbeidsplassen.

Å lese Utdanningsforbundets erfaringer og deres kunnskap om vold i skolen gjør meg som leder av studentorganisasjonen deres bekymra. Bekymra på vegne av de mange tusen framtidige lærerne som nå er i gang med å søke jobber til høsten, og bekymra for alle de som kommer etter. Denne situasjonen, og de mange andre hendelsene lærerstudenter hører om vold i skolen og mangelen på ansvar fra arbeidsgiver setter en støkk i de fleste av oss. Læreren Clemens Saers gir dessverre et ansikt til hvor galt det faktisk kan gå.

Det er et alvorlig samfunnsproblem når hverdagen til elever og lærere trues av vold. Hvordan skal vi som lærerstudenter forberede oss til en slik framtid? Må lærerutdanningene ta større ansvar for hva lærerrollen har blitt? Hvor godt forberedt på vold og trusler blir lærerstudenter gjennom lærerutdanningene? Hva vet vi som lærerstudenter om hvem som har ansvar og hvordan vi som fremtidige profesjonsutøvere skal takle dette? Jeg tror svaret på

spørsmålene er forsvinnende lite og altfor variert.

Noen ting bør være klart. Selvforsvar burde ikke være nødvendig på timeplanen vår. Likevel må vi som lærerstudenter settes i stand til å kunne forebygge vold og trusler mot både elever og lærere. Vi skal ikke være usikre og bekymra allerede før vi har starta i jobb. Trygge elever trenger trygge lærere.

Vi må kunne stole på at våre framtidige arbeidsgivere tar lærernes sikkerhet på alvor, og vi må vite hvem som har ansvaret. Det må romme et ansvar som strekker seg lengre enn ansvaret på papiret. Samfunnet kan ikke tie om utfordrende situasjoner og dilemmaer nye lærere vil kunne møte. Våre viktigste verktøy er dialog, kunnskap og samarbeid. Vi må alle erkjenne alvoret, bli klokere og i være i stand til å håndtere de ikke-faglige sidene ved yrkeshverdagen.

Det kjennes litt som å slå inn åpne dører idet vi sier at vi må snakke mer om vold i skolen. Det kjennes likevel ut som at vi trenger en bulldoser for å komme gjennom til skolemyndighetene. For fremdeles sitter flere lærerstudenter igjen med spørsmålet: Er jeg klar for å møte trusler om vold i skolen?

Skolefrontens fond

Stipend, søknadsfrist 1. mars 2020.

Skolefrontens Fond stipend kan gis til følgende tiltak som fremmer fondets formål om toleranse, menneskeverd, selvstendighet og solidaritet:

- Pedagogisk forsøks- og utviklingsarbeid.
- Pedagogisk og faglig utviklingsarbeid knyttet til konkrete prosjekter.
- Kurs og studiereiser som har direkte tilknytning til pedagogisk eller faglig utviklingsarbeid.

Søknad skal skrives på eget skjema og ellers være i samsvar med statuttene for stipendordningen.

Solidaritetspris, søknadsfrist 1. april 2020.

Skolefrontens Solidaritetspris skal fremme og underbygge formålet med Skolefrontens fond om å fremme demokratiske holdninger og verdier som toleranse, menneskeverd, selvstendighet og solidaritet som også dannet basis for lærernes kamp under okkupasjonen i 1940 – 1945. Prisen gis til personer, organisasjoner eller institusjoner som gjennom arbeid med konkrete prosjekter i skolen, eller med barn og ungdom, har bidratt til å fremme nasjonal og internasjonal forståelse og solidaritet, og motvirke utvikling og utbredelse av diskriminerende og rasistiske holdninger.

Nærmere informasjon og statutter for ordningene finner du på Utdanningsforbundet sine nettsider.

Har du spørsmål kan du ta kontakt med Per Sætre på e-post: per.satre@utdanningsforbundet.no

Videregående opplæring:

Hvor du bor, har noe å si for fullføring, i alle fall for yrkesfag

● **Asgeir Skålholt**

● **Elisabeth Hovdhaugen**

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)

FOTO NIFU

Elevenes hjemsted ser ut til å bety mer for de yrkesfaglige programmene enn for studieforbereende. Hva kan være årsakene til dette?

ILL.FOTO Jokerpro/Istock

Det har lenge vært påvist store fylkesforskjeller i gjennomføring i videregående opplæring i Norge. I en nylig publisert artikkel stiller vi spørsmål om hva som kan forklare disse forskjellene og hvilken betydning konteksten eleven vokser opp i har, det vil si hjemsted eller hjemkommune. Vi stiller med andre ord spørsmål om kunnskap om hvor ungdommen vokser opp kan bidra til å forklare hvorfor noen fullfører og andre ikke.

Dette er et viktig tema, for det kan øke vår forståelse for hva som bidrar til gjennomføring i videregående opplæring. Som vi skal se, er det spesielt viktig for å forklare ulikheter i gjennomføring i de yrkesfaglige programmene.

De fylkesvise forskjellene i fullføring har lenge blitt pekt på i debatten om gjennomføring i videregående skole. Våre analyser viser likevel at om man kontrollerer for en rekke ulike typer individkennetegn, slik som karakterer og foreldres utdanningsnivå, er det små fylkesforskjeller i andelen som gjennomfører i ulike studieforbereende fag. Dog med noen små historiske unntak, som at de tre nordligste fylkene gjennomgående har hatt lavere gjennomføring.

Men for de yrkesfaglige programmene består i stor grad fylkesforskjellene, også om vi kontrollerer for individkennetegn. Det ser med andre ord ut som geografi betyr mer for de yrkesfaglige programmene enn for studieforbereende. Dette er på mange måter interessant i seg selv, og det tyder muligens på at det politiske handlingsrommet for å lage god utdanningspolitikk er større for yrkesfag enn for studieforbereende. For oss ble det et utgangspunkt for å gå litt videre inn i dette. Hvorfor er det store regionale forskjeller i gjennomføring i yrkesfag? Og ikke bare det, men hvorfor er det så store regionale forskjeller mellom ulike yrkesfaglige program i gjennomføringen? Det er

ikke de samme fylkene som er gode til å få helse- og oppvekstelever og bygg- og anleggslever til å fullføre, for eksempel. Dette gjorde at vi ble nysgjerrige på hva ved fylkene som gjør at forskjellene i gjennomføring i de yrkesfaglige programmene består. Hvorfor betyr geografi mer for yrkesfag?

En hovedtese vi hadde, som også har blitt pekt på tidligere i kvalitativ forskning, er at lokale forhold ved næringsliv og tradisjoner for yrkesfag er viktig. Et næringsliv som har mange arbeidsplasser i fagarbeidertunge bransjer, vil trolig være positivt for fullføringen, siden man da i større grad har tilgang til læreplasser. En annen ting er selvsagt at en høy andel arbeidsplasser i et visst fagfelt trolig øker sjansen for at ungdom ønsker seg inn i dette fagfeltet. Med andre ord er ungdommen rasjonell og tenker på hvor det finnes jobber når de skal velge utdanning.

Noe annet vi var nysgjerrig på, var om hjemkommunens sentralitet, som i vårt tilfelle ble målt ut fra hvor lang reisevei eleven har til nærmeste landsdelssenter, betyr noe for fullføringen. Vi var også interessert i å se på om utdanningsnivået i kommunene kunne forklare forskjeller i gjennomføring.

Både sentralitet og lokalt næringslivs eventuelle betydning for fullføring bygger på to sentrale erkjennelser. Den første er at det er i overgangen fra videregående trinn 2 (vg2) til læretid (vg3) at flest faller fra i videregående yrkesfaglig opplæring. Den andre er at det ikke per definisjon finnes forhåndsdefinerte læreplasser i privat næringsliv. En læreplass oppstår idet en kandidat og en bedrift finner sammen. Dette er en viktig anerkjennelse. Læreplasser er ikke et forhåndsdefinert antall plasser som skal fylles opp. En læreplass oppstår i et samspill mellom kandidat og bedrift. Det betyr at læreplasser skapes og at de i hovedsak er lokale, de er ikke fylkeskommunale eller nasjonale.

Man kan spørre seg hvorfor sentralitet skal være viktig i denne sammenheng. Vår antakelse om at sentralitet kan påvirke gjennomføring, bygger på kvalitativ forskning som har vist at det å få læreplass til en viss grad er avhengig av nettverk. Tilgangen til læreplasser kan være et resultat av

«Lokale forhold ved næringsliv og tradisjoner for yrkesfag er viktig.»

«Våre funn kan tyde på at det å vokse opp i mindre sentrale kommuner i større grad åpner opp for tilgang til læreplasser.»

kjennskap til og vennskap med folk i sektoren. Fra mange intervju med lærebedrifter landet rundt har vi flere eksempler på at foreldres utvidete sosiale nettverk mange ganger har vært utslagsgivende for å skaffe kandidater med dårligere karakterer læreplass. Dette utvidete sosiale nettverket kan beskrives som det som sosiologene kaller svake bånd («weak ties»), det vil si at ikke bare det nærmeste nettverket, som ofte kalles sterke bånd («strong ties») er avgjørende, men også det store nettverket av bekjentskaper og slekt. Det kan være grunner til å tro at disse utvidete nettverkene er større i mindre sentrale områder, for eksempel på grunn av det er færre innflyttere som ennå ikke har opparbeidet et slik familiært og ikke-familiært nettverk.

Før vi går videre, er det likevel viktig å merke seg at det også i vår analyse var individkjennetegnene som forklarte gjennomføringen i størst grad. Det vil si karakterer fra ungdomskolen og foreldrenes utdanningsnivå. Effektene vi fant som kan knyttes til hjemkommunen, var små, men signifikante, og det er derfor de også er viktige å fokusere på. At sosial bakgrunn og karakterer er viktig for gjennomføring, er godt kjent fra tidligere forskning. Vårt bidrag blir dermed å peke på at flere dimensjoner er relevante når man ser på gjennomføring i yrkesfaglige programmer.

Analysene våre viste at ulike kommunekjennetegn var viktig for ulike utdanningsprogram. Ikke uventet fant vi at andelen industri i elevenes hjemkommune hadde en positiv sammenheng med gjennomføring i teknikk og industriell produksjon. Det tilsvarende forholdet fant vi for andelen bygg- og anleggsnæring i hjemkommunen og gjennomføring i bygg- og anleggsteknikk. Dette kan tolkes direkte som at det å ha et lokalt næringsliv med mulighet for å tilby læreplasser er positivt i seg selv om eleven går på det relevante programmet. Dette betyr for eksempel at eleven kanskje slip-

per å flytte for å få en læreplass. Mer interessant er det at for bygg- og anleggsteknikk og teknikk og industriell produksjon er det en positiv sammenheng mellom å bo i mindre sentrale kommuner og å gjennomføre videregående. Denne sammenhengen fant vi ikke for helse- og oppvekstfag, restaurant- og matfag, service og samferdsel eller for studiespesialiserende program.

Det er trolig flere mulige forklaringer på hvorfor sentraliteten til hjemkommunen betyr noe. Vi vil likevel knytte det til det vi skrev innledningsvis om nytten av å ha utvidete nettverk. Spesielt siden vi allerede kontrollerer for næringsstruktur og kan utelukke det som forklaring. Fra kvalitativ forskning vet vi at i deler av industrien, spesielt mindre industrielle bedrifter, og i bygg- og anleggssektoren er det i mindre grad karakterer som er viktige når læreplasser skapes. Helse- og oppvekstfag og til dels service og samferdsel vet vi har en kultur for ansettelse av lærlinger som i større grad ligner skoleopptak, det vil si at karakterer og formelle intervjuer blir brukt mye i ansettelsesprosessen.

Våre funn kan tyde på at det å vokse opp i mindre sentrale kommuner i større grad åpner opp for tilgang til læreplasser. Vi tolker dette med bakgrunn i at tilgangen til et større uformelt nettverk er større i mindre sentrale kommuner. Men som vi har vist, gjelder dette altså ikke for alle yrkesfaglige utdanningsprogram, kun for noen.

Våre analyser viser videre at spesielt teknikk og industriell produksjon skiller seg ut med tanke på hvilke kjennetegn ved hjemkommunen som betyr noe. For eksempel er det å vokse opp i en kommune der foreldrene til medelevene har høyere utdanningsnivå positivt korrelert med at flere gjennomfører for helse- og oppvekstfag, restaurant og matfag og studieforberedende program. Men for elevene i teknikk og industriell produk-

sjon er det ingen slik sammenheng. Her påvirkes ikke gjennomføring av utdanningsnivået i kommunen i det hele tatt. Forklaringen på hvorfor det er positivt for noen programmer med høyere andel med høy utdanning kan være relativt enkel. Om flere av de som eleven omgås til vanlig har høyere utdanningsnivå har eleven flere rollemodeller som kan virke positivt på gjennomføringen. Det er likevel mer interessant hvorfor det ikke betyr noe for dem på teknikk- og industriell produksjon. Dette kan tyde på at det for disse elevene er andre typer forbilder viktigere. Og selv om vi ikke har kunnet se på det i våre analyser, kan man se for seg at det for disse elevene er viktigere med faglige rollemodeller innen elevenes egne fag. Det at utdanningsnivået i hjemkommunen hadde ulik betydning i ulike utdanningsprogram var for oss en bekreftelse på vår hovedantakelse, det vil si at hva som påvirker gjennomføring til dels er forskjellig i ulike utdanningsprogram.

De utdanningspolitiske følgene av at hjemstedet påvirker fullføring i yrkesfag, er ikke klare. Men ett av våre funn kunne man potensielt se på som noe som i alle fall bør diskuteres med tanke på politikkutforming. Man kan tolke vårt funn av at sentralitet betyr noe som potensielt negative. Dersom tilgangen på utvidete nettverk er det som forklarer denne effekten, betyr dette også at de uten slike nettverk har en ulempe. Det er viktig å merke seg at lokalt næringslivs evne til å absorbere lokal ungdom med svakere karakterer gjennom uformelle prosesser bør tolkes som noe positivt. Likevel bør det finnes strategier for å hjelpe de som mangler slike nettverk. Dette gjøres i dag delvis gjennom opplæringskontorenes arbeid. Men i politikkutforming bør man være varsomme med å ødelegge slike uformelle systemer som har vist seg å fungere godt for mange. Læreplasser skapes lokalt.

Minneord

● Knut Werner

Noen mennesker er slik at de umiddelbart sprer glede og positivitet rundt seg. Et slikt menneske var Knut Werner. De av oss som har hatt gleden av å kjenne han og kalle han en venn, har derfor lidd et stort tap da vi fikk vite at Knut var død. Han fikk vite for et drøyt halvt år siden at han hadde en alvorlig diagnose, men fordi det lenge så ut som han responderte godt på behandlingen, hadde vi alle et håp om at vi skulle få ha han blant oss enda ei stund. Slik gikk det ikke, og den 13.12. sovna han inn.

Knut var ekte Porsgrunn-gutt, født i 1948, og han bodde i Grenland hele sitt liv. Han tok utdanning ved Statens lærerskole for handels- og kontorlag. Han hadde over 40 år som ansatt i skolen, først ved Vallermyrene videregående, og siden 1986 ved Bamble videregående. Han underviste i økonomiske fag før han de siste 20 åra blei administrativ leder.

Knut var en person som lett vant tillit, og det var derfor ikke overraskende at han ganske tidlig blei tillitsvalgt på skolen, den gang for Norges Handelslærerslag. Seinere blei han også fylkesleder for Telemark i denne organisasjonen. Da NHL gikk inn som en av røttene til det som blei Lærerforbundet i 1993, blei Knut nestleder i fylkeslaget. Som hans leder var det en udelt fornøyelse å samarbeide med Knut, og jeg beklaga derfor at han bare blei med oss til 1996. Men det var etablert et nært vennskap gjennom disse åra, og vi holdt kontakten i alle år siden og var del av ei gruppe på 8–10 venner med felles bakgrunn fra Lærerforbundet Telemark. Knut var helt sentral i denne vennegjengen som den humørsprederen og varme personen han var. Våre tradisjonelle pinnekjøttlag og rekeaftener vil aldri bli helt de samme uten Knut.

Som skolemann var Knut profesjonell til finger-spissene. Han godtok ikke halvgodt arbeid og satte sin ære i å gjøre alt ordentlig. Han stilte også

krav til andre om det samme, for det som alltid var i hovedfokus, var elevenes beste. Som leder hadde Knut naturlig autoritet, og alle visste hvor de hadde han. Det han sa, sto han for. Han lytta gjerne til andres argumenter og var åpen for å endre mening når det blei overbevisende nok. Elevene visste også at han alltid ville deres beste, og han fikk derfor også deres tillit.

Men sjøl om Knut var en fantastisk lærer og kollega og en lojal og støttende venn, var det aldri noen tvil om hvor han hadde størsteparten av hjertet sitt. Gjennom Knut følte vi også at vi kjente familien hans, ikke bare de vi møtte, men også de vi bare hørte om. Han hadde en særegen evne til å formidle med varme den kjærligheten han hadde gleden av å føle fra Oddbjørg gjennom mer enn 50 år, og Truls, Lars og Anders med samboere og barn hadde i Knut en far, svigerfar og «beste» som omtalte dem med stolthet og glede. Det de viste gjennom Knuts tunge sykdomsperiode, beviste også at de var klar over hvor mye de betydde for han. Derfor er det uvirkelig at de like før jul, sjølv familiehyttiden, måtte ta farvel med denne klippen i livet deres. Vi andre kan bare ane hvilken tomhet de må føle i denne tiden. Vi som har kunnet kalle Knut vår gode venn, føler med dere alle. Vi vet at vi har mista en godhjerta mann som bare hadde venner. Vi takker Knut for følget og ønsker at dere hans nærmeste får styrke til å komme gjennom tunge dager. Hvil i fred, gode venn!

På vegne av vennegjengen fra Lærerforbundet
Arne Johan Isaksen

ARKIVFOTO PRIVAT

Farsund er en kommune med ca. 9 700 innbyggere. Kommunen er en kystkommune og har en sterk historisk og næringsmessig tilknytning til havet. Kommunen har en rekke store og mellomstore industribedrifter og er i tillegg Agders største jordbrukskommune.

Det satses på skole i Farsund. Læringsmiljøet er viktig. Grunnleggende ferdigheter er av stor betydning for læring i alle fag. Realfagene skal satses på og kommunen har et godt samarbeid med industri og næringsliv i kommunen. Vi trenger gode lærere i alle stillinger.

I Farsund kommune har vi fem kommunale skoler på grunnskolenivå med omtrent 1200 elever. Av disse er tre av skolene 1. til 7. -skoler og to 8. til 10.-skoler. I tillegg har vi også en egen enhet som driver med opplæring for voksne.

Hovedutlysning 2020/2021 for grunnskole og voksenopplæring

Fra 1.8.2020 kan det bli ledig et antall lærerstiller innenfor grunnskole og voksenopplæring i Farsund kommune. Se egen utlysningstekst på kommunens hjemmeside for mer informasjon.

Fullstendig utlysningstekst og elektronisk søknadsskjema finnes på: www.farsund.kommune.no

Søknadsfrist: 16.2.2020.

Ledige stillingar i Hallingdal

Det vil bli ledige stillingar i skular og barnehagar i Hallingdal frå 01.08.2020.

For meir informasjon og søknad, sjå heimsida til kommunane:

Flå kommune	www.flaa.kommune.no
Nesbyen kommune	www.nesbyen.kommune.no
Hemsedal kommune	www.hemsedal.kommune.no
Gol kommune	www.gol.kommune.no
Ål kommune	www.aal.kommune.no
Hol kommune	www.hol.kommune.no

Felles søknadsfrist
02.03.2020

HALLINGDAL
- midt mellom Bergen og Oslo

Velkommen til moldeskolen!

MOLDE KOMMUNE

Moldeskolen søker lærere for skoleåret 2020/2021

Molde kommune har ca 32.000 innbyggere, er omkranset av fjord og fjell og har et rikt kulturliv.

Kommunen har 3.600 elever fordelt på 16 skoler:

- 6 barneskoler
- 2 ungdomsskoler
- 5 barne- og ungdomsskoler
- 2 oppvekstsenter (barnehage/skole)
- 1 forsterket skole

De fleste skolene er renoverte eller nybygd de siste 10 årene. Alle elever har egne digitale verktøy.

Moldeskolens satsingsområde er:

- Fagfornyelsen
- Tilpasset opplæring
- Digitalisering
- Arbeid med psykisk helse

Vi ønsker lærere som har:

- Endringskompetanse
- Faglig fordyping i ett eller flere basisfag
- Fokus på læringsmiljø

Søknadsfrist: 24. februar 2020

Fullstendig utlysning finner du på: molde.kommune.no

ETTER- OG VIDEREUTDANNING VED UNIVERSITETET I BERGEN

Videreutdanning for lærere 2020–2021

Bli tryggere på egen undervisning – ta videreutdanning ved UiB. Studietilbud med direkte opptak gjennom Utdanningsdirektoratet og Kompetanse for kvalitet-ordningen:

Matematikk 1	Norsk 1
Matematikk 2	Norsk 2
Naturfag 1	Fransk 1
Naturfag 2	Tysk 1
Veiledning	Spansk 1 (nettstudium)

Søk støtte til å ta andre videreutdanninger:
Algoritmisk tenkning og programmering i matematikkfaget
Norsk som andrespråk / Prismestudiet

Les mer: uib.no/videre

UNIVERSITETET I BERGEN

Søk for
1. mars

Louise Sandaker Hannon | Juridisk utreder
i Raugland Advokatene

FOTO RAUGLAND ADVOKATENE

Lov
og
rett

Nytt år og nye varslingsregler

Stortinget har vedtatt nye varslingsregler i arbeidsmiljøloven. Reglene trådte i kraft 1. januar og gir utvidet beskyttelse av varslere i arbeidslivet. Her er en oversikt over de viktigste endringene.

Et godt ytringsklima på jobben har sammenheng med at arbeidstakere kan ytre seg kritisk, uten at de frykter gjengjeldelse fra arbeidsgiver. For å understreke arbeidsmiljølovens overordnede visjon er det nå tilføyd en passus i formålsbestemmelsen i loven. Loven skal «legge til rette for et godt ytringsklima i virksomheten». I praksis innebærer det at de materielle reglene i arbeidsmiljøloven må forstås i lys av dette formålet. Ved tolkningstvil kan det bli aktuelt å se hen til formålsbestemmelsen for veiledning om hvilket tolkningsresultat som samsvarer best med loven.

Arbeidsmiljøloven kapittel 2 A omhandler reglene om varslingsregler om kritikkverdige forhold. Det har tidligere vært knyttet usikkerhet til hvordan man skal forstå begrepet «kritikkverdige forhold». En ny bestemmelse klargjør at det siktes til forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet. Videre følger en ikke uttømmende oppstilling av eksempler på slike forhold. Det avgrenses mot forhold som kun gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold, med mindre det er kritikkverdig.

Arbeidsgiver pålegges etter de nye reglene en aktivitetsplikt, som innebærer en plikt til å undersøke varslene som mottas innen rimelig tid. Dette for å hindre at arbeidsgiver forholder seg passiv ved mottakelsen av varslere. Bestemmelsen skal sikre at alle varslere blir fulgt opp tilstrekkelig. Det må vurderes konkret og saklig i den enkelte situasjon hvor grundige undersøkelser som må iverksettes, ut fra blant annet varselets alvorlighetsgrad, hvor viktig det er med rask avklaring og hvor lang tid det praktisk vil ta å undersøke forholdet.

Arbeidsgiver må påse at varsleren har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Dette er grunnleggende for å bevare et godt ytringsklima og at arbeidstakere skal tørre å melde ifra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Arbeidsgiver kan for eksempel sikre at den som varslere, ikke blir utfrysset av kollegaer. Hvis det anses nødvendig, skal arbeidsgiver videre iverksette tiltak for å forebygge gjengjeldelse mot varsleren. Slike tiltak kan være å gjennomføre oppfølgingssamtaler med varsleren eller at varslers identitet i nødvendig grad beskyttes.

Med de nye reglene får varslere en utvidet adgang til å kreve erstatning ved gjengjeldelse. Erstatning ved gjengjeldelse er intet nytt, da varslere også før 1. januar 2020 hadde mulighet til å kreve erstatning på dette grunnlag. Erstatning måtte imidlertid tidligere søkes etter de alminnelige erstatningsreglene, slik at det måtte bevises skyld hos arbeidsgiver eller innleier, og gjengjeldelsen måtte ha medført et økonomisk tap. Nå kan varslere søke erstatning uavhengig av om det foreligger skyld hos arbeidsgiver eller innleier, erstatning på såkalt «objektivt grunnlag».

Personkretsen som har adgangen til å varsle, utvides etter de nye reglene. Tidligere har det kun vært ansatte og innleide arbeidstakere som har hatt rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved arbeidsplassen. Enkelte andre grupper gis nå rett til å varsle når de utfører arbeid i en virksomhet som er omfattet av arbeidsmiljøloven. Personkretsen er uttømmende opplistet i loven, og er blant annet elever ved institusjoner som har undervisning eller forskning som formål, og personer som i opplæringsøyemed eller i forbindelse med arbeidsrettede tiltak utplasseres i virksomheter uten å være arbeidstakere.

«Med de nye reglene får varslere en utvidet adgang til å kreve erstatning ved gjengjeldelse.»

Fra forbundet

● **Utdanningsforbundet**

Terje Skyvulstad | nestleder

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Selvevaluering som grunnlag for skoleutvikling?

Seks kommuner i Sør-Troms har valgt å samarbeide med Høgskolen i Innlandet om et skoleutviklingsprosjekt, delvis finansiert med statlige midler fra programmet Desentral kompetanseutvikling. Flere lærere, tillitsvalgte og foreldre har reagert negativt på opplegget som framstår som nok et ovenfra og ned-prosjekt, med svak medbestemmelse i planleggings- og beslutningsfasen. Det som særlig har fått oppmerksomhet, er et selvevaluerings-skjema hvor elever helt ned i seksårsalderen skal gi en vurdering av sin egen sosiale og emosjonelle kompetanse og fagkompetanse. Diskusjonen har avdekket at dette skjemaet er brukt i en rekke andre prosjekter i hele landet uten at det har kommet sterke reaksjoner.

Mangelen på reaksjoner gir grunn til ettertanke, særlig når landets fremste eksperter på barns psykiske helse, professor Trond H. Diseth og overlege Stein Førde, reagerer sterkt og mener at bruken av skjemaet må oppfattes som en form for mishandling og strukturell mobbing av små barn. De mener at små barn ikke har forutsetninger for å mestre de kognitive prosessene som selvevaluering innebærer og sier dessuten at å vurdere seg selv alltid medfører stress, også for godt fungerende voksne.

Tillitsvalgte i Sør-Troms har bedt Lærerprofesjonens etiske råd å vurdere de aktuelle spørreskjemaene. Deres foreløpige konklusjon er at «noen av spørsmålene mener vi kan virke krenkende og/eller være med på å utvikle barns selvfølelse i en negativ retning». Rådet er imidlertid ikke ferdig med sin vurdering.

Et viktig spørsmål er i hvilken grad man kan stole på den informasjonen barna gir gjennom å svare på de aktuelle skjemaene. Dessuten kan man få inntrykk av at spørsmålene er stilt på en måte som idealiserer barn som tilpasser seg, har stor grad av selvkontroll og ikke protesterer eller kritiserer andre, dersom de mener at noe er galt. Informasjonen fra elevene skal sammenholdes med informasjon om barna som lærerne gir gjennom å fylle

ut egne lærerskjema. Flere lærere har også reagert på spørsmål som blir stilt i dette skjemaet.

Et annet viktig spørsmål i denne saken er om de aktuelle spørreskjemaene er til hjelp når lærere skal utvikle sin egen profesjonelle praksis. Innsamling av data på denne måten har nærmest som underliggende premisse at lærerne ikke vet godt nok hvilke utfordringer elevene har. Det kan selvsagt være tilfelle i noen grad, særlig dersom lærere har ansvar for store elevgrupper eller for grupper hvor det er mange elever med store utfordringer. Det er imidlertid min klare oppfatning at lærere kjenner sine elever godt, og de vet godt hvilke utfordringer de har. Det de fleste trenger hjelp til, er å utvikle strategier og tiltak som virker positivt i arbeidet med disse utfordringene.

Det har vært en såkalt megatrend i utdanningspolitikken, både nasjonalt og internasjonalt, at forskere og utdanningsmyndigheter har lagt stor vekt på å utvikle stadig flere diagnostiseringsverktøy hvor resultatene kan uttrykkes som sammenlignbare tall i statistisk form. Det burde være nok å vise til OECDs PISA-undersøkelse og de nasjonale prøvene som er innført i Norge. I dette arbeidet har OECD gradvis rettet større oppmerksomhet mot elevenes sosiale og emosjonelle ferdigheter og uttrykt et klart ønske om å utvikle måleinstrumenter for slike kompetanser.

Skjema for selvevaluering som er brukt i prosjektet i Troms, kan leses inn i denne sammenhengen. Dermed aktualiserer det også en rekke spørsmål ved om vurdering av sosiale og emosjonelle kompetanser kan eller bør gjennomføres ved at resultater uttrykkes på numeriske skalaer, hvor det er klart definert hva som er ønskede og uønskede resultater. Jeg for min del mener det slett ikke er sikkert at for eksempel fravær av sinne, eller stor grad av selvkontroll, alltid er et positivt resultat. Lærerprofesjonen må derfor diskutere hva som er gode og nødvendige vurderingsformer for sosial og emosjonell kompetanse.

«Å vurdere seg selv medfører alltid stress, også for godt fungerende voksne.»

Karakterbasert opptak:

– Fører til økt segregering

Regjeringen vil innføre såkalt fritt skolevalg som obligatorisk inntaksordning til videregående skoler i alle landets fylker. Utdanningsforbundet har gått kraftig mot forslaget.

– For det første er navnet «fritt skolevalg» misvisende. Med regjeringens forslag vil bare de flinkeste kunne velge skole fritt. Karakterbasert opptak er et bedre begrep, understreker leder Steffen Handal i Utdanningsforbundet.

– For det andre er det alvorlig at fylkeskommunene mister muligheten til å tilpasse inntaksordningene til de lokale elevenes behov. Norske fylker er så ulike at de ikke kan ha samme inntaksordning. Regjeringens forslag framstår som virkelighetsfjernt og som ren ideologi.

Regjeringens forslag til endringer i opplæringsloven hadde høringsfrist 31. desember i fjor, og Utdanningsforbundet er blant flere organisasjoner som er skeptiske. Blant medlemmer og tillitsvalgte har engasjementet vært stort, og høringsuttalelsen er basert på uttalelser fra alle fylkeslag.

I januar kom en studie fra Oslo Met der forskerne sammenliknet ulike inntaksmodeller i videregående skoler med studiespesialisering i Oslo. De fant at karakterbaserte inntak gir størst segregering: Elevene med lavest karakterer konsentreres på noen skoler på Oslos øst, de med høyest snitt får plass på noen sentrumsskoler eller på vestkanten.

– Rammer de som sliter

– Erfaring og forskning viser at karakter- og konkurransebaserte inntaksordninger ofte fører til økt sosial segregering ved at elevene ender opp på A- og B-skoler, påpeker Handal:

– Elever med de vanskeligste forutsetningene for å lykkes i skolen, vil kunne bli pålagt ytterligere byrder med lengre reisevei og hyppigere bytte av skole. Det vil ramme elevene som sliter

IKKE FRITT VALG: – Erfaring og forskning viser at karakter- og konkurransebaserte inntaksordninger ofte fører til økt sosial segregering, påpeker Steffen Handal i Utdanningsforbundet.

FOTO AKSEL JEMSTAD

mest fra før. I verste fall risikerer vi økt frafall som følge av forslaget, sier Handal.

I høringen tok instansene stilling til to modeller:

- Alternativ 1: Fylkeskommunen skal innføre fritt skolevalg i hele fylket eller innenfor fastsatte inntaksområder.
- Alternativ 2: Fylkeskommunen skal innføre fritt skolevalg i hele fylket og kan bare fastsette inntaksområder dersom det kan begrunnes i store avstander eller trafikale forhold.

Utdanningsforbundet støtter ingen av modellene. Det er bred enighet i organisasjonen om at det vil være uheldig å tvangsinnføre én spesifikk inntaksmodell for alle fylker.

Alternativ 1 gir fylkeskommunene mulighet til å dele fylket inn i ulike inntaksområder. Forutsetningen er at elevene har krav på å velge mellom minst to skoler med samme tilbud innenfor hvert område. Det er helt urealistisk i de fleste fylker. Dermed er denne muligheten lite verdt i praksis.

– Ikke reell utredning

Utdanningsforbundet synes nåværende rett, der

fylkene selv bestemmer inntaksordning, gir en mye bedre mulighet til å tilpasse etter elevenes behov, fylkets geografi og bosettingsmønster, behovene til det lokale næringslivet og andre viktige distriktpolitiske hensyn.

– En viktig begrunnelse for regionreformen var å gi de nye og større regionene økt myndighet. Regjeringens forslag viser at dette ikke er mye verdt sammenlignet med ideologisk overbevisning om at konkurranse alltid skaper rettferdighet og best kvalitet, mener Handal.

– Jeg kan ikke se at forslaget er i tråd med formuleringen i regjeringserklæringen om at regjeringen vil «utrede ulike modeller for fritt skolevalg som sikrer elevenes rett til å velge skole og som ivaretar hensynet til en desentralisert skolestruktur». Forslaget bygger ikke på en reell utredning, det er ikke redegjort for de faktiske konsekvensene.

HØR MER: I podkasten Lærerrommets episode 26 «Hva skal gi skoleplass i VGS?» kan du høre mer om dette temaet. Du finner Lærerrømmet på iTunes, Acast, SoundCloud, Spotify eller via udf.no

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Klima og miljø viktigere

Unio kommune og KS er enige om en ny hovedavtale. Klima og miljø har fått en viktigere plass i partssamarbeidet, og pensjonsrettigheter ved streik er sikret.

– Vi er veldig fornøyde med at alle hovedorganisasjonene og KS er enige om at klima og miljø nå skal være en viktigere del av partssamarbeidet, sier Steffen Handal, forhandlingsleder for Unio kommune.

Det innebærer en endring i hovedavtalens formål der det nå heter at: «Partene er enige om at klima- og miljøtiltak som fremmer bærekraftsmålene inngår som en del av partssamarbeidet etter hovedavtalen.»

–Skal vi nå de globale bærekraftmålene må alle tenke nytt og bidra. Vi trenger et taktskifte i klimasaken, og jeg håper at denne endringen i avtalen vil få praktiske konsekvenser av betydning, sier Handal.

Det har i mange år vært knyttet usikkerhet rundt arbeidstakernes pensjonsrettigheter ved streik. Nå er partene enige om endringer i avtalen som sikrer disse rettighetene. Partene er også enige om endringer i teksten som handler om inkluderende arbeidsliv. Sammen med hovedavtalen hører det også til en protokoll. Her er det også blitt enighet om endringer.

Den nye hovedavtalen gjelder til 31.12.21

Husforsikring – vi holder prisen nede

SPAR PENGER: Sammen holder vi prisen på husforsikring nede.

FOTO ANNA-JULIA GRANBERG

Prisene på husforsikring øker generelt i markedet. Vi i Utdanningsforbundet følger ikke denne trenden, men fortsetter å holde prisene nede. Dette kan vi gjøre fordi vi som forbund står sterkere når vi fremforhandler priser. I tillegg har dere bidratt til å holde skadestatistikkene nede. Resultatet av dette er at du som medlem får ekstra gode dekninger til lave priser.

Er det lenge siden du sammenliknet pris på din husforsikring? Her kan det være penger å spare!

Les mer, sjekk pris og bestill på udf.no

Radikalisering, ekstremisme og utenforskap:

– Vi trenger m

VIKTIG KONFERANSE: Hvordan kan skolen forhindre ekstremisme og utenforskap? Bildet viser minnevegg for 22. juli-ofrene.

FOTO MARIANNE AAGEDAL

mer kunnskap

Konferansen «Radikalisering, ekstremisme og utenforskap – hva kan skolen gjøre?», holdes i mars. – Vi trenger kunnskap når vi skal arbeide med disse viktige spørsmålene, sier nestleder i Utdanningsforbundet Terje Skyvulstad.

Konferansen som Utdanningsforbundet arrangerer er i Lærernes hus i Oslo 2.–3. mars. Fagfolk og praktikere fra hele landet kommer for å snakke om hvilke muligheter og utfordringer vi står overfor. Et av temaene er hvordan lærere og skoleledere kan arbeide med tematikken helt konkret.

– Som lærer er målet vårt at alle elevene eller barna er «mine barn». Samtidig er det opplagt at noen standpunkter er ekstreme. Å ville møte uenighet med vold er en ekstrem holdning. Å mene at noen mennesker er mer verdt enn andre er et annet ekstremt standpunkt. Vi vet også at holdninger kan føre til handlinger. Hvordan kan skolen bidra til å fange opp holdninger og forhindre at de blir til handlinger? Dette trenger vi å forstå mer om, sier Skyvulstad.

Inkluderer viktigst

Han mener at inkludering er en nøkkel:

– Inkluderer eller ekskluderer starter allerede i barnehagen. Vi må derfor jobbe systematisk for at alle i barnehage og skole skal føle seg som medlem av et fellesskap. Når vi finner ut hvordan vi gjør dette, så tror jeg vi har det

beste verktøyet mot ekstremisme.

Skyvulstad tror også at mange lærere og skoleledere føler at de ikke har god nok kunnskap til å takle situasjoner der polariserte og ekstreme holdninger avdekkes i klasserommet.

– Vi håper konferansen kan bidra til å gi lærere og skoleledere større trygghet når de skal jobbe med denne tematikken på sine skoler.

Matnyttig kunnskap

Konferansen har innledninger fra landets fremste forskere, samt lærere og skoleledere om alt fra lærers håndtering av kontroversielle spørsmål i skolens religions- og livssynsundervisning til gruppedannelser og utenforskap i den flerkulturelle skolen.

Skyvulstad mener konferansen vil gi et godt grunnlag for dem som skal jobbe med tematikken på landets skoler.

– En av de viktigste tingene vi kan gjøre mot ekstremisme og radikalisering, er å arbeide for mangfold og inkludering. Konferansen gir oppdatert kunnskap og gode verktøy for å lykkes med det.

Påmelding og mer info finner du på våre nettsider.

Siste frist for påmelding er 06.02.

Kurs

Ny opplæringslov

6. februar inviterer vi til kveldsseminar om den nye opplæringsloven i Lærernes hus i Oslo. Den nye loven er ute på høring og Utdanningsforbundet vil bidra til at lærere, skoleledere og tillitsvalgte engasjerer seg i høringsperioden. Utvalget har kommet med mange forslag som angår lærere og elever i deres hverdag, for eksempel knyttet til spesialundervisning, skolemiljø, klassestørrelse og lærernes profesjonelle handlingsrom. Seminaret gratis og åpent for alle. Det blir også streamet.

HANDLINGSROM? Vil en ny opplæringslov bidra til å skape et tilstrekkelig handlingsrom for profesjonsutøvelse i skolen?

FOTO AKSEL JEMSTAD

Fagfornyelsen og skoleledere

10. februar blir det kveldsseminar for skoleledere om fagfornyelsen. Det skal handle om de nye læreplanene som innføres fra høsten 2020. Hva er egentlig det nye, hvordan kan ledere, i samarbeid med lærere og tillitsvalgte, få til gode prosesser slik at skolene er godt forberedt? Vi har blant annet invitert direktør i Utdanningsdirektoratet, Hege Nilssen. Seminaret gratis og åpent for alle, og blir streamet.

Fagfornyelsen: Seminar om arbeidslivsfag

5. mars arrangerer vi gratis seminar i Lærernes hus i Oslo om arbeidslivsfag. Erfaring viser at arbeidslivsfag kan ruste elevene for en bedre overgang til videregående opplæring, særlig på yrkesfag. Vi ønsker å formidle kunnskap om fagets plass i den nye læreplanen, men ikke minst dele erfaringer og konkrete ideer til hvordan skoler kan komme i gang.

Nordisk sommerkurs (NLS)

22.–26. juni går NLS-sommerskurs av stabelen i Nyborg, Danmark. Utdanningsforbundet disponerer 30 plasser, søknadsfrist er 3. mars. Kurset er åpent for alle medlemmer fra barnehage, skole til høyskole, universitet og voksenopplæring. Det er ønskelig med en viss fagforeningsbakgrunn eller kunnskap om fagforeningsvirksomhet. Les mer om kurset og send inn søknad på www.udf.no/nls.

Les mer på www.udf.no/kurs

Hør på Lærerrommet!

Podkasten Lærerrommet gir innsikt i ulike tema innen utdanningsfeltet, og er for alle som er engasjerte i barnehage, skole eller innen høyere utdanning. Gjestene er forskere, lærere, barnehagelærere, elever, ledere, politikere – eller andre. Dette er tre av de siste episodene:

#38: Hva er en profesjonell lærer?

#37: Hva er dybdelesning og kritisk lesning?

#36: TV-suksesser og barns lek

Lærerrommet er på iTunes, Acast, SoundCloud, Spotify eller via udf.no.

Disse sidene er utarbeidet av seksjon for medlemstilbud i Utdanningsforbundet.

Dine forsikringstilbud

Som medlem av Utdanningsforbundet har du tilgang til unike forsikringsfordeler til gode priser.

Reiseforsikring

Ingen egenandel og hele 90 dagers reisevarighet. Pris fra kr 756,- til kr 2 136,- pr. år, avhengig av om den skal gjelde for én person eller en familie, og om du er over eller under 70 år.

Innboforsikring

Dekker tap og skade på privat innbo og løsøre med inntil 3 mill. pr. skadetilfelle. Pris kr 1 020,- pr. år.

Grunnforsikring

Forsikringen består av livsforsikring for medlemmet, ulykkesforsikring for familie og begravellesstøtte ved død i nær familie. Pris kr 888,- pr. år.

Uføreforsikring

En uføreforsikring gjør deg bedre rustet økonomisk dersom du blir ufør. Pris beregnes ut fra alder og valgt forsikringssum.

Livsforsikring

Forsikringen gir en engangsutbetaling til etterlatte ved forsikredes død, uansett om dødsfallet skyldes sykdom eller ulykke. Pris beregnes ut fra alder og valgt forsikringssum.

Barneforsikring

Forsikringen kan kjøpes til barn og barnebarn fra 3 måneder til 18 år, og er gyldig til utgangen av året de fyller 26 år. Pris pr. barn kr 1 308,- pr. år for barn under 21 år, og kr 1 608,- pr. år for barn over 21 år.

70+ forsikring

Forsikringspakke for deg som er over 70 år. Pakken inneholder reise-, innbo- og ulykkesforsikring. Døgnåpen helsetelefon er også inkludert. Pris for familie kr 3 348,- pr. år. Én person kr 2 592,- pr. år.

Person 3i1 forsikring

En helt ny pakke for deg under 40 år, som kjøpes uten helseerklæring. Pakken inneholder forsikring for liv, uføre og kritisk sykdom. Dette er en gunstigere løsning enn å kjøpe forsikringene hver for seg, og du får utbetaling for den hendelsen som eventuelt inntrer først. Total forsikringssum er på kr 500 000. Prisen avhenger av alder og ligger på mellom kr 1 020,- og 1 392,- i året.

Studentforsikring

Forsikringen består av innbo-, reise-, ulykkes- og uføreforsikring. En spesialtilpasset pakke for deg som er student. Pris kr 996,- pr. år.

Husforsikring

Husforsikring ekstra har unike vilkår og gode priser. Vi tilbyr to varianter, hus ekstra og hus. Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud.

Bilforsikring

Bilforsikringene ekstra og delkasko har 75 % bonus, unike vilkår og gode priser. Bonusen gjelder også ved forsikring av din første bil. Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud.

Rabatt hos Tryg

Som medlem i Utdanningsforbundet får du rabatt på private forsikringer hos Tryg. Ordningen gir deg rabatt på alt fra hytte- til båtforsikring. Alle medlemmer får 35 % uavhengig av antall produkter.

Tryg pluss

Har du privat forsikring i Tryg, får du som medlem i Utdanningsforbundet tilgang til fordelsprogrammet Tryg Pluss. Det gir fordeler som psykologhjelp ved personlig krise, råd fra fagpersoner om vedlikehold og påbygg av bolig, og hjelp ved ID-tyveri og misbruk i sosiale medier.

Les mer på udf.no/medlemstilbud

Spar penger med Utdanningsforbundets husforsikring

Prisene på husforsikring øker generelt i markedet. Vi i Utdanningsforbundet følger ikke denne trenden, men fortsetter å holde prisene nede. I tillegg har vi svært gode dekninger i forsikringen.

Er det lenge siden du sammenliknet pris på din husforsikring?
Her kan det være penger å spare!

Les mer, sjekk pris og bestill på **udf.no**.

Georgia og Armenia

Stor
utfluktpakke
inkludert

- **Bo sentralt i de to hovedstadene Jerevan og Tbilisi**
- **Majestetiske Kaukasus**
- **Fabelaktig mat – georgisk vin og armensk cognac**
- **Ett eldorado for kulturinteresserte**
- **Innholdsrik og inkludert utfluktpakke**

Georgia og Armenia byr på prektige landskaper, spennende gastronomi, gjestfrihet og oldtidsbyer spekket med kirker og klostre. Møt en uberørt verden, som ennå ikke er preget av masseturismen.

AVREISE 10. APRIL, 1. OG 15. MAI OG 7. AUGUST 2020

SE FLERE AVGANGER PÅ VÅR HJEMMESIDE

11 DAGER FRA KUN KR 15.995

ALT DETTE ER INKLUDERT:

- Fly Oslo-Tbilisi t/r
- Alle skatter og avgifter
- Transfer flyplass-hotell t/r
- 1. stopp i Tbilisi: 4 netter på Hotel Oriental***
- 3 netter i Jerevan på Ani Plaza Hotel ****
- 2. stopp i Tbilisi: 2 netter på Hotel Gureli ***
- 9 x frokost
- 6 x lunsj
- 3 x middag
- Norsktalende reiseleder

